

TOIMINTA JA HALLINTO 2008:19

Oikeusministeriön säädöshankkeet
1.9.2008

OIKEUSMINISTERIÖN TOIMINTA JA HALLINTO 2008:19

Oikeusministeriön säädöshankkeet
1.9.2008

OIKEUSMINISTERIÖ
HELSINKI 2008

ISSN 1458-6436
ISBN 978-952-466-723-4 (nid.)
ISBN 978-952-466-724-1 (PDF)
Oikeusministeriö
Helsinki

KUVAILULEHTI

OIKEUSMINISTERIÖ

Julkaisun päivämäärä
1.9.2008

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri) Oikeusministeriö Lainvalmisteluosasto		Julkaisun laji Tilanneraportti	
		Toimeksiantaja Oikeusministeriö	
		Toimielimen asettamispäivä	
Julkaisun nimi Oikeusministeriön säädöshankkeet 1.9.2008			
Julkaisun osat			
Tiivistelmä Katsaus vireillä olevista oikeusministeriön säädöshankkeista, niiden tavoitteista ja taustasta, keskeisestä sisällöstä ja arvioiduista vaikutuksista sekä toteutuksesta aikatauluineen. Perustuu tilanteeseen 1.9.2008.			
Avainsanat: (asiasanat) lainsäädäntö, lainvalmistelu, säädös, hanke, säädöshanke			
Muut tiedot (Oskari- ja HARE-numero, muu viitenumero) OM 3/014/2008			
Sarjan nimi ja numero Oikeusministeriön toiminta ja hallinto 2008:19		ISSN 1458-6436	ISBN 978-952-466-723-4 (nid.) 978-952-466-724-1 (PDF)
Kokonaissivumäärä	Kieli suomi	Hinta	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja Oikeusministeriö		Kustantaja Oikeusministeriö	

PRESENTATIONSBLAD

JUSTITIEMINISTERIET

Utgivningsdatum
1.9.2008

Författare (uppgifter om organet: organets namn, ordförande, sekreterare) Justitieministeriet Lagberedningsavdelningen	Typ av publikation Lägesrapport		
	Uppdragsgivare Justitieministeriet		
	Datum då organet tillsattes		
Publikation (även den finska titeln) Justitieministeriets lagberedningsprojekt den 1 september 2008 (Oikeusministeriön säädöshankkeet 1.9.2008)			
Publikationens delar			
Referat En översikt över lagberedningsprojekt som är under arbete vid justitieministeriet samt information om deras mål, bakgrund, centrala innehåll och uppskattade verkningar samt projektplan med tidsplan för genomförande. Översikten är baserad på läget den 1 september 2008.			
Nyckelord Lagstiftning, lagberedning, författning			
Övriga uppgifter (Oskari- och HARE-nummer, andra referensnummer) JM 3/014/2008			
Seriens namn och nummer Justitieministeriet, Verksamhet och förvaltning 2008:19		ISSN 1458-6436	ISBN 978-952-466-723-4 (nid.) 978-952-466-724-1 (PDF)
Sidoantal	Språk	Pris	Sekretessgrad offentlig
Distribution Justitieministeriet		Förlag Justitieministeriet	

JOHDANTO

Oikeusministeriön toiminnan tavoitteista merkittävä osa toteutetaan lainsäädäntöhankkeilla. Näiden valmistelu tapahtuu pääosin ministeriön lainvalmisteluosastolla. Osasto julkaisee kahdesti vuodessa katsauksen vireillä olevista ministeriön säädöshankkeista, niiden tavoitteista ja taustasta, keskeisestä sisällöstä ja arvioiduista vaikutuksista sekä toteutuksesta aikatauluineen. Säädöshankeluettelon tarkoituksena on antaa informaatiota vireillä olevasta lainvalmistelusta niin ministeriön omalle henkilöstölle ja muille ministeriöille kuin ulkopuolisille sidosryhmille ja kiinnostuneille.

Tämä hankekatsaus perustuu tilanteeseen 1.9.2008. Katsaukseen on sisällytetty ne hankkeet, joissa oikeusministeriö on valtioneuvoston vastuualuejaon perusteella valmisteleva ja esittelevä ministeriö. Hankkeet on jaksotettu oikeusaloitteisesti. EU:n piirissä vireillä olevat ja muut kansainväliset hankkeet on sisällytetty luetteloon siltä osin kuin niiden valmistelu on Suomen lainsäädännön kannalta riittävän konkreettisesti vaiheessa tai niitä koskevat toimenpiteet ovat muutoin ministeriössä vireillä. Hankkeet on yleensä poistettu katsauksesta siinä vaiheessa, kun niiden voimaantuloajankohta on päätetty edellyttäen, että välittömiä täytäntöönpanotoimia ei ole vireillä.

Lainvalmisteluhankkeet löytyvät myös oikeusministeriön internet-kotisivulta <http://www.om.fi>. Lähempiä tietoja hankkeista saa hankekuvausten yhteydessä mainituilta oikeusministeriön valmistelijoilta (ks. puhelinnumero ja sähköpostiosoite etunimi.sukunimi@om.fi).

Ylijohtaja

Pekka Nurmi

SISÄLLYSLUETTELO

1. VALTIOSÄÄNTÖ.....	6
1.1 PERUSTUSLAIN TOIMIVUUDEN SELVITTÄMINEN JA MUUTOSTARPEIDEN ARVIOINTI.....	6
1.2 YHDENVERTAISUUSLAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN	7
1.3 DIREKTIIVI YHDENVERTAISEN KOHTELUN PERIAATTEEN TÄYTÖNTÖÖNPANOSTA.....	9
1.4 VAALI- JA PUOLUERAHOITUSLAINSÄÄDÄNNÖN TARKISTAMINEN.....	10
1.5 VAALILAINSÄÄDÄNNÖN TARKISTAMINEN	12
1.6 VAALILAIN VAALIPIIRIEN SÄÄNTELYN TARKISTAMINEN KUNTAJAON MUUTOSTEN JOHDOSTA	13
1.7 VALMIUSLAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN.....	14
1.8 EUROOPAN PARLAMENTIN JÄSENIÄ KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN TARKISTAMINEN.....	15
2. HALLINTOMENETTELY JA HALLINTOLAINKÄYTTÖ.....	17
2.1 HALLINTOLAIN TÄYTÄNTÖÖNPANO	17
2.2 JULKISOIKEUDELLISIA SAAMISIA KOSKEVAN YLEISEN HALLINTO-OIKEUDELLISEN LAINSÄÄDÄNNÖN KEHITTÄMINEN.....	18
2.3 UHKASAKKOLAINSÄÄDÄNNÖN TARKISTAMINEN	19
2.4 HALLINTOLAINKÄYTÖN KEHITTÄMINEN (Hallintolainkäyttötoimikunta ja sen alaiset työryhmät).....	20
2.5 MAASEUTUELINKEINOJEN VALITUSLAUTAKUNNASSA KÄSITELTÄVIEN ASIOIDEN SIIRTÄMINEN HALLINTO-OIKEUKSIIN.....	22
2.6 OIKAISUVAATIMUSJÄRJESTELMÄN KEHITTÄMINEN OIKEUSTURVAKEINONA	24
2.7 JULKISTEN HANKINTOJEN OIKEUSSUOJAJÄRJESTELMÄN KEHITTÄMINEN	25
3. INFORMAATIO-OIKEUS.....	28
3.1 HENKILÖTIETOLAINSÄÄDÄNNÖN SEURANTA JA ARVIOINTI.....	28
3.2 TURVALLISUUSSELVITYSLAIN MUUTOSTARPEIDEN ARVIOINTI	29
3.3 TIETOTURVALLISUUSASETUS.....	29
3.4 HALLITUKSEN ESITYS EU:N JA AUSTRALIAN VÄLILLÄ LENTOLIIKENTENHARJOITTAJIEN EUROOPAN UNIONISTA PERÄISIN OLEVIEN PNR- ELI MATKUSTAJAREKISTERITIETOJEN KÄSITTELEMISESTÄ JA SIIRTÄMISESTÄ AUSTRALIAN TULLILAITOKSELLE TEHDYN SOPIMUKSEN HYVÄKSYMISESTÄ SEKÄ LAIKSI SOPIMUKSEN LAINSÄÄDÄNNÖN ALAAN KUULUVIEN MÄÄRÄYSTEN VOIMAANSAATTAMISESTA JA SOPIMUKSEN SOVELTAMISESTA	30
4. KIELELLISET JA KULTTUURISET OIKEUDET	32
4.1 MAAHAN JA PERINTEISIIN ELINKEINOIHIN LIITTYVIEN ALKUPERÄISKANSAOIKEUKSIEN JÄRJESTÄMINEN SAAMELAISTEN KOTISEUTUALUEELLA	32
5. AHVENANMAA	34
5.1 ERÄIDEN ULKOMAALAISLAINSÄÄDÄNNÖN MUKAISTEN TEHTÄVIEN HOITAMINEN AHVENANMAAN MAAKUNNASSA	34
5.2 AHVENANMAAN POLIISIN KUSTANNUSTEN SELVITTÄMINEN JA VALTAKUNNAN POLIISIN TOIMIVALTUUKSIEN TARKENTAMINEN.....	34
5.3 ERÄIDEN ELÄKKEITÄ KOSKEVIEN HALLINTOTEHTÄVIEN HOITAMINEN AHVENANMAAN MAAKUNNASSA	35
6. HENKILÖ-, PERHE- JA PERINTÖOIKEUS.....	37
6.1 PERINTÖKAAREN UUDISTAMISTARPEIDEN SELVITTÄMINEN.....	37
6.2 AVOLIITON PURKAUTUMISEEN LIITTYVÄT VARALLISUUSOIKEUDELLISET ONGELMAT	37

6.3	VIHKIMISOIKEUTTA KOSKEVIEN SÄÄNNÖSTEN UUDISTAMINEN.....	39
6.4	SUOMEN KANSAINVÄLISEN PERHELAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN	39
6.5	KANSAINVÄLISET ISYYSKYSYMYKSET	40
6.6	LAPSEKSIOTTAMISTA KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN	41
6.7	EU-ASETUS SOVELLETTAVASTA LAISTA JA TUOMIOISTUIMEN TOIMIVALLASTA AVIOEROASIOISSA	42
6.8	EU-ASETUS TOIMIVALLASTA, SOVELLETTAVASTA LAISTA, TUOMIOIDEN TUNNUSTAMISESTA JA TÄYTÄNTÖÖNPANOSTA SEKÄ YHTEISTYÖSTÄ ELATUSVELVOITTEITA KOSKEVISSA ASIOISSA	43
6.9	EU-SÄÄDÖS PERINTÖ- JA TESTAMENTTIOIKEUDESTA	44
6.10	EU-SÄÄDÖS AVIOLIITON VARALLISUUSSUHTEISIIN SOVELLETTAVASTA LAISTA MUKAAN LUKIEN TOIMIVALTA JA VASTAVUORONEN TUNNUSTAMINEN	44
6.11	ELATUSAPUJEN PERINTÄÄ KOSKEVA YLEISSOPIMUS JA LAINVALINTAA KOSKEVA PÖYTÄKIRJA.....	45
6.12	LASTEN SUOJELUA KOSKEVAN VUODEN 1996 HAAGIN YLEISSOPIMUKSEN VOIMAANSAATTAMINEN	46
6.13	AIKUISTEN SUOJELUA KOSKEVA SOPIMUS.....	47
6.14	LASTEN OIKEUKSIEN KÄYTTÖÄ KOSKEVA EUROOPPALAINEN YLEISSOPIMUS	47
7.	VELVOITEOIKEUS JA KULUTTAJANSUOJA	49
7.1	SOPIMUSVELVOITTEISIIN SOVELLETTAVAA LAKIA KOSKEVAN ROOMAN YLEISSOPIMUKSEN TARKISTAMINEN JA MUUNTAMINEN EU-ASETUKSEKSI (ROOMA I).....	49
7.2	YLEISSOPIMUS LIIKUTELTAVIIN LAITTEISIIN KOHDISTUVISTA KANSAINVÄLISISTÄ OIKEUKSISTA	50
7.3	LENTOYHTIÖIDEN VAHINGONKORVAUSVASTUUTA KOSKEVAN YLEISSOPIMUKSEN UUDISTAMINEN	51
7.4	JULKISYHTEISÖN VAHINGONKORVAUSVASTUU	51
7.5	YLEISSOPIMUS VÄLITTÄJÄN HALLINNASSA OLEVIA ARVOPAPEREITA KOSKEVISTA YHDENMUKAISISTA AINEELLISOIKEUDELLISISTA SÄÄNNÖISTÄ....	52
7.6	VÄLITTÄJÄN HALLINNASSA OLEVIIN ARVOPAPERIEIHIN LIITTYVIIN TIETTYIHIN OIKEUKSIIN SOVELLETTAVAA LAKIA KOSKEVA YLEISSOPIMUS.....	53
7.6a	EU:N SELVITYSDIREKTIIVIN JA RAHOITUSVAKUUSDIREKTIIVIN MUUTTAMINEN	54
7.7	MAKSUPALVELUT	55
7.8	SOPIMATTOMISTA KAUPALLISISTA MENETTELYISTÄ SISÄMARKKINOILLA ANNETUN DIREKTIIVIN TÄYTÄNTÖÖNPANO	56
7.9	VAKUUTUSSOPIMUSLAIN TARKISTAMINEN.....	57
7.10	VALMISMATKALAINSÄÄDÄNNÖN MUUTTAMINEN.....	58
7.11	EU-KULUTUSLUOTTODIREKTIIVIN UUDISTAMINEN	59
7.12	EU:N ASUNTOLUOTTOJA KOSKEVA SÄÄNTELY	60
7.13	EU:N KULUTTAJANSUOJAOIKEUDEN UUDISTAMINEN	61
7.14	AIKAOSUUSDIREKTIIVIN UUDISTAMINEN	62
7.15	PIKALUOTTOIHIN LIITTYVÄN LAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN.....	63
7.15a	MAANVUOKRALAINSÄÄDÄNNÖN TARKISTAMINEN.....	64
8.	YHTIÖOIKEUS.....	66
8.1	ASUNTO-OSAKEYHTIÖLAIN UUDISTAMINEN	66
8.2	YHDISTYSLAIN TARKISTAMINEN	67
8.3	EUROOPPALAINEN YKSITYINEN YHTIÖ.....	68
8.4	SÄÄTIÖLAIN TARKISTAMINEN	69
8.5	OSAKKEENOMISTAJAN OIKEUDET	70

9. ESINE- JA YMPÄRISTÖOIKEUS.....	72
9.1 KULJETUSVÄLINEITÄ KOSKEVIEN KIINNITYSJÄRJESTELMIEN YHTENÄISTÄMINEN	72
9.2 SÄHKÖINEN KIINTEISTÖN KAUPPA JA PANTTAUS.....	72
9.3 VESILAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN	74
10. RIKOSOIKEUS.....	75
10.1 RIKOSLAIN KOKONAISUUDISTUKSEN LOPPUUNSAATTAMINEN.....	75
10.2 EHDOTUS EU:N PUITEPÄÄTÖKSEKSI RASISMIN JA MUUKALAVISIHAN VASTAISESTA TOIMINNASTA	76
10.3 KIDUTUSRIKOS	76
10.4 EHDOTUS EU:N PUITEPÄÄTÖKSEKSI JÄRJESTÄYTYNEEN RIKOLLISUUDEN TORJUNNASTA.....	77
10.5 EHDOTUS EU:N DIREKTIIVIKSI YHTEISÖN TALOUDELLISTEN ETUJEN RIKOSOIKEUDELLISESTA SUOJASTA	78
10.6 IHMISKAUPAN VASTAINEN EUROOPAN NEUVOSTON YLEISSOPIMUS.....	79
10.7 EUROOPAN NEUVOSTON YLEISSOPIMUS LASTEN SUOJELEMISEKSI SEKSUAALISELTA RIISTOLTA JA HYVÄKSIKÄYTÖLTÄ	80
10.8 SIKIÖN, ALKION JA PERIMÄN RIKOSOIKEUDELLINEN SUOJA.....	81
10.9 YHTEISÖPETOSSOPIMUKSEN TOINEN PÖYTÄKIRJA	81
10.10 TULLISELVITYSRIKOSTA KOSKEVA LAINSÄÄDÄNTÖTYÖ.....	82
10.11 RAHANPESUA JA TERRORISMIN RAHOITTAMISTA KOSKEVA EUROOPAN NEUVOSTON YLEISSOPIMUS	83
10.12 HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE YMPÄRISTÖN SUOJELUA RIKOSOIKEUDELLISIN KEINON KOSKEVAN EUROOPAN NEUVOSTON YLEISSOPIMUKSEN VOIMAANSAATTAMISESTA	84
10.13 EU:N DIREKTIIVI YMPÄRISTÖNSUOJELUSTA RIKOSOIKEUDELLISIN KEINON	85
10.14 EU:N ALUSTEN AIHEUTTAMASTA YMPÄRISTÖN PILAANTUMISESTA JA SÄÄNNÖSTEN RIKKOMISESTA MÄÄRÄTTÄVISTÄ SEURAAMUKSISTA ANNETUN DIREKTIIVIN MUUTOSEHDOTUS.....	86
10.15 EHDOTUS TEOLLIS- JA TEKIJÄNOIKEUKSIEN RIKOSOIKEUDELLISTA SUOJAA KOSKEVAKSI EU:N DIREKTIIVIKSI.....	87
10.16 ALKOHOLIRIKOKSIA KOSKEVIEN SÄÄNNÖKSIEN UUDISTAMINEN.....	89
10.17 ELÄINSUOJELUA KOSKEVIEN RANGAISTUSSÄÄNNÖSTEN, ELÄINTENPITOKIELLON SEKÄ ELÄINTEN TAKAVARIKON JA HUOSTAANOTON TEHOSTAMINEN	89
11. SEURAAMUSJÄRJESTELMÄ.....	91
11.1 VALVONTARANGAISTUS	91
11.2 VANGINKULJETUSTA KOSKEVA LAINSÄÄDÄNTÖ	92
11.3 VANKEUSLAIN JATUTKINTAVANKEUSLAIN SEKÄ RIKOSLAIN 2 c LUVUN SÄÄNNÖSTEN TÄYDENTÄMINEN	94
11.4 NUORTEN SEURAAMUSJÄRJESTELMÄN KEHITTÄMINEN	95
11.5 SYYTTÄJÄLAIKOKSEN HALLINTOA KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN KEHITTÄMINEN	96
11.6 EUROJUST-PÄÄTÖKSEN ERÄIDEN MÄÄRÄYSTEN TÄYTÄNTÖÖNPANOJA KOSKEVA LAINSÄÄDÄNTÖ	97
11.7 KUNTIEN OSALLISTUMINEN AUTOMAATTISEEN LIIKENNEVALVONTAAN.....	98
12. OIKEUDENKÄYNTI JA OIKEUSLAITOS	100
12.1 IMMATERIAALIASIOIDEN TUOMIOISTUINKÄSITTELYN KEHITTÄMINEN.....	100
12.2 MUUTOKSENHAKULUPA HOVIOIKEUDESSA	100
12.3 RIKESAKKO- JA RANGAISTUSMÄÄRÄYSMENETTELYN KEHITTÄMINEN	102
12.4 ESITUTKINTA-, POLIISI- JA PAKKOKEINOLAIN UUDISTAMINEN	103

12.5	TEHOKKAIDEN OIKEUSSUOJAKEINOJEN SELVITTÄMINEN OIKEUDENKÄYNNIN VIIPYMISTÄ VASTAAN	104
12.6	LAUTAMIESJÄRJESTELMÄN KEHITTÄMINEN	105
12.7	TUOMARINVASTUUN TOTEUTTAMINEN	106
12.8	RIITA-ASIOIDEN OIKEUSPAIKKA	107
12.9	OIKEUSAPULAINSÄÄDÄNNÖN TARKISTAMINEN	108
12.10	OIKEUDENKÄYNTIASIAMIEHIÄ JA -AVUSTAJIA KOSKEVAN SÄÄNTELYN TARKISTAMINEN	109
12.11	TIEDOKSIANNON TEHOSTAMINEN OIKEUDENKÄYNNISSÄ.....	110
12.12	RIIDATTOMIEN VELKOMUSASIOIDEN KÄSITTELYN KEHITTÄMINEN	112
12.13	OIKEUSHALLINNON VALTAKUNNALLISIA TIETOJÄRJESTELMIÄ KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN KEHITTÄMINEN	113
12.14	VAKUUTUSOIKEUDEN KEHITTÄMINEN.....	115
12.15	ULOSOTON HALLINTOVIRASTON PERUSTAMINEN.....	116
12.16	KÄRÄJÄOIKEUSVERKOSTON KEHITTÄMINEN.....	117
12.17	TUOMIOISTUINHARJOITTELUN KEHITTÄMINEN	118
12.18	TUOMAREIDEN, OIKEUSAVUSTAJIEN JA KIHlakunnanvoutien KELPOISUUSVAATIMUSTEN TARKENTAMINEN.....	120
13.	KANSAINVÄLINEN PROSESSIOIKEUS	122
13.1	LUGANON SOPIMUKSEN TARKISTAMINEN (LUGANO II)	122
13.2	SOVITTELU SIVILIASIOISSA, EHDOTUS DIREKTIIVIKSI	122
13.3	ASIAKIRJOJEN TIEDOKSIANTOA KOSKEVAN ASETUKSEN MUUTOS, EHDOTUS EU:N ASETUKSEKSI	123
13.4	EUROOPAN UNIONIN JA ISLANNIN TASAVALLAN SEKÄ NORJAN KUNINGASKUNNAN VÄLINEN SOPIMUS TIETTYJEN KESKINÄISESTÄ OIKEUSAVUSTA RIKOSASIOISSA EUROOPAN UNIONIN JÄSENVALTIOIDEN VÄLILLÄ 29 PÄIVÄNÄ TOUKOKUUTA 2000 TEHDYN YLEISSOPIMUKSEN JA SIIHEN VUONNA 2001 LIITETYN PÖYTÄKIRJAN SOVELTAMISESTA	124
13.5	MENETTÄMISSEURAAMUSTEN TÄYTÄNTÖÖNPANO EU:SSA.....	125
13.6	EHDOTUS EU:N PUITEPÄÄTÖKSEKSI ERÄISTÄ RIKOSOIKEUDELLISISSA MENETTELYISSÄ EUROOPAN UNIONIN ALUEELLA NOUDATETTAVISTA OIKEUKSISTA	126
13.7	EHDOTUS EU:N PUITEPÄÄTÖKSEKSI NE BIS IN IDEM -PERIAATTEEN SOVELTAMISESTA	127
13.8	EHDOTUS NEUVOSTON PUITEPÄÄTÖKSEKSI TUOMIOIDEN HUOMIOON OTTAMISESTA EUROOPAN UNIONIN JÄSENVALTIOIDEN VÄLILLÄ UUDESSA RIKOSPROSESSISSA	128
13.9	KESKINÄISTÄ OIKEUSAPUA RIKOSASIOISSA KOSKEVAN EUROOPPALAISEN YLEISSOPIMUKSEN TOINEN LISÄPÖYTÄKIRJA	129
13.10	POHJOISMAIDEN VÄLINEN SOPIMUS RIKOKSEN JOHDOSTA TAPAHTUVASTA LUOVUTTAMISESTA (POHJOISMAINEN PIDÄTYSMÄÄRÄYS)	129
13.11	SOPIMUKSET EU:N JA USA:N VÄLILLÄ RIKOKSEN JOHDOSTA TAPAHTUVASTA LUOVUTTAMISESTA JA KESKINÄISESTÄ OIKEUSAVUSTA RIKOSASIOISSA.....	130
13.12	SUOMEN JA HONGKONGIN VÄLILLÄ TOUKOKUUN 5 PÄIVÄNÄ 2005 ALLEKIRJOITETTU RIKOKSEN JOHDOSTA TAPAHTUVAA LUOVUTTAMISTA KOSKEVA SOPIMUS SEKÄ LOKAKUUN 4 PÄIVÄNÄ 2007 ALLEKIRJOITETTU KANSAINVÄLISTÄ RIKOSOIKEUSAPUA KOSKEVA SOPIMUS	131
13.13	EHDOTUS EU:N PUITEPÄÄTÖKSEKSI EUROOPPALAISESTA TODISTEIDEN LUOVUTTAMISMÄÄRÄYKSESTÄ ESINEIDEN, ASIAKIRJOJEN JA TIETOJEN HANKKIMISEKSI RIKOSOIKEUDENKÄYNTIÄ VARTEN	132

13.14 RIKOSREKISTERITIE TOJEN SÄHKÖINEN SÄILYTYS- JA VAIHTOJÄRJESTELMÄ EU:SSA	133
13.15 EHDOTUS EU:N PUI TE PÄÄTÖKSEKSI TUOMITTUJEN SIIRTÄMISESTÄ EU:N JÄSENVALTIOIDEN VÄLILLÄ	134
13.16 RIKOSPERUSTEISTEN, TAHDO STA RIIPPUMATTOMIEN HOITOSEURAAMUSTEN KANSAINVÄLISTÄ TÄYTÄNTÖÖNPANO A KOSKEVA LAINSÄÄDÄNTÖ	135
13.17 EUROOPPALAINEN VALVONTAMÄÄRÄYS JÄSENVALTIOIDEN VÄLISISSÄ ESITUTKINTAMENETTELYISSÄ	136
13.18 EHDOTUS EHDOLLISTEN RANGAISTUSTEN JA VAIHTOEHTOISTEN SEURAAMUSTEN TUNNUSTAMISTA JA TÄYTÄNTÖÖNPANO A KOSKEVAKSI PUITEPÄÄTÖKSEKSI	137
13.19 EHDOTUS NEUVOSTON PUI TE PÄÄTÖKSEKSI TERRORISMIN TORJUMISESTA TEHDYN PUI TE PÄÄTÖKSEN MUUTTAMISESTA	138
13.20 EUROOPPALAISESTA MAKSAMISMÄÄRÄYSMENETTELYSTÄ JA VÄHÄISISTÄ VAATIMUKSISTA ANNETTUJEN ASETUSTEN VOIMAANTULO	139
13.21 EUROOPAN UNIONIN SEKÄ ISLANNIN JA NORJAN VÄLISTÄ LUOVUTTAMISMENETTELYÄ KOSKEVAN SOPIMUKSEN VOIMAANSAATTAMINEN	140

1. VALTIOSÄÄNTÖ

1.1 PERUSTUSLAIN TOIMIVUUDEN SELVITTÄMINEN JA MUUTOSTARPEIDEN ARVIOINTI

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on selvittää perustuslain toimivuutta ja vaikutuksia pitemmällä aikavälillä sekä arvioida mahdollisia perustuslain muutostarpeita.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Perustuslakiuudistus 2000. Eripainos. LAVOn julkaisu 3/2000

Uuden perustuslain seurantaraportti I, 28.2.2001. Oikeusministeriö

Selvitys perustuslakiuudistuksen toimeenpanosta. Perustuslain seurantatyöryhmän mietintö. Oikeusministeriön työryhmämietintö 2002:7

Perustuslakiuudistukseen liittyviä selvityksiä. Perustuslain seurantatyöryhmän mietinnön liite. Oikeusministeriön työryhmämietintö 2002:8

Pääministerin ilmoitus 4/2002 vp

Hallituksen esitys laiksi Suomen perustuslain muuttamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 102/2003 vp, EV 111/2005 vp, EK 11/2007 vp ja SäädK 802/2007)

Hallituksen esitys laiksi Suomen perustuslain 35 ja 90 §:n muuttamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 71/2006 vp, EV 202/2006 vp, EK 9/2007 vp ja SäädK 596-612/2007)

Valtiollisen kansanäänestyksen kehittämistarpeet Suomessa – Arvioita ja kehittämissuunnitelmia (Oikeusministeriön julkaisu 2004:12)

Turvallisuuspoliisin parlamentaarinen valvonta. Oikeusvertaileva taustaselvitys (Oikeusministeriön julkaisu 2007:16)

3. Keskeinen sisältö

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen hallitusohjelmassa todetaan seuraavasti: "Arvioidaan vuonna 2000 voimaan tulleen perustuslain toimivuutta. Perustuslain mahdollista muuttamista varten asetetaan parlamentaarinen ohjausryhmä".

Oikeusministeriö on asettanut 31.1.2008 työryhmän valmistelemaan ja kartoittamaan ennakolta perustuslain toimivuuteen ja mahdollisiin muutostarpeisiin liittyviä kysymyksiä myöhemmin asetettavaa, hallitusohjelmassa tarkoitettua parlamentaarista valmisteluelintä varten. Työryhmän tehtävänä on myös arvioida hankkeeseen liittyvät selvitystarpeet sekä ohjata tarvittavien selvitysten laatimista. Työryhmän tulee työnsä aikana kuulla eduskunnan, tasavallan presidentin kanslian, valtioneuvoston kanslian ja ylimpien tuomioistuinten edustajia sekä ylimpiä laillisuusvalvojia. Työryhmän selvitys- ja arviointityön pohjalta asetetaan syksyllä 2008 laajapohjainen parlamentaarinen valmisteluelin perustuslain mahdollista muuttamista varten.

4. Organisointi

Työryhmän kokoonpano on seuraava:

Puheenjohtaja:

Brax, Tuija, oikeusministeri

Jäsenet:

Bergman, Thomas, erityisavustaja

Helle, Esko, valtiopäiväneuvos

Kalliomäki, Antti, kansanedustaja

Kankaanniemi, Toimi, kansanedustaja

Partanen, Jari, eduskuntaryhmän pääsihteeri
 Saarakkala, Vesa-Matti, kansanedustajan avustaja
 Tiilikainen, Teija, valtiosihteeri, ulkoasiainministeriö

Hidén, Mikael, emeritusprofessori
 Manninen, Sami, lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö
 Ojanen, Tuomas, professori, Helsingin yliopisto
 Sakslin, Maija, vastaava tutkija, Kansaneläkelaitos
 Tuori, Kaarlo, professori, Helsingin yliopisto
 Viljanen, Veli-Pekka, professori, Turun yliopisto

Sihteerit:

Majuri, Tuula, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö p. 1606 7697
 Hautamäki, Veli-Pekka, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. 1606 7557

5. Taustatietoja

Uusi Suomen perustuslaki tuli voimaan 1.3.2000. Oikeusministeriössä laadittiin keväällä 2001 ensimmäinen seurantaraportti perustuslakiuudistuksen toimeenpanosta. Marraskuussa 2002 valmistui perustuslain seurantatyöryhmän mietintö perustuslakiuudistuksen toimeenpanosta, jonka jälkeen hallitus antoi asiasta eduskunnalle selvityksen pääministerin ilmoituksen (PI 4/2002 vp) muodossa.

Perustuslain tarkistamista koskevat, lepäämässä olleet lakiehdotukset on hyväksytty vaalien jälkeisillä valtiopäivillä ja vahvistettu. Perustuslain 35 ja 90 §:n muuttamisesta annettu laki tuli voimaan 1.6.2007, ja perustuslain 9 ja 38 §:n muuttamisesta annettu laki 1.10.2007.

6. Aikataulu

Työryhmän tulee saada työnsä valmiiksi 1.9.2008 mennessä. Tämän jälkeen asetetaan hallitusohjelmassa tarkoitettu parlamentaarinen valmistelu.

7. Vaikutukset

8. Muut tiedot

OM 1/41/2008
 OM006:00/2008

1.2 YHDENVERTAISUUSLAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on uudistaa yhdenvertaisuuslainsäädäntöä tavalla, joka täyttäisi nykyistä paremmin perustuslain 6 §:n sisältämän yhdenmukaisen ja laaja-alaisen syrjintäkiellon asettamat vaatimukset.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Yhdenvertaisuustoimikunnan asettamis päätös OM 12/42/2006
 Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslainsäädännön uudistustarve ja -vaihtoehdot.
 Yhdenvertaisuustoimikunnan välimietintö. Oikeusministeriö. Komiteamietintö 2008:1

3. Keskeinen sisältö

Uudistuksella pyritään vahvistamaan yhdenvertaisuuden suojaamista siten, että lainsäädäntö kattaisi entistä selkeämmin kaikki syrjintäperusteet, soveltuisi yhdenmukaisemmin kaikkiin elämänalueisiin ja

asettaisi eri syrjintätilanteet mahdollisimman samanlaisten oikeussuojakeinojen ja seuraamusten piiriin. Uudistuksen yhteydessä tarkistetaan tarvittavissa määrin myös syrjintäasioita nykyisin hoitavien viranomaisten asemaa, tehtäviä ja toimivaltuuksia. Tämä tehdään ottaen huomioon Suomen nykyinen perus- ja ihmisoikeusvalvonta kokonaisuutena sekä tällaiselle valvonnalle asetetut kansainväliset vaatimukset.

Uudistuksen yhteydessä tulee ottaa huomioon voimassa olevaan yhdenvertaisuuslainsäädäntöön liittyvät erityispiirteet. Lähtökohtana on, ettei nykyisen lainsäädännön mukaista suojan tasoa heikennetä eikä nykyisiin lakeihin kirjattuja seuranta-, valvonta- ja edistämismittareita ja niihin liittyviä toimivaltuuksia kavenneta, vaan niitä pyritään edelleen vahvistamaan.

Toimikunnan ehdotus laaditaan hallituksen esityksen muotoon.

4. Organisointi

Hanketta valmistellaan oikeusministeriön 25.1.2007 asettamassa yhdenvertaisuustoimikunnassa, jonka kokoonpano on seuraava:

Puheenjohtaja:

Niemivuo, Matti, professori, Lapin yliopisto

Jäsenet:

From-Emmesberger, Sofie, yksikön päällikkö, ulkoasiainministeriö

Palmgren, Sten, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

Pekkarinen, Päivi, hallitusneuvos, sisäasiainministeriö

Heinilä-Hannikainen, Tarja, johtaja, sosiaali- ja terveysministeriö

Joutimäki, Riitta-Maija, hallitusneuvos, sosiaali- ja terveysministeriö

Kröger, Tarja, lainsäädäntöjohtaja, työ- ja elinkeinoministeriö

Mäkinen, Pirkko, tasa-arvovaltuutettu

Suurpää, Johanna, vähemmistövaltuutettu

Ilveskivi, Paula, lakimies, Akava

Lahermaa, Anja, lakimies, STTK

Lehto, Anu-Tuija, lakimies, SAK

Leppänen, Katja, asiantuntija, EK

Niittylä, Lauri, lakimies, kunnallinen työmarkkinalaitos

Tähtinen, Outi, lainopillinen asiamies, Suomen yrittäjät

Bruun, Niklas, professori, Helsingin yliopisto

Ojanen, Tuomas, professori, Helsingin yliopisto

Pysyvä asiantuntija:

Piehl, Aino, erikoistutkija, Kotimaisten kielten tutkimuskeskus

Sihteerit:

Pohjolainen, Anna-Elina, erityisasiantuntija, oikeusministeriö (pääsihteeri), p. 1606 7687

Makkonen, Timo, ylitarkastaja, sisäasiainministeriö (sihteeri)

Vanhala, Liisa, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö (sihteeri), p. 1606 7761

Oikeusministeriö on 27.5.2008 asettanut työelämäjaoston ja kansalaisjärjestöjaoston avustamaan toimikuntaa.

5. Taustatietoja

Vastauksessaan hallituksen esitykseen laiksi yhdenvertaisuuden turvaamisesta sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (EV 95/2003 vp) eduskunta edellytti, että hallitus valmistelee esi-

tyksen sellaiseksi yhdenvertaisuuslainsäädännöksi, jossa lähtökohtana on suomalainen perusoikeusjärjestelmä ja kaikkien syrjintäperusteiden asettaminen samanlaisten oikeussuojakeinojen ja seuraamusten piiriin.

6. Aikataulu

Toimikunnan työn tulee valmistua 31.10.2009 mennessä.

7. Vaikutukset

Uudistus vahvistaisi yhdenvertaisuuden suojaa ja selkeyttäisi nykyistä yhdenvertaisuuslainsäädäntöä.

8. Muut tiedot

OM 12/42/2006

OM 004:00/2007

1.3 DIREKTIIVI YHDENVERTAISEN KOHTELUN PERIAATTEEN TÄYTÖNTÖÖNPANOSTA

1. Tavoite ja tehtävät

Oikeusministeriö osallistuu neuvoston työryhmässä käytäviin neuvotteluihin neuvoston direktiivistä uskonnosta tai vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä tai seksuaalisesta suuntautumisesta riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2008) 426 lopullinen, ehdotus neuvoston direktiiviksi

SEK(2008) 2180, komission yksiköiden valmisteluasiakirja, vaikutusten arviointi

3. Keskeinen sisältö

Direktiivin tarkoituksena on torjua syrjintää, joka perustuu uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai seksuaaliseen suuntautumiseen. Direktiiviä sovellettaisiin julkisella ja yksityisellä sektorilla, kun on kyse sosiaalisesta suojelusta, sosiaaliturva ja terveydenhuolto mukaan lukien, sosiaalietuuksista, koulutuksesta ja yleisesti saatavilla olevien tavaroiden ja palveluiden saatavuudesta ja tarjonnasta, asuminen mukaan lukien.

4. Organisointi

Valmistelija:

Pohjolainen, Anna-Elina, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. 1606 7687

5. Taustatietoja

Ehdotuksen tavoitteena on täydentää yhteisöjen nykyistä, syrjinnänvastaista sääntelyä ja luoda tätä kautta aikaisempaa yhdenmukaisempi vähimmäistaso suojalle sellaista syrjintää vastaan, jota tapahtuu EY:n perustamissopimuksen 13 artiklassa mainituilla kielletyillä syrjintäperusteilla. Mainitun artiklan nojalla on aikaisemmin annettu kolme syrjinnänvastaista säädöstä (neuvoston direktiivit 2000/43/EY, 2000/78/EY ja 2004/113/EY).

Ehdotus on osa komission Uudistettua sosiaalista toimintaohjelmaa: mahdollisuudet, saatavuus ja yhteisvastuu 2000-luvun Euroopassa KOM(2008) 412, jonka yhtenä tavoitteena on syrjinnän torjuminen. Ehdotus liittyy myös komission tiedonantoon Syrjimättömyys ja yhtäläiset mahdollisuudet: uusi sitoutuminen KOM(2008) 420. Ehdotus yhdenvertaisuusdirektiiviksi on osa mainitussa asiakir-

jassa esiteltyä kokonaisvaltaista strategiaa yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

6. Aikataulu

Ehdotuksen käsittely neuvoston työryhmässä alkoi heinäkuussa 2007. Puheenjohtajamaan tavoitteena on orientaatiokeskustelu työ- ja sosiaalineuvostossa 2.10 ja poliittinen yhteisymmärrys tai edistymisraportti työ- ja sosiaalineuvostossa 15-16.12.2008.

7. Vaikutukset

Direktiivi yhdenmukaistaisi yhteisöjen nykyistä syrjinnänvastaista sääntelyä siten, että etnisen alkuperän ja sukupuolen lisäksi syrjintä olisi kiellettyä uskonnon tai vakaumuksen, vammaisuuden, iän ja seksuaalisen suuntautumisen perusteella paitsi työelämässä myös työelämän ulkopuolella. Direktiivillä on heijastusvaikutuksia Suomessa käynnissä olevaan hankkeeseen yhdenvertaisuuslainsäädännön uudistamiseksi.

8. Muut tiedot

EU/2008/1180

1.4 VAALI- JA PUOLUERAHOITUSLAINSÄÄDÄNNÖN TARKISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Toimikunnan tehtävänä on arvioida puolueiden ja vaaliehdokkaiden saaman rahoituksen ja sen valvonnan nykytilaa sekä laatia tarvittavat ehdotukset, jotka lisäävät rahoituksen läpinäkyvyyttä ja joissa huomioidaan Euroopan neuvoston antamat suositukset ja näkemykset.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Vaali- ja puoluerahoitustoimikunnan asettamispäätös OM 4/021/2008

3. Keskeinen sisältö

Hankkeen tavoitteet perustuvat pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen hallitusohjelmaan, jonka mukaan hallitus arvioi vaali- ja puoluerahoituksen laki- ja menettelymuutostarpeet Euroopan neuvoston alaisen GRECO:n (Group of States Against Corruption) antaman suosituksen jälkeen. GRECO, jonka toimintaan Suomi liittyi vuonna 1999, suoritti puoluerahoituksen maatarkastuksen Suomessa 13.–15.6.2007 osana kolmatta maatarkastuskierrosta selvittäen erityisesti Euroopan neuvoston puoluerahoitussuosituksen (2003)4 artikloiden 11, 12, 13b, 14 ja 16 toteuttamista Suomen lainsäädännössä. GRECO hyväksyi Suomea koskevan raportin täysistunnossaan 7.12.2007 ja antoi Suomelle 10 puoluerahoitusta koskevaa suositusta.

Hanketta valmistellaan oikeusministeriön 30.5.2008 asettamassa vaali- ja puoluerahoitustoimikunnassa, jonka tehtävänä on arvioida puolueiden ja vaaliehdokkaiden saaman rahoituksen ja sen valvonnan nykytilaa sekä laatia tarvittavat ehdotukset, jotka lisäävät rahoituksen läpinäkyvyyttä ja joissa huomioidaan Euroopan neuvoston antamat suositukset ja näkemykset.

Toimikunnan tulee erityisesti:

- 1) selvittää, miten puolueiden ja vaaliehdokkaiden saaman rahoituksen valvonta on järjestetty muissa valtioissa ja laatia ehdotus valvonnan järjestämiseksi Suomessa;
- 2) selvittää, miten rahoituksen läpinäkyvyyttä voidaan edistää valvonnan teknisen suorittamisen tehostamisella ja syventämisellä ja mitä toimenpiteitä ja millaista ilmoituksia ja tilityksiä puolueilta ja ehdokkailta tulisi tätä silmällä pitäen vaatia. Toimikunnan on myös arvioitava valvontatyössä tarvittavien resurssien määrä ja tehtävä niistä ehdotus;

- 3) arvioida, millaisia sanktioita olisi tarkoituksenmukaista asettaa rahoitusta koskevien säännösten rikkomisesta;
- 4) arvioida, miten voidaan toteuttaa GRECO:n rahoituksen läpinäkyvyyden lisäämiseksi antamat suositukset koskien ei-rahallisten tukien ilmoittamista, nimettömiä lahjoituksia, yhdeltä lahjoittajalta saatuja useita lahjoituksia, puolueille annettavien yksittäisten lahjoitusten julkistamista ja puolueita lähellä olevien yhteisöjen, kuten säätiöiden ja yhdistysten puolueille antaman tuen läpinäkyvyyden lisäämistä;
- 5) arvioida, onko puolueiden ja ehdokkaiden syytä antaa tietoja saamastaan rahoituksesta nykyistä useammin (esimerkiksi ennen vaaleja tai vaalien aikana), onko lahjoituksen ja sen antajan nimen julkistamisen nykyinen euromääräinen alaraja tarkoituksenmukainen ja ovatko yksittäisten ehdokkaiden vaalikampanjoihin kohdistetut tilintarkastukset tarkoituksenmukaisia;
- 6) selvittää, miten tulisi arvioida vaaliehdokkaille ja puolueille annettu tuki, johon sisältyy vastikkeellisuutta;
- 7) selvittää, voidaanko perustuslain vaatimukset täyttäen asettaa ylärajat yhtäältä vaaliehdokkaan kampanjakustannusten kokonaissummalle ja toisaalta yksittäiselle ehdokkaalle tai puolueelle annettavalle tukisummalle; sekä
- 8) arvioida, onko tarvetta koota kaikki nykyiset puolueiden ja vaaliehdokkaiden rahoitusta ja sen valvontaa koskevat säännökset yhteen lakiin.

Toimikunnan tulee lisäksi selvittää vaalikampanjoiden rahoittamiseen (esimerkiksi rahankeräysten, taidemyynnin ja seminaarien järjestämiseen) liittyviä hyviä käytäntöjä ja dokumentoida niitä.

Toimikunnan tulee laatia ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon.

4. Organisointi

Vaali- ja puoluerahoitustoimikunnan kokoonpano on seuraava:

Puheenjohtaja:

Tarasti, Lauri, oikeustieteen lisensiaatti

Varapuheenjohtaja:

Jääskeläinen, Arto, vaali johtaja, oikeusministeriö, p. 1606 7572

Jäsenet:

Borg, Sami, professori, Tampereen yliopisto

Kantola, Anu, tutkija, Helsingin yliopisto

Vanhala, Liisa, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

Eduskunnassa edustettuina olevien puolueiden edustajat:

Essayah, Sari, puoluesihteerin, Suomen Kristillisdemokraatit r.p.

Haavisto, Pekka, kansanedustaja, Vihreä liitto r.p.

Heinäluoma, Eero, kansanedustaja, Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p.

Korhonen, Jarmo, puoluesihteerin, Suomen Keskusta r.p.

Nylund, Mats, kansanedustaja, Ruotsalainen kansanpuolue r.p.

Puhakka, Sirpa, puoluesihteerin, Vasemmistoliitto r.p.

Ruohonen-Lerner, Pirkko, kansanedustaja, Perussuomalaiset r.p.

Tujunen, Taru, puoluesihteerin, Kansallinen Kokoomus r.p.

Pysyvä asiantuntija:

Venho, Tomi, valtiotieteen lisensiaatti

Sihteerin:

Tiusanen, Kaisa, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. 1606 7712

5. Taustatietoja

Euroopan neuvoston alaisen GRECO:n (Group of States Against Corruption) 7.12.2007 hyväksymä Suomea koskeva maaraportti puolerahoituksen läpinäkyvyyttä koskevine suosituksineen löytyy oikeusministeriön vaalisivuilta osoitteesta www.vaalit.fi suomeksi, ruotsiksi, englanniksi ja ranskaksi.

6. Aikataulu

Toimikunnan työ jakaantuu ajallisesti kahteen osaan: vaaliehdokkaiden vaalirahoitusilmoitusten sisältöä ja niiden tekemistä sekä niitä koskevia sanktioita koskevat ehdotukset tulee laatia viimeistään 31.12.2008 mennessä. Muita tehtäviä koskevat ehdotukset tulee laatia 30.9.2009 mennessä.

7. Vaikutukset

Uudistus parantaisi poliittisen rahoituksen läpinäkyvyyttä ja tehostaisi rahoituksen valvontajärjestelmää.

8. Muut tiedot

OM 4/021/2008

1.5 VAALILAINSÄÄDÄNNÖN TARKISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on uudistaa eduskuntavaalijärjestelmää siten, että suhteellinen vaalitapa voi toteutua mahdollisimman hyvin ja yhtäläisesti eri puolilla maata ja että myös eduskunnan alueellinen edustavuus voidaan mahdollisimman hyvin turvata.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Vaalialuetoimikunnan asettamispäätös OM 8/51/2007

Eduskuntavaalijärjestelmän uudistaminen. Vaalialuetoimikunnan mietintö 24.4.2008 (Oikeusministeriö. Komiteamietintö 2008:2)

3. Keskeinen sisältö

Hankkeen tavoitteet on asetettu pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen hallitusohjelmassa, jonka mukaan vaalijärjestelmää uudistetaan nykyisen vaalipiiri- ja vaalipiirijärjestelmän pohjalta. Uudistuksen perustana on vaalialuejärjestelmä, joka kattaa koko Suomen ja pitää sisällään vaaliliittokiellon eduskuntavaaleissa. Lisäksi selvitetään hallitusohjelman mukaisesti eduskuntavaalien ajankohdan siirtämistä huhtikuun kolmanteen viikonloppuun ja presidentinvaalin ajankohdan muuttamista siten, että vaalien ensimmäinen kierros järjestettäisiin tammikuun viimeisenä sunnuntaina ja toinen kierros siitä kahden viikon kuluttua.

Hanketta on valmisteltu oikeusministeriön 31.5.2007 asettamassa vaalialuetoimikunnassa, joka jätti mietintönsä 24.4.2008. Toimikunta ehdottaa, että koko maa olisi yhtenä vaalialueena vaalien tulosta laskettaessa. Kustakin vaalipiiristä valittaisiin edelleen asukasluvun osoittama määrä edustajia. Ehdokkaat myös asetettaisiin nykyiseen tapaan vaalipiireittäin ja äänestäjät äänestäisivät vain oman vaalipiirinsä ehdokkaita. Näiden periaatteiden säilyttämisellä turvattaisiin eduskunnan alueellinen edustavuus. Ehdotukseen sisältyy myös valtakunnallinen 3,5 prosentin ja vaalipiiri-kohtainen 12 prosentin äänikynnys sekä vaaliliittojen kieltä. Eri vaalipiirien sitoutumattomat valitsijayhdistykset ja yhteislistat kuitenkin voisivat yhtyä valtakunnalliseksi yhteislistaksi. Toimikunnan mietintöön sisältyy kolme eriävää mielipidettä, joista yksi koskee uudistamistapaa sinänsä sekä kaksi äänikyn-

nysten korkeutta.

4. Organisointi

Oikeusministeriö asetti toukokuussa 2007 Lauri Tarastin johtaman toimikunnan valmistelemaan eduskuntavaalijärjestelmän uudistamista. Toimikunta päätti työskentelynsä ja luovutti mietintönsä huhtikuussa 2008. Uudistuksen valmistelua on jatkettu virkatyönä oikeusministeriössä.

Valmistelijat:

Jääskeläinen, Arto, vaalijohtaja, oikeusministeriö, p. 1606 7572

Aaltonen, Jussi, neuvotteleva virkamies, oikeusministeriö, p. 1606 7620

Tiusanen, Kaisa, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. 1606 7712

5. Taustatietoja

Hyväksyessään perustuslakiuudistuksen vuoden 1998 valtiopäivillä eduskunta edellytti, että hallitus selvittää suhteellisuuden toteutumisessa eduskuntavaaleissa olevat ongelmat ja tarvittaessa valmistelee vaalilainsäädännön muutokset suhteellisuuden vahvistamiseksi ja toisaalta poliittisen kentän pirstoutumisen ehkäisemiseksi (EV 262/1998 vp). Asiaa valmisteltiin oikeusministeriön 15.3.2000 asettamassa vaalitoimikunta 2000:ssa. Toimikunta käsitteli suhteellisuuden parantamista viiden eri mallin avulla, mutta ei päässyt asiassa yksimielisyyteen eikä siten laatinut varsinaista ehdotusta (Vaalitoimikunta 2000:n mietintö. KM 2001:8).

6. Aikataulu

Hallitusohjelman mukaan eduskuntavaalien vaalijärjestelmä uudistuksen tulee olla voimassa viimeistään vuoden 2015 eduskuntavaaleissa. Vaaliajankohtien muutokset voisivat tulla voimaan eduskuntavaaleissa vuonna 2011 ja presidentinvaalissa vuonna 2012. Oikeusministeriö jatkaa hankkeen valmistelua toimikunnan ehdotuksen pohjalta ja pyytää tarpeelliset lausunnot ehdotuksesta. Hallituksen esitys asiasta on tarkoitus antaa vuoden 2008 aikana.

7. Vaikutukset

Uudistus parantaisi eduskuntavaalien vaalijärjestelmän suhteellisuutta ja yhtäläisyyttä eri puolilla maata.

8. Muut tiedot

OM 8/51/2007

OM025:00/2007

1.6 VAALILAIN VAALAPIIRIEN SÄÄNTELYN TARKISTAMINEN KUNTAJAON MUUTOSTEN JOHDOSTA

1. Tavoite ja tehtävät

Eduskuntavaalien vaalipiirejä koskevassa sääntelyssä siirryttiin valtion aluehallintoa koskevan lainsäädännön uudistamisen yhteydessä vuonna 1997 lainsäädännölliseen ratkaisuun, jossa vaalipiirejä koskevassa pykälässä luetellaan kuhunkin vaalipiiriin kuuluvat kunnat. Voimassa olevassa laissa vaalipiirit ja niihin kuuluvat kunnat luetellaan vaalilain (714/1998) 5 §:ssä. Omaksutun lainsäädännöllisen ratkaisun vuoksi pykälää pitää muuttaa jokaisen sellaisen kuntajaon muutoksen yhteydessä, joka merkitsee uuden kunnan perustamista yhdistämällä olemassa olevia kuntia tai jakamalla olemassa oleva kunta, johtaapa muutos vaalipiirin rajojen tarkistamiseen tai ei. Kun maa vaalilain 5 §:n mukaan on jaettu eduskuntavaaleja varten vaalipiireihin maakuntajaon pohjalta, aiheutuu myös maakuntajakoon tehdystä muutoksesta tarve muuttaa myös vaalipiirijakoa koskevaa sääntelyä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Valtioneuvoston vuonna 2008 tekemät kuntajaon muuttamista koskevat päätökset.

3. Keskeinen sisältö

Päätetyistä kuntajaon muutoksista johtuen vaalilain 5 §:ää muutetaan.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Jääskeläinen, Arto, vaalijohtaja, oikeusministeriö, p. 1606 7572

Aaltonen, Jussi, neuvotteleva virkamies, oikeusministeriö, p. 1606 7620

Tiusanen, Kaisa, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. 1606 7712

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Lain vaalilain 5 §:n muuttamisesta on määrä tulla voimaan samanaikaisesti sen antamiseen johtaneiden kuntajaon muutosten kanssa vuoden 2009 alusta.

7. Vaikutukset

8. Muut tiedot

OM 2/41/2008

1.7 VALMIUSLAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Valmiuslain uudistamisen tavoitteena on valmiuslain saattaminen vastaamaan perustuslain vaatimuksia. Lisäksi tavoitteena on johdonmukainen ja ajantasainen toimivaltuuksien järjestelmä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Valmiuslakitoimikunnan asettamispäätös OM 32/41/2003

Valmiuslainsäädännön tarkastelua perustuslain näkökulmasta. Valmiuslakitoimikunnan välimietintö (Oikeusministeriö. Komiteanmietintö 2004:1)

Ehdotus uudeksi valmiuslaiksi. Valmiuslakitoimikunnan mietintö (Oikeusministeriö. Komiteanmietintö 2005:2)

Tiivistelmä valmiuslakitoimikunnan mietinnöstä saaduista lausunnoista (Oikeusministeriö. Lausuntoja ja selvityksiä 2006:5)

HE 3/2008 vp

3. Keskeinen sisältö

Hankkeen keskeinen sisältö on valmistella esitys uudeksi valmiuslaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi.

4. Organisointi

Valmistelija:

Vanhala, Liisa, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7761

5. Taustatietoja

Nykyinen valmiuslaki on tullut voimaan vuonna 1991, ja se on voimassa poikkeuslakina. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on kahdesti (PeVL 1/2000 vp ja PeVL 57/2002 vp) kiinnittänyt huomiota tarpeeseen selvittää mahdollisuuksia siihen, että valmiuslaissa luovuttaisiin sääntelyn rakentumisesta lainsäädäntövallan delegointiin.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys on annettu eduskunnalle helmikuussa 2008.

7. Vaikutukset

Valmiuslain uudistaminen selkeyttäisi poikkeusoloja koskevaa sääntelyä ja tekisi sen nykyistä avoimemmaksi. Muuten uudistuksella ei juurikaan ole vaikutuksia normaalioloissa. Poikkeusoloissa vaikutukset riippuisivat olennaisesti kriisin luonteesta (aseellinen hyökkäys, taloudellinen kriisi tai erittäin vakava suuronnettomuus).

8. Muut tiedot

OM 32/41/2003

OM033:00/2003

1.8 EUROOPAN PARLAMENTIN JÄSENIÄ KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN TARKISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoituksena on tarkistaa kansallinen lainsäädäntö vastaamaan Euroopan unionin antamaa sääntelyä Euroopan parlamenttiin valitun edustajan palkkiosta, siirtymäkorvauksesta ja eläkkeestä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Euroopan parlamentin päätös Euroopan parlamentin asemaa koskevien sääntöjen vahvistamisesta 2005/684/EY, Euratom.

Euroopan parlamentin puhemies Hans-Gert Pötteringin kirje pääministeri Matti Vanhaselle 12.3.2008 (DN:o 405/32/2008).

3. Keskeinen sisältö

Euroopan parlamentin jäsenten palkkiosta, siirtymäkorvauksesta ja eläkkeestä on annettu säännöksiä Euroopan parlamentin päätöksellä Euroopan parlamentin jäsenten asemaa koskevien sääntöjen vahvistamisesta. Edustajanpalkkio on päätöksellä sidottu Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen tuomarin peruspalkasta laskettavaan prosenttiosuuteen. Uudella lailla on tarkoitus kumota voimassa oleva laki Suomesta Euroopan parlamenttiin valitun edustajan palkkiosta ja eläkkeestä.

Euroopan parlamentin päätöstä sovelletaan kesällä 2009 valittavan Euroopan parlamentin jäseniin. Päätös sallii joitakin kansallisia mukautuksia. Kaavaillun lain perusteella Suomesta Euroopan parlamenttiin kesällä 2009 valituksi tulevalle sellaisella edustajalla, joka on ollut Euroopan parlamentin jäsen ennen lain voimaantuloa, on mahdollisuus ilmoittaa, että hänen palkkionsa ja eläke-etuutensa määräytyvät kumottavaksi ehdotettavan palkkiolainsäädännön mukaisesti.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Palmgren, Sten, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7745

Hautamäki, Veli-Pekka, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. 1606 7557

5. Taustatietoja

Euroopan parlamentin uutta ohjesääntöä sovelletaan kesällä 2009 valittavan Euroopan parlamentin jäseniin (Euroopan parlamentin päätös Euroopan parlamentin asemaa koskevien sääntöjen vahvistamisesta 2005/684/EY, Euratom).

6. Aikataulu

Kaavailtu laki Euroopan parlamenttiin valitun edustajan palkkiosta, siirtymäkorvauksesta ja eläkkeestä tulisi voimaan siten, että lakia voidaan soveltaa Euroopan parlamentin vuonna 2009 alkavan vaalikauden ensimmäisestä päivästä lukien. Hallituksen esitys asiasta on tarkoitus antaa syksyllä 2008.

7. Vaikutukset

Hankkeella on taloudellisia vaikutuksia. Jäsenvaltiot maksavat Euroopan parlamenttiin valittujen edustajiensa palkkiot. Palkkiokulut lisääntyvät sääntelyn takia jonkin verran.

8. Muut tiedot

OM 1/463/2008

OM029:00/2008

2. HALLINTOMENETTELY JA HALLINTOLAINKÄYTTÖ

2.1 HALLINTOLAIN TÄYTÄNTÖÖNPANO

1. Tavoite ja tehtävät

Hankkeen tavoitteena on jatkaa yhteistyössä muiden ministeriöiden kanssa hallintolain täytäntöönpanoa ja siihen liittyvää seuranta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Hallintolaki. Eripainos. Oikeusministeriön julkaisu 2003:3

Oikeusministeriön selvitys hallintolain täytäntöönpanosta (MINS 11/2006 vp)

Hallintolaki hallintotoiminnassa, osaraportti I sekä Hallintolaki oikeus- ja laillisuusvalvontakäytännössä, osaraportti II, Oikeusministeriö, Julkaisut 2006:9 ja 10

HaVL 60/2006 vp

3. Keskeinen sisältö

Yhteensovitetaan erityislainsäädäntöä hallintolain kanssa siten, että tarve poiketa hallintolain säännöksistä jää mahdollisimman vähäiseksi. Arvioidaan hyvän hallinnon kehittämistarpeita hallintovaliokunnan oikeusministeriön selvityksestä antaman lausunnon ja kansainvälisen kehityksen pohjalta.

4. Organisointi

Hallintolain kehittämistä selvitetään oikeusministeriössä virkatyönä.

Valmistelija:

Manninen, Sami, lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö, p. 1606 7690

5. Taustatietoja

Keväällä 2006 ministeriöt toimittivat oikeusministeriölle selvityksen hallinnonalakohtaiseen lainsäädäntöön tehdyistä tarkistuksista ja mahdollisista erityislainsäädäntöön tulevista yhteensovittamistarpeista. Oikeusministeriö antoi eduskunnan hallintovaliokunnalle selvityksen hallintolain täytäntöönpanosta, josta valiokunta laati lausunnon. Hyvän hallinnon kehittäminen on esillä Euroopan neuvostossa ja EU:ssa.

6. Aikataulu

Hallintolain voimaantulon edellyttämät hallinnonalakohtaiset lainsäädäntömuutokset pyritään toteuttamaan maaliskuussa 2007 alkavan vaalikauden aikana.

7. Vaikutukset

Hallintolain seurannalla saadaan tietoa lain toimivuudesta ja mahdollisista lainsäädännön tarkistustarpeista.

8. Muut tiedot

OM 38/41/2003

OM043:00/2004

2.2 JULKISOIKEUDELLISIA SAAMISIA KOSKEVAN YLEISEN HALLINTO-OIKEUDELLISEN LAINSÄÄDÄNNÖN KEHITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Arvioidaan tarvetta laatia hallituksen esitys, joka koskee julkisoikeudellisten saatavien vanhentumista, korkoa ja kuittausta sekä perusteettoman edun palautusta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Oikeusministeriössä virkatyönä suoritettuja selvityksiä aihealueesta 1980-luvulta alkaen.

Hallintolakihankkeen asiakirjat.

Julkisoikeudelliset velkasuhteet – yleislainsäädännön tarve (Oikeusministeriön julkaisu 2004:9).

3. Keskeinen sisältö

Viime vuosina on uudistettu muun ohella korkolainsäädäntöä ja vanhentumislainsäädäntöä sekä tehty merkittäviä muutoksia ulosottolainsäädäntöön. Julkisoikeudellisten saamisten osalta on merkittävästi uudistettu lähinnä vain harkinnanvaraisia valtionavustuksia koskevaa lainsäädäntöä. Muiden julkisoikeudellisten saamisten oikeudelliset peruskysymykset, kuten saatavan vanhentumissääntely, korkoseuraamukset, kuittausedellytykset sekä perusteettoman edun palauttamista koskeva sääntely on voimassa olevassa lainsäädännössä säännelty epäyhtenäisesti ja puutteellisesti.

Lainsäädännön uudistuksella pyritään ratkaisemaan näitä kysymyksiä oikeusjärjestyksen jo tapahtuneeseen kehittämistyöhön soveltuvalla tavalla sekä ottaen huomioon julkisoikeudellisiin saamisiin liittyvät erityissääntely- ja oikeusturvatarpeet.

4. Organisointi

Ensi vaiheessa on laadittu arviomuistio, jonka pohjalta päätetään jatkotoimista.

Valmistelija:

Siitari-Vanne, Eija, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö (vv. 31.12.2008 sakka),

p. 050 – 368 7094

5. Taustatietoja

Julkisoikeudellisten saamisten erityiskysymykset erotettiin hallintolakia valmisteltaessa myöhemmin mahdollisesti toteutettavaksi hankkeeksi.

6. Aikataulu

Arviomuistio on valmistunut elokuussa 2004.

Arviomuistiosta on pyydetty lausunnot 11.2.2005 mennessä.

Jatkotoimista päätetään 2009.

7. Vaikutukset

Taloudellisia ja muita vaikutuksia ei voida täsmentää tässä vaiheessa.

8. Muut tiedot

OM 19/41/2004

OM059:00/2004

2.3 UHKASAKKOLAINSÄÄDÄNNÖN TARKISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Uhkasakkolakia (1113/1990) sovelletaan yleislakina tilanteissa, joissa viranomaisen antaman käskyn tai kiellon (päävelvoite) tehosteeksi asetetaan uhkasakko, teettämisuhka tai keskeytysuhka sekä tällaisten uhkien täytäntöönpanoon. Viranomainen voi asettaa uhkasakon, teettämisuhan tai keskeyttämisuhan vain, jos niin on laissa erikseen säädetty.

Uhkasakkolakia on voimaantulonsa 1.7.1991 jälkeen muutettu kolme kertaa (HE 96/1995 vp, HE 74/1998 vp ja HE 79/2003 vp). Lain valmistelu on suoritettu pääosin 1980-luvulla ennen Suomen liittymistä Euroopan neuvoston ihmisoikeussopimukseen. Myöhemmissäkään muutoksissa ei ole tarkasteltu lain suhdetta ihmisoikeussopimuksen hallinnollisia sanktioita koskevaan oikeuskäytännön. Tällaista tarkastelua ei ole suoritettu myöskään suhteessa oikeusturvaa koskeviin perustuslain vaatimuksiin. EY-lainsäädännön myötä hallinnollisten sanktioiden käyttö on lisääntynyt useilla hallinnonaloilla. Hallinnolliset sanktiot ovat taloudellisina sanktioina usein ankaria. Hallinnollisten sanktioiden lisääntyvä käyttö on oikeudellisesti merkittävä kehityssuuntaus.

Hankkeesta laaditaan ensivaiheessa arviomuistio, jossa selvitetään uhkasakkolain muutostarpeet sekä laajemman yhtenäislainsäädännön tarve. Samalla selvitetään myös, voidaanko hallinnossa käytettävien uhkasakkojen tuomitsemistoiminta keskittää hallintoviranomaisten sijasta hallintotuomioistuimiin. Lisäksi tarkistetaan uhkasakkolain ja erityislainsäädännön väliset suhteet ristiriitaisten ja tarpeettomien säännösten karsimiseksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

3. Keskeinen sisältö

Viranomaisten menettely harkittaessa uhkasakon tuomitsemista on hallintomenettelyä, jonka oikeusturvatakeet eivät ole niin kattavia kuin hallintolainkäytössä. Ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella hallinnolliset sanktiot rinnastuvat useissa tapauksissa syyteasioihin. Syyteasiarinnastuksen vuoksi hallintomenettelyn ja hallintolainkäytön menettelylliset oikeusturvatakeet voivat olla riittämättömiä. Uhkasakkojen tuomitsemis- ja asettamistoimivallan kuulussa hyvin erityyppisille viranomaisille oikeussuojatiet määräytyvät eri tavoin.

4. Organisointi

Hanketta valmistellaan aluksi virkatyönä.

Valmistelija:

Manninen, Sami, lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö, p. 1606 7690

5. Taustatietoja

Hanke liittyy hallintomenettelyjen ja hallintolainkäyttöjärjestelmän yleiseen kehittämiseen.

6. Aikataulu

Arviomuistio, jossa asiaa käsitellään Euroopan neuvoston ihmisoikeussopimuksen kannalta valmistuu vuoden 2008 aikana.

7. Vaikutukset

Kotimainen lainsäädäntö saatetaan kansainvälisten velvoitteiden mukaiseksi. Hankkeella ei ole välittömiä taloudellisia vaikutuksia.

8. Muut tiedot

OM 20/41/2004

OM011:00/2005

2.4 HALLINTOLAINKÄYTÖN KEHITTÄMINEN (Hallintolainkäyttötoimikunta ja sen alaiset työryhmät)

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on jatkaa hallintolainkäytön kehittämistä oikeusministeriön oikeuspolitiikan strategian mukaisesti niin, että oikeusongelmiin saadaan ratkaisu nykyistä joutuisammin, monipuolisemmin ja edullisemmin.

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelman mukaan korkeatasoinen oikeusturva hallinnossa turvataan kehittämällä hallinnon sisäistä oikaisujärjestelmää ja jatkamalla hallintolainkäyttöjärjestelmän kokonaisvaltaista kehittämistä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

- Hallintolainkäytön horisontaaliryhmän väliraportti 1.5.2000 ja loppuraportti 30.11.2001
- Hallintolainkäytön kehittämisohjelma 2004–2007 (Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2004:10) sekä muistio 19.9.2005 ohjelman tilanteesta syksyllä 2005
- Hallintolainkäytön kehittämistarpeita. Näkökohtia lainvalmistelun pohjaksi (Oikeusministeriön julkaisu 2006:4)
- Hallintolainkäyttötoimikunnan asettamiskirje 26.9.2007 taustamuistioineen
- Passiivisuustyöryhmän muistio sääntelyvaihtoehdoista 4.4.2008

3. Keskeinen sisältö

Hallintolainkäyttötoimikunnan tehtävänä on laatia ehdotukset seuraavista asiakokonaisuuksista:

- 1) oikeussuojakeinot hallintoviranomaisen passiivisuustilanteissa
- 2) hallintolainkäytön yleisten menettelysäännösten uudistaminen
- 3) eri hallintotuomioistuintoimintojen tehtävät ja asema hallinnon oikeussuojajärjestelmässä.

Toimikunnan tulee ottaa työssään huomioon hallintolainkäyttölain soveltamisesta saadut käytännön kokemukset, hallintotoiminnassa tapahtuneet muutokset sekä oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin edellytysten täsmentyminen kansanvälisten tuomioistuinten ratkaisukäytännössä. Toimikunnan tulee ottaa työssään huomioon muut hallintolainkäytön kehittämishankkeet. Hallintolainkäyttöä tulee tarkastella kokonaisuutena, johon kuuluvat hallintotuomioistuinten lisäksi erityistuomioistuimet ja lautakuntatyypilliset muutoksenhakuelimet.

4. Organisointi

Hallintolainkäytön kehittämistä arvioidaan ja selvitetään hallintolainkäyttötoimikunnan lisäksi sen alaisuudessa toimivissa alatyöryhmissä (kohdassa B ja C tarkoitetut työryhmät, jotka käsittelevät viranomaisten passiivisuutta ja hallintolainkäytön menettelysäännösten kehittämistä). Alatyöryhmät toimivat toimikunnan apuna.

A) Hallintolainkäyttötoimikunta

Puheenjohtaja:

Mäenpää, Olli, professori, Helsingin yliopisto, p. 191 22480

Jäsenet:

Antila, Outi, puheenjohtaja, työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta
 Heikkilä, Liisa, kehittämisspäällikkö, oikeusministeriö, oikeushallinto-osasto
 Mäkinen, Eija, professori, Vaasan yliopisto
 Niemivuo, Matti, professori, Lapin yliopisto
 Pellonpää, Matti, hallintoneuvos, korkein hallinto-oikeus
 Prättälä, Kari, lakiasiaain päällikkö, Suomen Kuntaliitto
 Renvall, Hannu, ylituomari, Turun hallinto-oikeus
 Vehmas, Liisa, oikeusaputoimen johtaja, Helsingin oikeusaputoimisto

Pysyvät asiantuntijat:

Niemi, Anne E., hallintoneuvos, korkein hallinto-oikeus
 Siitari-Vanne, Eija, ma. markkinaoikeustuomari, markkinaoikeus
 Tarukannel, Veijo, ylituomari, Kuopion hallinto-oikeus

Sihteerit:

Siitari-Vanne, Eija, ma. markkinaoikeustuomari, markkinaoikeus, p. 010 364 3339
 Manner, Arja, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto (1.10.2008 alkaen)
 Koivisto, Ida, tutkija, Helsingin yliopisto (sivutoiminen sihteeri) p. 191 23538
 Laherto, Minna, tutkija, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto (avustava sihteeri) p. 1606 7661

B) Passiivisuustyöryhmä

Puheenjohtaja:

Niemivuo, Matti, professori, Lapin yliopisto, p. 016 341 2552

Jäsenet:

Aer, Janne, hallinto-oikeustuomari, Helsingin hallinto-oikeus
 Huhtanen, Raija, professori, Tampereen yliopisto
 Niemi, Anne E., hallintoneuvos, korkein hallinto-oikeus
 Stoor, Håkan, vanhempi oikeusasiamiehensihteeri, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
 Suviranta, Outi, professori, Helsingin yliopisto

Sihteerit:

Suviranta, Outi, professori, Helsingin yliopisto, p. 191 23538
 Stoor, Håkan, vanhempi oikeusasiamiehensihteeri, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia,
 p. 432 3366
 Laherto, Minna, tutkija, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto, p. 1606 7661

C) Prosessityöryhmä

Puheenjohtaja:

Mäenpää, Olli, professori, Helsingin yliopisto, p. 191 22480

Jäsenet:

Heikkilä, Liisa, kehittämisspäällikkö, oikeusministeriö, oikeushallinto-osasto
 Manner, Arja, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto (1.10.2008 alkaen)
 Mutikainen, Riitta, kansliapäällikkö, korkein hallinto-oikeus
 Pekkala, Antti, hallinto-oikeustuomari, Rovaniemen hallinto-oikeus
 Pellonpää, Matti, hallintoneuvos, korkein hallinto-oikeus
 Pitkäranta, Ann-Mari, oikeussihteeri, korkein hallinto-oikeus
 Renvall, Hannu, ylituomari, Turun hallinto-oikeus
 Siitari-Vanne, Eija, ma. markkinaoikeustuomari, markkinaoikeus
 Tarukannel, Veijo, ylituomari, Kuopion hallinto-oikeus

Uusitalo, Kari, vakuutus-oikeustuomari, vakuutus-oikeus
 Vehmas, Liisa, oikeusaputoimen johtaja, Helsingin oikeusaputoimisto

Pysyvät asiantuntijat:

Aer, Janne, hallinto-oikeustuomari, Helsingin hallinto-oikeus
 Ekblom-Wörlund, Anne, markkinaoikeustuomari, markkinaoikeus
 Pölönen, Pasi, oikeusasiamiehensihteeri, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
 Rautiainen, Juha, ma. hallintoneuvos, korkein hallinto-oikeus

Sihteerit:

Pitkäranta, Ann-Mari, ma. hallintoneuvos, korkein hallinto-oikeus, p. 010 3640 200
 Manner, Arja, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto (1.10.2008 alkaen)
 Koivisto, Ida, tutkija, Helsingin yliopisto (sivutoiminen sihteeri), p. 191 23538
 Laherto, Minna, tutkija, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto (avustava sihteeri), p. 1606 7661

5. Taustatietoja

Hallintolainkäyttölaki (586/1996) tuli voimaan 1.12.1996. Hallintolainkäytön kehittämistarpeita on tarkasteltu edellä (kohdassa 2) mainituissa asiakirjoissa ja lisäksi esimerkiksi oikeusturva-asiain neuvottelukunnan vuosikertomuksissa 2001–2002 ja 2002–2003 sekä tuomioistuinlaitoksen kehittämiskomitean mietinnössä (KM 2003:3).

6. Aikataulu

Toimikunnan toimikausi on 1.10.2007–31.12.2010.

Toimikunta antaa välimietinnön viranomaisten passiivitalanteista 30.9.2008 mennessä ja hallintolainkäytön yleisten menettelysäännösten uudistamisesta 31.12.2009 mennessä.

7. Vaikutukset

Kehittämishallinnalla parannetaan kansalaisten oikeusturvaa sekä tehostavat hallintotuomioistuinten ja muiden hallintolainkäyttöelinten toimintaa.

8. Muut tiedot

OM 12/41/2007

OM029:00/2007

2.5 MAASEUTUELINKEINOJEN VALITUSLAUTAKUNNASSA KÄSITELTÄVIEN ASIOIDEN SIIRTÄMINEN HALLINTO-OIKEUKSIIN

1. Tavoite ja tehtävät

Tehtävänä on luoda edellytykset maaseutuelinkeinojen valituslautakunnassa käsiteltävien muutoksenhakuasioiden siirtämisestä hallinto-oikeuksiin.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Hallintotuomioistuintoimikunnan mietintö (KM 1997:4)

Tuomioistuinlaitoksen kehittämiskomitean mietintö (KM 2003:3)

Hallintolainkäytön kehittämisohjelma 2004–2007 (Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2004:10).

Maaseutuelinkeinohallinnon muutoksenhakusäännösten uudistamistyöryhmän muistio (MMM työryhmämuistio 2004:1)

Oikeusministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön yhteinen työryhmän asettamispäätös 8.9.2005 (Hare OM030:00/2005)

Maaseutuelinkeinojen muutoksenhakutyöryhmän välimietintö (OM työryhmämietintö 2006:7)

Maaseutuelinkeinojen muutoksenhakutyöryhmän mietintö (OM työryhmämietintö 2007:1)

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnassa käsiteltävien asioiden siirtäminen hallinto-oikeuksiin Lausuntoyhteenvedo (OM lausuntoja ja selvityksiä 2007:11)

3. Keskeinen sisältö

Maaseutuelinkeinojen muutoksenhakutyöryhmä ehdottaa mietinnössään ensinnäkin, että kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisten päätöksistä haetaan muutosta valituksen sijasta oikaisuvaatimuksena työvoima- ja elinkeinokeskukseen. Toiseksi muutoksenhaku nykyisin maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan toimivaltaan kuuluvissa asioissa siirretään alueellisiin hallinto-oikeuksiin keskitäten osan asioista Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen ja muuten jakaen asiat käsiteltäviksi kaikissa hallinto-oikeuksissa. Kolmanneksi yhdenmukaistetaan valituslupaperusteet maaseutuelinkeinoasioissa kaikilta osin hallintolainkäyttölain mukaisiksi.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Siitari-Vanne, Eija, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö (vv. 31.12.2008 saakka),
p. 050 – 368 7094

Heikkilä, Liisa, kehittämispäällikkö, oikeusministeriö, p. 1606 7915

5. Taustatietoja

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnassa käsiteltävien asioiden siirtämistä hallintotuomioistuinjärjestelmään on ehdotettu aikaisemmin hallintotuomioistuintoimikunnan mietinnössä (KM 1997:4) sekä tuomioistuinlaitoksen kehittämiskomitean mietinnössä (KM 2003:3). MMM:n työryhmämuitiossa 2004:1 on ehdotettu, että valituslautakuntaa edeltävässä muutoksenhakuvaiheessa otettaisiin käyttöön pakolliseksi esivaiheeksi oikaisuvaatimusmenettely silloin, kun ensi asteen hallintopäätöksen tekee kunnan viranomainen.

Hankkeeseen vaikuttaa ensi asteen viranomaisten toimivallan määrittelyn osalta vireillä oleva aluehallinnon uudistaminen (ALKU-hanke), josta on julkaistu väliraportti kesäkuussa 2008 (Aluehallinnon uudistamishanke – väliraportti, Valtiovarainministeriön julkaisuja 19 ja 19 a/2008). Väliraportissa ehdotetaan, että uuden aluehallintoviranomainen 1:n tehtäviin kuuluisivat mm. maatalouden ja kalatalouden kehittämistehtävät. Tehtäväkokonaisuuteen kuuluisivat useat maataloustuet ja niiden valvonta.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys annetaan, kun uudistuksen rahoitus on saatu järjestetyksi. Uudistus voi tulla voimaan aikaisintaan vuoden 2010 alusta.

7. Vaikutukset

Asioiden siirto hallintotuomioistuinjärjestelmään vahventaa hallintotuomioistuinten yleistä kehittämistä. Hallinto-oikeuksissa käsitellään tämän jälkeen ensi asteena suurin osa valituksista, jotka kohdistuvat yhteisön varoista ja kansallisista varoista maksettaviin elinkeino- ja yritystukiin.

Työryhmän mietinnön mukaan siirron toteutuminen edellyttää, että maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan nykyisiä kustannuksia vastaava määräraha siirretään maa- ja metsätalousministeriöstä oikeusministeriöön ja että sen lisäksi oikeusministeriön hallinnonalalle saadaan noin 400 000 euron lisämääräraha.

8. Muut tiedot

OM 9/41/2005 ja MMM 244/042/2003

OM030:00/2005

2.6 OIKAISUVAATIMUSJÄRJESTELMÄN KEHITTÄMINEN OIKEUSTURVAKEINONA

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on kehittää oikaisuvaatimusjärjestelmää oikeusturvakeinona niin, että oikeusongelmiin saadaan ratkaisu nykyistä joutuisammin, monipuolisemmin ja edullisemmin. Lähtökohtana on parantaa hallinnon oikeusturvaa sekä tehostaa hallintotuomioistuinten ja muiden hallintolainkäyttöelinten toimintaa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Hallintolainkäytön kehittämistarpeita. Näkökohtia lainvalmistelun pohjaksi. Oikeusministeriön julkaisu 2006:4

Toimikunnan asettamispäätös OM 20/41/2006

Toimikunnan välimietintö KM 2007:1

3. Keskeinen sisältö

Tehtävänä on laatia ehdotus oikaisuvaatimusjärjestelmän kehittämisestä oikeusturvakeinona. Erityisesti tulee selvittää, tulisiko oikaisuvaatimusjärjestelmää laajentaa ja millä tavalla, ja olisiko järjestelmää toisaalta syytä kehittää yleiseksi pakolliseksi muutoksenhaun esivaiheeksi. Samalla tulee selvittää oikaisuvaatimusmenettelyä koskevan yleissääntelyn tarve sekä tehdä ehdotukset mahdollisista erityissääntelyyn tarvittavista muutoksista. Hanke kuuluu oikeusministeriön hallinnonalan tuottavuusohjelmaan.

4. Organisointi

Oikeusministeriö on 25.1.2007 asettanut toimikunnan kehittämään oikaisuvaatimusjärjestelmää oikeusturvakeinona. Toimikunnan kokoonpano on seuraava:

Puheenjohtaja:

Halila, Leena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7740

Jäsenet:

Kosonen, Maini, hallitusneuvos, sosiaali- ja terveysministeriö

Sahivirta, Elise, ylitarkastaja, ympäristöministeriö

Aer, Janne, hallinto-oikeustuomari, Helsingin hallinto-oikeus

Harjula, Heikki, johtava lakimies, Suomen Kuntaliitto

Kulla, Heikki, professori, Turun yliopisto

Sihteeri:

Skog, Tea, assistentti, Helsingin yliopisto

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Toimikunta on antanut välimietinnön 31.10.2007. Toimikunnan tulee saada työnsä valmiiksi 30.11.2008 mennessä.

7. Vaikutukset

Hankkeella parannetaan hallinnon oikeusturvaa ja tehostetaan hallintotuomioistuinten ja muiden hallintolainkäyttöelinten toimintaa. Hanke lisää oikeusministeriön hallinnonalan tuottavuutta.

8. Muut tiedot

OM 20/41/2006

OM005:00/2007

2.7 JULKISTEN HANKINTOJEN OIKEUSSUOJAJÄRJESTELMÄN KEHITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on kehittää julkisten hankintojen oikeussuojajärjestelmää siten, että oikeussuojajärjestelmä toimii asiantuntevasti ja asioiden laadun edellyttämällä tavalla ripeästi. Tavoitteena on lisäksi ryhtyä tarvittaviin lainsäädäntötoimiin EU:ssa hyväksytyin hankintojen oikeussuojadirektiivien muutosten täytäntöön panemiseksi. Muutokset edellyttävät markkinaoikeuden toimivaltuuksien kehittämistä.

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen hallitusohjelman mukaan markkinaoikeuden asemaa ja kilpailuosaamista vahvistetaan. Markkinaoikeuden asemaa ja tehtäviä arvioidaan muutoinkin kokonaisvaltaisesti.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Komission 4.5.2006 antama ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi neuvoston direktiivien 89/665/ETY ja 92/13/ETY muuttamisesta julkisia hankintoja koskeviin sopimukseen liittyvien muutoksenhakumenettelyjen tehokkuuden turvaamiseksi [asiakirja KOM (2006) 195 lopullinen]

U 49/2006 vp, TaVL 25/2006 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi julkisista hankinnoista sekä vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista (HE 50/2006 vp)

Oikeusministeriön lausunto kauppa- ja teollisuusministeriölle 30.6.2006 (OM 126/43/2006)

Oikeudenmukainen ja turvallinen yhteiskunta – oikeusministeriön hallinnonalan tulevaisuuskatsaus 2006

Hallintotuomioistuinten toimintakertomus 2006

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen hallitusohjelma

Oikeusministeriössä laadittu arviomuistio julkisten hankintojen oikeussuojajärjestelmän kehittämistä (valmistunut 9.7.2007)

Oikeusministeriön ja kauppateollisuusministeriön yhdessä asettaman työryhmän toimeksianto (asettamispäätös 30.11.2007).

3. Keskeinen sisältö

Työryhmän on selvitettävä julkisten hankintojen oikeussuojakeinojen uudistamistarpeet. Tavoitteena on, että oikeussuojakeinojen käyttöedellytykset ovat selkeitä ja että oikeussuojakeinot johtavat sisällöllisesti ja ajallisesti tehokkaaseen asioiden käsittelyyn hankintamenettelyyn osallistuvien oikeussuojan ja hankintayksiköiden toimintaedellytysten turvaamiseksi.

Oikeussuojadirektiivin mukaiset uudet oikeussuojakeinot tulee sopeuttaa kansalliseen oikeusjärjestykseen eri osapuolten oikeudet tehokkaasti ja tasaveroisesti huomioon ottavalla tavalla. Direktiivin

sallimia sopeutuksia kansalliseen oikeusjärjestykseen on käytettävä oikeusvarmuutta turvaavalla tavalla.

Työryhmän on otettava huomioon työvoima- ja elinkeinoministeriössä sekä oikeusministeriössä vireillä olevat lainvalmisteluhankkeet, joilla on vaikutusta markkinaoikeuden tehtäviin ja työmäärään. Työryhmän on samoin otettava huomioon puolustushankintoja koskevan direktiivin valmistelu.

Työryhmän on laadittava ensi vaiheessa periaatemietintö, jossa tarkastellaan eri vaihtoehtoja hankintojen oikeussuojajärjestelmän uudistamiseksi.

4. Organisointi

Työryhmä (JUHO)

Puheenjohtaja:

Nurmi, Pekka, ylijohtaja, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto p. 1606 7670

Jäsenet:

Pekkala, Elise, hallitusneuvos, työ- ja elinkeinoministeriö

Siitari-Vanne, Eija, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto (vv. 31.12.2008 saakka), p. 050 – 368 7094

Lähde, Johanna, hallitussihteeri, työ- ja elinkeinoministeriö

Koivurinta, Hannu, budjettisihteeri, valtiovarainministeriö

Mikkola, Kimmo, ylituomari, markkinaoikeus

Nenonen, Anne, esittelijäneuvos, korkein hallinto-oikeus

Salminen, Hannele, hallinto-oikeustuomari, Turun hallinto-oikeus

Oksanen, Antero, johtava lakimies, Suomen Kuntaliitto

Auvinen, Anna-Kaisa, asiantuntija, Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Neimala, Antti, johtaja, Suomen Yrittäjät

Nordberg, Tommi, asiantuntija, puolustusministeriö (25.8.2008 alkaen)

Pysyvät asiantuntijat:

Kontuniemi, Eija, lakiasiainpäällikkö, Hansel Oy

Pohjonen, Mika, asianajaja, Asianajotoimisto Hannes Snellman

Sihteerit:

Lähde, Johanna, hallitussihteeri, työ- ja elinkeinoministeriö

Nordenstreng, Laura, määräaikainen markkinaoikeussihteeri, markkinaoikeus (sivutoiminen sihteeri)

Ukkola, Markus, lakimies, Suomen Kuntaliitto (sivutoiminen sihteeri)

Remes, Markus, lakimies, Kone Oyj (sivutoiminen sihteeri)

5. Taustatietoja

Hankintalainsäädännön uudistus on tullut voimaan 1.6.2007. Hankintalainsäädännön uudistuksen yhteydessä ei tehty muutoksia oikeussuojakeinoihin. Hankintojen oikeussuojadirektiivien muutokset hyväksyttiin EU:ssa 15.11.2007 pidetyssä neuvostossa.

Kauppa- ja teollisuusministeriö on asettanut 13.6.2007 työryhmän selvittämään kilpailunrajoituksista annetun lain muutostarpeita. Työryhmän on laadittava ehdotuksensa vuoden 2008 loppuun mennessä.

Oikeusministeriö on 13.4.2007 asettanut työryhmän, jonka tehtävänä on kehittää oikeudenkäynnin kehittämistä immateriaalioikeusasioissa. Työryhmän selvittää muun ohella, tulisiko immateriaalioi-

keusasiat keskittää Helsingin käräjäoikeuteen vai markkinaoikeuteen. Työryhmän määräaika päättyi 31.12.2007.

Hanke sisältyy hallituksen strategia-asiakirjaan kuuluvaan lainsäädäntösuunnitelmaan (suunnitelman 2. hanke).

6. Aikataulu

Työryhmän toimikausi on 1.12.2007–31.12.2009.

Työryhmän on laadittava periaatemietintö 31.10.2008 mennessä. Periaatemietinnön ja lausuntokierroksen jälkeen työryhmän toimeksiantoa täsmennetään.

7. Hankkeen vaikutukset

Suomen julkisten hankintojen kokonaisarvo vuosittain on noin 20 miljardia euroa eli noin 15 % bruttokansantuotteestamme. Vaikka hankinta-asioissa turvaudutaan hankintojen määrään nähden vähäisessä määrin oikeussuojakeinoihin, hankinta-asioiden käsittelyn viivästyminen aiheuttaa merkittäviä taloudellisia seuraamuksia hankintayksiköille ja tarjoajille. Oikeuskäsittelyn tehostamisen vaikutukset julkistaloudelle ja elinkeinotoiminnalle arvioidaan hankkeen edistyessä.

8. Muut tiedot

OM 12/41/2006

OM033:00/2006

3. INFORMAATIO-OIKEUS

3.1 HENKILÖTIETOLAINSÄÄDÄNNÖN SEURANTA JA ARVIOINTI

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on arvioida henkilötietolain (523/1999) toimivuus henkilötietojen käsittelyä sääntelevänä yleislakina, erityissäännösten tarpeellisuus ja merkitys sekä varmistaa lainsäädännön toimivuus ja johdonmukaisuus. Edelleen tavoitteena on lainsäädännön selkiyttäminen ja sitä kautta velvollisuuksien ja oikeuksien parempi toteutuminen.

Ensimmäisessä vaiheessa laaditaan suunnitelma henkilötietolain soveltamiskäytännön ja sen vaikutusten selvittämisestä. Samalla kartoitetaan erityislainsäädäntö ja sen suhde henkilötietolakiin sekä Suomea sitoviin kansainvälisiin velvoitteisiin. Myöhemmässä vaiheessa arvioidaan laadittujen selvitysten pohjalta tarvittavat lainsäädäntö- ja muut toimenpiteet.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

3. Keskeinen sisältö

Tehtävänä on laatia perusmuistio tietosuojalainsäädännön nykytilasta, säädöspoliittisista linjauksista sekä tarvittavista lainsäädäntö- ja muista toimenpiteistä. Muistiota laadittaessa tulee keskittyä keskeisiin henkilörekistereihin ja niitä koskevien sääntelyjen analysointiin. Säädöspoliittisia linjauksia tehtäessä on arvioitava erityislainsäädännön tarve sekä erityissääntelyssä noudatettavat periaatteet. Tavoitteena on, että eri hallinnonalojen erityissäädökset ovat yhdensuuntaiset henkilötietolain ja EU:n henkilötietodirektiivin kanssa.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Wallin, Anna-Riitta, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö (vv. 31.12.2008 saakka)

Hynynen, Helena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7692

Vettenranta, Leena, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. 1606 7695

5. Taustatietoja

Oikeusturva-asiain neuvottelukunta on toimintakertomuksessaan (oikeusministeriön julkaisu 2005:12) vuodelta 2005 esittänyt, että tietosuojaan liittyvän sääntelyn toimeenpanosta ja käytännön toteutumisesta tehtäisiin samanlainen empiirinen selvitys kuin julkisuuslaista tehtiin vuosina 2000-2003.

6. Aikataulu

Perusmuistio asiasta laaditaan vuoden 2008 aikana.

7. Vaikutukset

Hankkeella pyritään tarpeettoman ja päällekkäisen sääntelyn tarkistamiseen ja sitä kautta myös kustannusten vähentämiseen.

8. Muut tiedot

OM 2/41/2003

3.2 TURVALLISUUSSELVITYSLAIN MUUTOSTARPEIDEN ARVIOINTI

1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoituksena on kartoittaa lain kiireellisimmät muutostarpeet sekä laatia suunnitelma tarvittavista lainsäädäntö- ja muista toimenpiteistä ja valmistelun organisoinnista.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Arviointimuistio 13.3.2008 OM 4/41/2006

3. Keskeinen sisältö

Turvallisuusselvityksistä annettu laki (177/2002) on ollut voimassa noin 4½ vuotta, minkä vuoksi on asianmukaista selvittää, kohdistuuko lakiin välittömiä korjaustarpeita. Erityisesti tulee selvittää, onko yritysturvaluusselvityksien käyttömahdollisuuksien oltava laajemmat kuin mitä kansainvälisistä tietoturvaluusvelvoitteista annetussa laissa (588/2004) säädetään.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Wallin, Anna-Riitta, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö (vv. 31.12.2008 saakka)

Vettenranta, Leena, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. 1606 7695

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Työryhmä asetetaan vuoden 2008 aikana.

7. Vaikutukset

Hankkeen toteuttaminen edistää turvallisuusselvityslain toimivuutta sekä voi parantaa julkisyhteisön ja yritysten mahdollisuuksia huolehtia tietoturvaluudesta.

8. Muut tiedot

OM 4/41/2006

3.3 TIETOTURVALLISUUSASETUS

1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoituksena on uudistaa valtionhallinnon tietoturvaluusua koskeva alemmanasteinen sääntely vuonna 2005 toteutetun viranomaisten toiminnan julkisuuden annetun lain muutoksen pohjalta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

3. Keskeinen sisältö

Valtionhallinnon tietoturvaluudesta annettaisiin erillinen asetys, johon otettaisiin nykyistä yksityiskohtaisemmat säännökset asiakirjojen luokittelusta sekä eri käsittelyvaiheita koskevista tietoturvaluusvaatimuksista. Asiakirjalokittelussa siirryttäisiin kansainvälisen käytännön mukaiseen neljään käsittelyluokkaan.

4. Organisointi

Valmistelija:

Wallin, Anna-Riitta, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö (vv. 31.12.2008 saakka)

5. Taustatietoja**6. Aikataulu**

Asetus on tarkoitus antaa vuoden 2008 aikana.

7. Vaikutukset

Hankkeen avulla tehostetaan tietoturvallisuutta valtionhallinnossa.

8. Muut tiedot

OM 10/41/2007

OM017:00/2007

**3.4 HALLITUKSEN ESITYS EU:N JA AUSTRALIAN VÄLILLÄ
LENTOLIIKENTEHARJOITTAJIEN EUROOPAN UNIONISTA PERÄISIN OLEVIEN
PNR- ELI MATKUSTAJAREKISTERITIE TOJEN KÄSITTELEMISESTÄ JA
SIIRTÄMISESTÄ AUSTRALIAN TULLILAITOKSELLE TEHDYN SOPIMUKSEN
HYVÄKSYMISESTÄ SEKÄ LAIKSI SOPIMUKSEN LAINSÄÄDÄNNÖN ALAAN
KUULUVIEN MÄÄRÄYSTEN VOIMAANSAATTAMISESTA JA SOPIMUKSEN
SOVELTAMISESTA**

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on hyväksyä ja saattaa voimaan EU:n ja Australian välillä kesäkuussa 2008 allekirjoitettu sopimus.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Neuvoston päätös 2008/651/YUTP/YOS sopimuksen allekirjoittamisesta (EUVL L 213/47 8.8.2008)

Brysselissä 30.7.2008 allekirjoitettu sopimus (EUVL L 213/49, 8.8.2008)

U 29/2008 vp

HaVL 17/2008 vp

3. Keskeinen sisältö

Sopimuksen mukaan lentoyhtiöt siirtävät Australian tullilaitokselle tietoja matkustajista, jotka matkustavat Australiaan, Australiasta tai Australian kautta. Australia puolestaan takaa riittävän tietosuojan saamilleen tiedoille. Sopimus on 7-vuotinen ja sitä sovelletaan väliaikaisesti sen allekirjoittamisesta 30.7.2008 lukien.

Sopimuksen oikeusperusta on unionisopimuksen (SEU) 24 ja 38 artikla. Suomi on tehnyt SEU 24 artiklan 5 kohdassa tarkoitetun ilmoituksen, jonka mukaan sopimukset eivät sido sitä, ennen kuin se on saattanut loppuun valtiosääntönsä edellyttämät menettelyt. Koska sopimus sisältää lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä, eduskunnan on hyväksyttävä se perustuslain 94 §:n mukaisesti.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Neuvonen, Riku erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. 1606 7693

Puurunen, Tapio, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, p. 1606 7639

5. Taustatietoja

EU:lla on vastaavanlainen sopimus USA:n ja Kanadan kanssa.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys asiasta on tarkoitus antaa vuoden 2008 aikana.

Sopimuksen mukaan sitä sovelletaan väliaikaisesti sen allekirjoittamisesta lukien. Sopimuksen kansainvälinen voimaantulo edellyttää, että jäsenvaltiot ja Australia ovat ilmoittaneet saattaneensa päätökseen valtionsisäiset menettelynsä sopimuksen hyväksymiseksi.

7. Vaikutukset

Sopimuksen tarkoituksena on torjua terrorismia, siihen liittyvää rikollisuutta ja muita vakavia kansainvälisiä rikoksia.

8. Muut tiedot

OM 7/481/2008

4. KIELELLISET JA KULTTUURISET OIKEUDET

4.1 MAAHAN JA PERINTEISIIN ELINKEINOIHIN LIITTYVIEN ALKUPERÄISKANSAOIKEUKSIEN JÄRJESTÄMINEN SAAMELAISTEN KOTISEUTUALUEELLA

1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoituksena on valmistella hallituksen esitys saamelaisten maahan, veteen, luonnonvaroihin ja perinteisiin elinkeinoihin kohdistuvien alkuperäiskansaoikeuksien järjestämistä saamelaisten kotiseutualueella koskevaksi lainsäädännöksi. Tarkoitus on valmistella ehdotus Suomen kansainvälisiä velvoitteista johtuvat vaatimukset täyttäväksi sekä ottamalla huomioon ILO-sopimuksen nro 169 määräykset maahan, veteen ja luonnonvaroihin kohdistuvista oikeuksista sopimuksen ratifiointiesiteiden poistamiseksi näiltä osin.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Selvitysmies Pekka Vihervuori: Maahan, veteen ja luonnonvaroihin sekä perinteisiin elinkeinoihin kohdistuvat oikeudet saamelaisten kotiseutualueella. ILO:n alkuperäis- ja heimokansoja koskevan yleissopimuksen edellyttämät saamelaisten maahan ja vesiin kohdistuvia oikeuksia koskevat muutosehdotukset (Oikeusministeriön yleisen osaston julkaisuja 3/1999)

Saamelaistoimikunnan asettamispäätös (OM0644:00/06/06/2000/22.11.2000)

Lausunto maanomistusoloista ja niiden kehityksestä saamelaisten kotiseutualueella, Oikeustieteen tohtori Juhani Wirilander 8.8.2001

Saamelaistoimikunnan mietintö (KM 2001:14)

Lausuntoyhteenveto ja tiivistelmä saamelaistoimikunnan mietinnöstä 3.5.2002

Luonnos hallituksen esitykseksi, pdf, 35 s.

Lausuntoyhteenveto ja tiivistelmä hallituksen esitysluonnoksesta 18.9.2002

Saamelaiskäräjien maanomistustyöryhmän selvitys saamelaisten kotiseutualueen maakysymyksessä, I osamietintö, syyskuu 2002

Tarjouspyyntö 21.10.2002 Oikeudellis-historiallisesta tutkimuksesta

Pöytäkirja tapaamisesta 19.12.2002 oikeusministeriön ja saamelaiskäräjien edustajien välillä, 24.1.2003

Tutkimussopimus oikeusministeriön sekä Oulun yliopiston ja Lapin yliopiston välillä, 28.1.2003

Oikeusministeriön päätös lisäajan myöntämisestä tutkimukselle, 28.6.2004

Yhteispohjoismaisen asiantuntijaryhmän ehdotus saamelaissopimukseksi valmistui (tiedote 16.11.2005)

Toimeksianto 10.10.2005, OM 2/559/2005

Asiantuntijamääräys 1.3.2006, OM 2/559/2005

Tutkimusraportit, Oikeusministeriön julkaisut 2006:5, 2006:6, 2006:7 ja 2006:8 sekä Juridica Lapponica 32.

3. Keskeinen sisältö

Hankkeen keskeinen sisältö on valmistella hallituksen esitys lainsäädännöksi siitä, miten saamelaisten maahan, veteen, luonnonvaroihin ja perinteisiin elinkeinoihin kohdistuvat alkuperäiskansaoikeudet voidaan järjestää saamelaisten kotiseutualueella.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Siitari-Vanne, Eija, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö (vv. 31.12.2008 saakka), p. 050 – 368 7094

Muttilainen, Olli, hallintojohtaja, oikeusministeriö, p. 1606 7622

Kurkinen, Mirja, hallitusneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7621

Aarnio, Eero J., asiantuntija

5. Taustatietoja

Oikeusministeriö kutsui 25.5.1999 hallintoneuvos, OTT Pekka Vihervuoren selvittämään maahan, veteen ja luonnonvaroihin sekä perinteisiin elinkeinoihin liittyvää asiakokonaisuutta saamelaisten kotiseutualueella. Selvitysmies Vihervuori luovutti laatimansa selvityksen oikeusministeriölle 11.10.1999.

OTT Juhani Wirilander antoi 8.8.2001 lausunnon maanomistusoloista ja niiden kehityksestä saamelaisten kotiseutualueella.

Saamelaistoimikunnan tuli tehdä asiassa ehdotus. Kun asiassa ei voitu edetä toimikunnan ehdotuksen ja siitä saatujen lausuntojen pohjalta, jatkettiin hankkeen kehittelyä virkатыönä. Lisätietoja hankittiin oikeusministeriön Oulun ja Lapin yliopistojen yhteiseltä tutkimusryhmältä tilaamalla tutkimuksella entisten Kemin ja Tornion Lappien alueen asutus- ja väestöhistoriasta, maankäytöstä ja maanomistusoloista.

6. Aikataulu

Vuoden 2008 kuluessa on eri osapuolten kanssa neuvoteltu tarvittavien lainsäädäntöratkaisujen päälinjoista. Työ on tämän jälkeen tarkoitus organisoida työryhmätyöskentelyksi, jossa ovat mukana keskeiset viranomaisosapuolet ja saamelaisten edustajat. Myös työryhmän toimeksiannosta ja kokoonpanosta on neuvoteltu eri osapuolten kesken.

Työryhmä hallituksen esityksen valmistelemista varten on tarkoitus asettaa syksyllä 2008.

7. Vaikutukset

Vahvistaa saamelaisten oikeuksia maahan ja perinteisiin elinkeinoihin saamelaisalueella sekä luo edellytyksiä ILO:n sopimuksen n:o 169 ratifioinnille.

8. Muut tiedot

OM 1/559/2005

OM 2/559/2005

OM0644:00/06/06/2000/22.11.2000

5. AHVENANMAA

5.1 ERÄIDEN ULKOMAALAISLAINSÄÄDÄNNÖN MUKAISTEN TEHTÄVIEN HOITAMINEN AHVENANMAAN MAAKUNNASSA

1. Tavoite ja tehtävät

Ahvenanmaan maakunnan hallitus on tehnyt esityksen eräiden ulkomaalaislain mukaisten tehtävien hoitamisesta Ahvenanmaan maakunnassa 6.9.1991 annetun asetuksen (1175/1991) uudistamisesta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Ålands landskapsstyrelses framställning 24.6.2004 L10/04/1/20

3. Keskeinen sisältö

Nykyisellä asetuksella säädetään Ahvenanmaan työnvälitystoimiston tehtävistä. Suomen uudistuneen ulkomaalaislainsäädännön johdosta asetus on vanhentunut. Ehdotetulla asetuksella siirretään työlupaa koskevia valtion tehtäviä maakunnan hoidettaviksi.

4. Organisointi

Valmistelija:

Palmgren Sten, lainsäädäntöneuvos, p. 1606 7745

5. Taustatietoja

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 32 §:n mukaan valtakunnan hallintotehtäviä voidaan siirtää maakunnalle ja maakunnan hallintotehtäviä vastaavasti siirtää valtakunnalle.

6. Aikataulu

Luonnos on ollut lausunnolla. Saatujen lausuntojen johdosta asetusluonnoksesta on pyydetty lisälausuntoja, joita vielä ei ole saatu. Asetus pyritään antamaan syksyllä 2008.

7. Vaikutukset

Ehdotuksella varmistettaisiin työlupia koskevien hallintotehtävien toimivuus Ahvenanmaalla. Esityksellä ei ole mainittavia taloudellisia vaikutuksia.

8. Muut tiedot

OM 25/08/2004

5.2 AHVENANMAAN POLIISIN KUSTANNUSTEN SELVITTÄMINEN JA VALTAKUNNAN POLIISIN TOIMIVALTUUKSIEN TARKENTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tehtävänä on ensinnäkin selvittää valtakunnan ja maakunnan välinen kustannusvastuu tapauksissa, joissa Ahvenanmaan poliisi hoitaa valtakunnan toimivaltaan kuuluvia tehtäviä, kuten esitutkinta, turvapaikka-asioita y.m. Toisena tehtävänä on tarkistaa valtakunnan poliisin toimivaltuuksia tapauksissa, joissa tutkinta kohdistuu maakunnan poliisin toimintaan.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän 26.2.2008 päivätty mietintö (OM:n lausuntoja ja mietintöjä 2008:3; Eräitä Ahvenanmaan maakunnan poliisihallintoa koskevia kysymyksiä). Lausuntonsa ovat antaneet Ahvenanmaan lääninhallitus 15.4.2008, valtiovarainministeriö 9.5.2008 ja sisäasiainministeriö 21.5.2008.

3. Keskeinen sisältö

Hankkeessa on selvitetty tähänastinen käytäntö kustannusten jakamisessa, poliisin tehtävien muutokset ja kustannuskehitys. Edelleen on arvioitu, miten valtakunnan poliisin organisoinnissa tapahtuneet muutokset tulisi ottaa huomioon Ahvenanmaan maakunnassa.

4. Organisointi

Oikeusministeriö on asettanut työryhmän, jossa on Ahvenanmaan lääninhallituksen, Ahvenanmaan maakunnan hallituksen, valtiovarainministeriön ja sisäasiainministeriön edustus.

Valmistelija:

Groop-Bondestam, Janina, neuvotteleva virkamies, p. 1606 7686

5. Taustatietoja

Ahvenanmaan lääninhallitus on tehnyt aloitteen asiassa.

6. Aikataulu

Työryhmän mietintö on lausunnolla Ahvenanmaan maakunnan hallituksessa, Valtiontalouden tarkastusvirastossa ja Valtiokonttorissa. Asetus on tarkoitus antaa syksyllä 2008.

7. Vaikutukset

Tehtävänä on kustannusvaikutusten arviointi. Toimivaltuuksien osalta arvioidaan mahdollisuuksia siirtää tehtäviä keskusrikospoliisilta paikallispoliisille.

8. Muut tiedot

OM 76/08/2007

5.3 ERÄIDEN ELÄKKEITÄ KOSKEVIEN HALLINTOTEHTÄVIEN HOITAMINEN AHVENANMAAN MAAKUNNASSA

1. Tavoite ja tehtävät

Ahvenanmaan maakunnan palveluksessa olevat työ- ja virkasuhteiset henkilöt kuuluvat vuoden 2008 alusta yksityisten alojen eläketurvan piiriin. Maakunnan hallitus on tehnyt esityksen, jonka mukaan asiaan liittyvät hallintotehtävät kuuluisivat Eläketurvakeskukselle. Tehtävänä on sopimusasetuksen valmistelu.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Maakunnan hallituksen esitys 26.11.2007. Eläketurvakeskuksen lausunnot 17.12.2007 ja 17.7.2008, Ahvenanmaan valtuuskunnan lausunto 31.12.2007, Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön lausunnot 14.1.2008 ja 11.8.2008.

3. Keskeinen sisältö

Niiden henkilöiden eläketurva, jotka tulevat Ahvenanmaan maakuntahallinnon palvelukseen yksityis- tai julkisoikeudelliseen palvelussuhteeseen 1.1.2008 tai sen jälkeen, järjestetään työntekijän

eläkelain mukaan. Laista johtuvat hallinnolliset tehtävät on tarkoitus siirtää Eläketurvakeskuksen hoidettaviksi.

4. Organisointi

Valmistelija:

Palmgren, Sten, lainsäädäntöneuvos, p. 1606 7745

5. Taustatietoja

Ahvenanmaan maakunnan hallitus on tehnyt aloitteen asiassa.

6. Aikataulu

Asetus pyritään antamaan syyskuussa 2008.

7. Vaikutukset

Keskittämällä hallintotehtävät Eläketurvakeskuksen hoidettaviksi vältetään päällekkäistä työtä ja säästetään kustannuksia.

8. Muut tiedot

OM 142/08/2007

6. HENKILÖ-, PERHE- JA PERINTÖOIKEUS

6.1 PERINTÖKAAREN UUDISTAMISTARPEIDEN SELVITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Perintökaaren uudistaminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän mietintö 3.6.2004 (Oikeusministeriö, Työryhmämietintöjä 2004:6)

Lausuntotiivistelmä 20.4.2005 (Oikeusministeriö, Lausunnot ja selvityksiä 2005:10)

3. Keskeinen sisältö

Tavoitteena on tarpeellisin osin nykyaikaistaa perintökaari. Lainsäädännön tulisi suojata niitä, jotka olivat perittävästä taloudellisesti riippuvaisia, mutta samalla antaa perittäville mahdollisuus määrätä jäämistöstään edellyttäen, ettei edellä mainittujen asemaa loukata. Pesänselvitys- ja perinnönjakomenettelyä koskevien säännösten tulee osapuolten oikeusturvasta huolehtien edistää pesänselvityksen ja perinnönjaon joutuisaa toimittamista.

4. Organisointi

Valmistelija:

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7665

5. Taustatietoja

Perintökaari, joka tuli voimaan vuonna 1966, perustuu pääasiallisesti 1930-luvulla suoritettuun lainvalmisteluun. Laki suunniteltiin yhteiskuntaan, joka elinkeino- ja väestörakenteeltaan poikkesi olennaisesti nykyajan Suomesta. On tarpeen selvittää, miltä osin perintökaaren säännökset ovat yhteiskunnan muutosten seurauksena vanhentuneet ja ovatko muutokset synnyttäneet uusia suojan arvoisia tarpeita, joihin nykylainsäädäntö ei vastaa.

6. Aikataulu

Avopuolison asemaa koskevat muutokset valmistellaan kohdassa 6.2. mainitun hankkeen yhteydessä. Muutoin aikataulu avoin.

7. Hankkeen vaikutukset

Jäämistöstä annettavien etuuskien jakautuminen vastaisi entistä paremmin nykyisiä arvostuksia. Pesänselvitys ja perinnönjako voitaisiin toteuttaa nykyistä joustavammin.

8. Muut tiedot

OM 17/41/2003

OM022:00/2003

6.2 AVOLIITON PURKAUTUMISEEN LIITTYVÄT VARALLISUUSOIKEUDELLISET ONGELMAT

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on turvata avopuolison taloudellinen vähimmäissuoja avoliiton purkautuessa eron tai avopuolison kuoleman vuoksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän mietintö 3.6.2004 (Oikeusministeriö, Työryhmämietintöjä 2004:6, luku II)
 Lausuntotiivistelmä 20.4.2005 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2005:10, jakso 3.2)
 Arviomuistio 23.5.2005
 Lausuntotiivistelmä 8.9.2005 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2005:22)
 Työryhmän asettamispäätös 13.6.2008

3. Keskeinen sisältö

Tehtävänä on valmistella ehdotukset laiksi, jossa säädetään avopuolisoiden omaisuuden jaosta avoliiton purkautuessa, sekä laiksi perintökaaren 8 luvun säännösten muuttamisesta.

4. Organisointi

Oikeusministeriö on 13.6.2008 asettanut avoliittotyöryhmän, jonka kokoonpano on seuraava:

Puheenjohtaja:

Lötjönen, Salla, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67703

Jäsenet:

Antila, Tuomo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67719

Koskimäki, Tapani, kärjätuomari, Espoon kärjäoikeus

Vehmas, Liisa, oikeusaputoimen johtaja, Helsingin oikeusaputoimisto

Norros, Tapani, asianajaja, Suomen Asianajajaliitto

Pohjonen, Soile, dosentti, Helsingin yliopisto

5. Taustatietoja

Perintökaaren uudistamistarpeita selvittänyt työryhmä esitti vuonna 2004 muun ohella, että perittävän avopuolison asemaa olisi parannettava antamalla hänelle oikeus saada harkinnanvaraista avustusta jäämistöstä. Lisäksi jäämistöstä maksettavaa työhyvitystä koskeva säännös olisi ulotettava koskemaan avopuolisoa. Edelleen työryhmä ehdotti, että avustusten laskemistapa perintökaaren 8 luvussa yhdenmukaistetaan.

Vuonna 2005 laaditussa arviomuistiossa on ehdotettu, että avoliiton purkautumiseen liittyvien varallisuus oikeudellisten ongelmien ratkaisemiseksi tulisi harkita sääntelyä, jolla pyrittäisiin turvaamaan avopuolisoiden taloudellinen vähimmäissuoja. Sääntelyllä tulisi turvata se, että avopuolisoiden taloudellinen yhteisyys otetaan huomioon omaisuuden jaossa. Lisäksi tulisi harkita säännöksiä, joilla suojattaisiin asunnon tarpeessa olevaa avopuolisoa avoliiton purkautuessa. Arviomuistion mukaan olisi myös mahdollistettava pesänjakajan määrääminen toimittamaan avopuolisoiden omaisuuden erottelu ja ratkaisemaan mahdolliset hyvitysvaatimukset.

Työryhmän mietinnöstä ja arviomuistiosta annetuissa lausunnoissa valtaosa lausunnonantajista on kannattanut edellä selostettuja ehdotuksia.

6. Aikataulu

Työryhmän määräaika päättyy 28.11.2008.

7. Hankkeen vaikutukset

Sääntely selkeyttäisi avopuolisoiden varallisuus oikeudellista asemaa ja turvaisi avopuolison taloudellisen vähimmäissuojan avoliiton purkautuessa. Mahdollisuus pesänjakajan määräämiseen vähentäisi tuomioistuimessa käsiteltäviä riitoja omaisuuden jaosta.

8. Muut tiedot

OM 5/41/2005

6.3 VIHKIMISOIKEUTTA KOSKEVIEN SÄÄNNÖSTEN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Vihkimisoikeuden myöntämistä koskevien säännösten uudistaminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän mietintö 14.12.2005 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2005:28)

Lausuntotiivistelmä 21.3.2006 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2006:2)

HE 14/2008 vp 29.2.2008

3. Keskeinen sisältö

Uudistetaan säännökset, jotka koskevat vihkimisoikeuden myöntämistä rekisteröidyille uskonnollisille yhdyskunnille. Lisäksi arvioidaan tarve mahdollistaa vihkimisoikeuden myöntäminen uskonnottomille katsomusyhteisöille.

4. Organisointi

Valmistelija

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67665

5. Taustatietoja

Opetusministeriö teki 19.12.2001 oikeusministeriölle aloitteen rekisteröityjen uskonnollisten yhdyskuntien vihkimisoikeutta koskevien säännösten uudistamisesta. Lisäksi Helsingin Vapaa-ajattelijat ry teki 1.4.2004 oikeusministeriölle aloitteen vihkimisoikeuksien laajentamisesta myös muihin katsomusyhteisöihin kuin uskonnollisiin yhdyskuntiin.

6. Aikataulu

Eduskunta hyväksyi ehdotetut lait 16.6.2008. Lakien on tarkoitus tulla voimaan 1.10.2008.

7. Hankkeen vaikutukset

Vihkimisoikeuden myöntäminen siirretään opetusministeriöltä maistraatille, joka yksilöidään valtiovarainministeriön asetuksella. Tehtävän ei arvioida edellyttävän lisähenkilöstöä maistraateissa.

8. Muut tiedot

OM 8/41/2005

OM027:00/2005

6.4 SUOMEN KANSAINVÄLISEN PERHELAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Suomen kansainvälisen perhe- ja perintölainsäädännön uudistaminen ja ajanmukaistaminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän periaatemuistio (OM:n lainvalmisteluosaston julkaisu 5/1994)

HE 44/2001 vp 27.4.2001

Laki avioliittolain muuttamisesta, laki eräistä kansainvälisluontoisista perheoikeudellisista suhteista annetun lain eräiden säännösten kumoamisesta, laki perintökaaren muuttamisesta, laki rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain 13 ja 14 §:n muuttamisesta (1226-1229/2001)

Laki rekisteröidystä parisuhteesta (950/2001)

Valtioneuvoston asetus avioliittoasetuksen muuttamisesta (139/2002)

Valtioneuvoston asetus eräistä kansainvälisluontoisista suhteista annetun lain soveltamisesta annetun asetuksen eräiden säännösten kumoamisesta (140/2002)

Laki transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta (563/2002)

Laki kuolleeksijulistamisesta (127/2005)

Laki edunvalvontavaltuutuksesta 648/2007

3. Keskeinen sisältö

Hanketta jatketaan laatimalla ehdotus isyyttä koskevien kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvien säännösten uudistamisesta (ks. hanke Kansainväliset isyyskysymykset).

4. Organisointi

Valmistelijat Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67665

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

7. Hankkeen vaikutukset

Lainsäädäntö antaa entistä tarkemmat oikeusohjeet siitä, millä edellytyksillä Suomen viranomainen on toimivaltainen kansainvälisiä liittymiä sisältävissä tapauksissa, mitä lakia tällöin sovelletaan ja miten suhtaudutaan asiaa koskeviin ulkomaisiin ratkaisuihin.

8. Muut tiedot

OM 14/41/2005

6.5 KANSAINVÄLISET ISYYSKYSYMYKSET

1. Tavoite ja tehtävät

Kansainvälisiä isyyskysymyksiä koskevan lainsäädännön muuttaminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Asettamispäätös 18.10.2006

Työryhmän mietintö 11.6.2007 (Oikeusministeriö, Työryhmämietintö 2007:7)

Lausuntotiivistelmä 23.10.2007 (Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2007:15)

3. Keskeinen sisältö

Tavoitteena on laatia ehdotus kansainvälisiä isyyskysymyksiä koskevaksi lainsäädännöksi. Ehdotuksen tulisi sisältää säännökset Suomen viranomaisten kansainvälisestä toimivallasta ja sovellettavasta laista sekä säännökset vieraassa valtiossa tehdyn isyyttä koskevan ratkaisun tunnustamisesta.

4. Organisointi

Valmistelija

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67665

5. Taustatietoja

Voimassaolevat kansainvälisiä isyyskysymyksiä koskevat säännökset sisältyvät lakiin kansainvälisluontoisista perheoikeudellisista suhteista (KPL) vuodelta 1929. Siinä käytetyt oikeudelliset käsit-

teet eivät vastaa vuonna 1975 säädettyä isyyslakia (700/1975). Lisäksi KPL:n säännösten taustalla olevien kansainvälisen perheoikeuden periaatteita pidetään nykyisin vanhentuneina ja ongelmallisina. Korkein oikeus on antanut ennakkopäätöksiä, jotka ovat korjanneet syntyneitä puutteita vain osittain. Koska perheiden elämä kansainvälistyy, tulisi lasten ja vanhempien oikeudelliseen asemaan ratkaisevasti vaikuttavista oikeuskysymyksistä olla asianmukaiset säännökset.

6. Aikataulu

Työryhmän määräaika päättyi 31.5.2007. Oikeusministeriö on pyytänyt työryhmän ehdotuksesta lausunnot 1.9.2007 mennessä. Hallituksen esitys annettaneen syksyllä 2009.

7. Hankkeen vaikutukset

8. Muut tiedot

OM 13/41/2006

OM039:00/2006

6.6 LAPSEKSIOTTAMISTA KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Lapseksiottamista koskevan lainsäädännön uudistaminen tarpeellisin osin.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Arviomuistio

Lausuntotiivistelmä 10.3.2008 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2008:7)

Työryhmämietintö 2.6.2008 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2008:12)

3. Keskeinen sisältö

Tärkeimmät lainsäädännön uudistamistarpeet koskevat kansainvälisiin adoptioihin liittyvän lupamenettelyn kehittämistä ja lapsen oikeudellisen aseman parantamista tekemällä mahdolliseksi perheen sisäinen adoptio, kun lapsen vanhempi elää rekisteröidyssä parisuhteessa.

4. Organisointi

Valmistelija

Antila, Tuomo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67719

5. Taustatietoja

Lapseksiottamista koskeva laki (153/1985) tuli voimaan vuonna 1985. Sitä uudistettiin laajakosti vuonna 1997 (175/1996), mm. jotta Haagin vuoden 1993 yleissopimus kansainvälisistä adoptioista voitiin saattaa Suomessa voimaan.

Ulkomailta Suomeen adoptoitavien lasten määrä on huomattavasti lisääntynyt, minkä vuoksi on syytä arvioida sitä, millä tavoin kansainvälisiin adoptioihin liittyvien lupa-asioiden käsittely olisi tarkoituksenmukaisinta järjestää. Myös muihin adoptiota koskeviin säännöksiin on käytännössä havaittu liittyvän tarkistustarpeita.

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelman mukaan nais- ja miesparien oikeus perheen sisäiseen adoptioon tehdään mahdolliseksi ottaen huomioon biologisen vanhemman oikeudet.

6. Aikataulu

Perheen sisäistä adoptiota rekisteröidyn parin perheessä koskeva hallituksen esitys on tarkoitettu antaa eduskunnalle syksyllä 2008.

Lapseksiottamista koskevan lain uudistuksen valmistelun aloittamisesta päätetään myöhemmin.

7. Hankkeen vaikutukset

Perheen sisäistä adoptiota koskevilla säännöksillä voidaan parantaa niiden lasten oikeudellista asemaa, jotka elävät rekisteröityjen parien perheissä. Kansainvälisiä adoptioita koskevien säännösten tarkistaminen nopeuttaa ja selkeyttää lupamenettelyä.

8. Muut tiedot

OM 16/41/2007

OM014:00/2008

6.7 EU-ASETUS SOVELLETTAVASTA LAISTA JA TUOMIOISTUIMEN TOIMIVALLASTA AVIOEROASIOISSA

1. Tavoite ja tehtävät

Antaa kattavat säännökset avioeroasioissa sovellettavasta laista ja tuomioistuimen toimivallasta Euroopan unionissa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2005) 82 lopullinen, vihreä kirja

E 63/2005 vp, LaVL 22/2005 vp

KOM(2006) 399 lopullinen, asetusehdotus

U 53/2006 vp

LaVL 19/2006 vp

U-jatkokirjelmä 25.3.2008

LaVL 6/2008

3. Keskeinen sisältö

Osapuolille annettaisiin mahdollisuus valita tuomioistuin avio- ja asumuseroasioissa. Säädetään avio- ja asumuseroa koskevissa asioissa sovellettavasta laista. Sääntely täydentäisi ns. Bryssel II a -asetusta, joka sääntelee muun muassa toimivaltaisen tuomioistuimen määräytymistä avioeroasioissa sekä avioerotuomioiden tunnustamista.

4. Organisointi

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67665

Antila, Tuomo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67719

5. Taustatietoja

Liittyy vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen perustamiseksi laaditun EU:n neuvoston ja komission toimintasuunnitelman toimeenpanoon.

6. Aikataulu

Asetusehdotusta käsitellään neuvoston työryhmässä. Eurooppa-neuvosto on katsonut, että säädöksen tulisi olla valmis viimeistään vuonna 2011.

7. Hankkeen vaikutukset

Sääntelyn tavoitteena on vähentää kansainvälisiin avioeroihin liittyviä ongelmia EU-valtioissa.

8. Muut tieto

OM 8/482/2005

EU/2006/1185

EU/2005/0804

6.8 EU-ASETUS TOIMIVALLASTA, SOVELLETTAVASTA LAISTA, TUOMIOIDEN TUNNUSTAMISESTA JA TÄYTÄNTÖÖNPANOSTA SEKÄ YHTEISTYÖSTÄ ELATUSVELVOITTEITA KOSKEVISSA ASIOISSA

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on poistaa esteet, jotka nykyisin vaikeuttavat elatusapujen perintää Euroopan unionissa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2004) 254 lopullinen, vihreä kirja

E 51/2004

LaVL 59/2004 vp

KOM(2005) 649 lopullinen, asetusehdotus

U 15/2006 vp

LaVL 8/2006 vp

3. Keskeinen sisältö

Asetusehdotus sisältää säännökset toimivallasta, sovellettavasta laista, lainvalinnasta, tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevista asioista.

4. Organisointi

Valmistelijat

Helin Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67665

Kempainen, Outi, hallitussihteeri, oikeusministeriö, puh. 160 67576

5. Taustatietoja

Liittyy vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen perustamiseksi laaditun EU:n neuvoston ja komission toimintasuunnitelman toimeenpanoon.

6. Aikataulu

Asetusehdotusta käsitellään neuvoston työryhmässä. Eurooppa-neuvosto on katsonut, että säädöksen tulisi olla valmis viimeistään vuonna 2011. Ks. myös Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssin hanke elatusapujen perintää koskevasta yleissopimuksesta.

7. Hankkeen vaikutukset

Asetus tehostaisi elatusapujen perintää jäsenvaltioiden välillä.

8. Muut tiedot

OM 4/482/2004

EU/2004/0917

6.9 EU-SÄÄDÖS PERINTÖ- JA TESTAMENTTIOIKEUDESTA

1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoituksena on laatia yhdenmukaiset säännöt kansainvälistä perintöoikeutta koskevista kysymyksistä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2005) 65 lopullinen, vihreä kirja

E 75/2005 vp

LaVL 22/2005 vp

3. Keskeinen sisältö

Vihreän kirjan tarkoituksena oli kysyä jäsenvaltioiden ja muiden kuultavien tahojen näkemyksiä kysymyksistä, jotka koskevat kansainvälistä toimivaltaa, sovellettavaa lakia, tunnustamista ja täytäntöönpanoa perintöä tai testamenttia koskevissa asioissa, perintötodistusta ja testamenttirekisteriä.

4. Organisointi

Valmistelija

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, 160 67665

Lötjönen, Salla, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, 160 67703

5. Taustatietoja

Liittyy vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen perustamiseksi laaditun EU:n neuvoston ja komission toimintasuunnitelman toimeenpanoon.

6. Aikataulu

Asetusehdotus annettaneen vuoden 2008 lopussa. Eurooppa-neuvosto on katsonut, että säädöksen tulisi olla valmis viimeistään 2011.

7. Hankkeen vaikutukset

Helpottaisi sellaisten perintöasioiden hoitamista, joilla on liittymiä yhtä useampaan jäsenvaltioon.

8. Muut tiedot

OM 11/482/2005

EU/2005/0756

6.10 EU-SÄÄDÖS AVIOLIITON VARALLISUUSSUHTEISIIN SOVELLETTAVASTA LAISTA MUKAAN LUKIEN TOIMIVALTA JA VASTAVUORONEN TUNNUSTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoituksena on laatia yhdenmukaiset säännöt avioliiton varallisuussuhteita koskevista kansainvälis-yksityisoikeudellisista kysymyksistä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2006) 400 final, vihreä kirja

3. Keskeinen sisältö

Vihreän kirjan tarkoituksena on käynnistää kuuleminen kansainvälisissä yhteyksissä esiin tulevista avioliittojen tai muiden yhteiselämän muotojen varallisuuskysymyksistä.

4. Organisointi

Valmistelijat

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67665

Lötjönen, Salla, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67703

5. Taustatietoja

Liittyy vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen perustamiseksi laaditun EU:n neuvoston ja komission toimintasuunnitelman toimeenpanoon.

6. Aikataulu

Asetusehdotusta ei ole annettu. Eurooppa-neuvosto on katsonut, että säädöksen tulisi olla valmis viimeistään 2011.

7. Hankkeen vaikutukset

Yhdenmukaistaisi avioliiton varallisuussuhteita koskevat kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvat säännökset EU-maissa.

8. Muut tiedot

OM 6/482/2006

EU/2006/1186

6.11 ELATUSAPUJEN PERINTÄÄ KOSKEVA YLEISSOPIMUS JA LAINVALINTAA KOSKEVA PÖYTÄKIRJA

1. Tavoite ja tehtävät

Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssissa tehtiin 2007 elatusapujen perintää koskeva yleissopimus, jolla on tarkoitus korvata New Yorkissa vuonna 1956 tehty yleissopimus elatusavun perimisestä ulkomailla sekä Haagissa vuosina 1958 ja 1973 tehdyt elatusapupäätösten tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevat yleissopimukset. Samalla tehtiin elatusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskeva pöytäkirja.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Sopimukseen liittyviä asiakirjoja on Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssin verkkosivustossa <http://www.hcch.net/e/conventions>.

3. Keskeinen sisältö

Yleissopimus sisältää määräyksiä hallinnollisesta yhteistyöstä elatusavun perintää koskevissa asioissa sekä toisessa sopimusvaltiossa annetun elatusapua koskevan päätöksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta. Sovellettavaa lakia koskeva pöytäkirja sisältää määräykset elatusvelvoitteisiin sovellettavasta laista.

4. Organisointi

Valmistelija

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67665

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Voimaansaattamisen aikataulu on avoin.

7. Hankkeen vaikutukset

Parannetaan mahdollisuuksia elatusapujen kansainväliseen perintään.

8. Muut tiedot

OM 5/85/2006

6.12 LASTEN SUOJELUA KOSKEVAN VUODEN 1996 HAAGIN YLEISSOPIMUKSEN VOIMAANSAATTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Haagissa vuonna 1996 toimivallasta, sovellettavasta laista, tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä vanhempainvastuuseen ja lasten suojeluun liittyvissä asioissa tehdyn yleissopimuksen hyväksyminen ja yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattaminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Arviomuistio 6.4.2004

Työryhmän mietintö 24.8.2005, (Oikeusministeriö, Työryhmämietintö 2005:11)

3. Keskeinen sisältö

Kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvia määräyksiä lapsen huollosta, tapaamisoikeudesta ja holhouksesta sekä lastensuojelusta. Sopimuksessa on myös viranomaisten kansainvälistä yhteistoimintaa koskeva luku.

4. Organisointi

Valmistelija

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67665

5. Taustatietoja

Haagin 1996 sopimus tuli kansainvälisesti voimaan 1.1.2002, ja sen on tällä hetkellä ratifioinut tai siihen on liittynyt kymmenen valtiota. Euroopan yhteisön jäsenmaiden kannalta Haagin 1996 sopimus on nk. jaetun toimivallan sopimus. Jäsenvaltiot ovat allekirjoittaneet sopimuksen omasta puolestaan ja yhteisön puolesta 1.4.2003. Oikeus- ja sisäasiainneuvostossa on keväällä tehty päätös, jonka mukaan jäsenvaltiot pyrkivät suorittamaan kansalliset voimaansaattamistoimenpiteet niin, että ratifiointi voidaan suorittaa kahden vuoden kuluessa.

6. Aikataulu

Ks. kohta 5.

7. Hankkeen vaikutukset

Yleissopimuksen ratifiointi parantaisi lasten suojelua kansainvälisissä tilanteissa.

8. Muut tiedot

OM 1/41/2004

OM047:00/2004

6.13 AIKUISTEN SUOJELUA KOSKEVA SOPIMUS**1. Tavoite ja tehtävät****2. Hankkeeseen liittyvät asiakirja**

Sopimukseen liittyviä asiakirjoja on Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssin verkko-osoitteessa <http://www.hcch.net/e/conventions>.

3. Keskeinen sisältö

Yleissopimuksen sisällöstä päätettiin Haagissa 20.9.-2.10.1999 pidetyssä erityiskomission istunnossa, jolla oli diplomaattikonferenssin luonne. Yleissopimus (Convention on jurisdiction, applicable law, recognition, enforcement and co-operation in respect of the protection of adults) koskee sellaisten aikuisten suojelua, jotka henkilökohtaisten kykyjensä heikentymisen tai riittämättömyyden vuoksi eivät kykene itse huolehtimaan eduistaan.

4. Organisointi

Valmistelija

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67665

5. Taustatietoja**6. Aikataulu**

Tarkoituksena on, että Suomi allekirjoittaa sopimuksen syyskuussa 2008. Jatkotoimista päätetään myöhemmin.

7. Hankkeen vaikutukset

Yleissopimuksen ratifiointi parantaisi toimintarajoitteisten aikuisten suojelua kansainvälisissä tilanteissa, jos riittävä määrä valtioita sitoutuisi siihen.

8. Muut tiedot

OM 6/85/2006

6.14 LASTEN OIKEUKSIEN KÄYTTÖÄ KOSKEVA EUROOPPALAINEN YLEISSOPIMUS**1. Tavoite ja tehtävät****2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

ETS no. 160. Yleissopimukseen liittyviä asiakirjoja on Euroopan neuvoston verkko-osoitteessa <http://conventions.coe.int/treaty/EN>

3. Keskeinen sisältö

Euroopan neuvostossa tehtiin 25.1.1996 yleissopimus lasten oikeuksien käyttämisestä. Sopimus koskee lapsen kuulemistä ja lapsen oikeutta saada edustaja lasta koskeviin oikeudenkäynteihin sekä tuomioistuimen ja lapsen edustajan tehtäviä näissä oikeudenkäynneissä.

4. Organisointi

Valmistelijat

Lötjönen, Salla, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67703

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67665

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Suomi on allekirjoittanut sopimuksen 25.1.1996. Jatkotoimista päätetään myöhemmin.

7. Hankkeen vaikutukset

Hankkeen vaikutukset ovat vähäiset, sillä kansallinen lainsäädäntömme ottaa huomioon lapsen kuulemiseen ja edustamiseen liittyvät kysymykset.

8. Muut tiedot

OM151:00/06/01/1998

OM 5/84/2006

7. VELVOITEOIKEUS JA KULUTTAJANSUOJA

7.1 SOPIMUSVELVOITTEISIIN SOVELLETTAVAA LAKIA KOSKEVAN ROOMAN YLEISSOPIMUKSEN TARKISTAMINEN JA MUUNTAMINEN EU-ASETUKSEKSI (ROOMA I)

1. Tavoite ja tehtävät

Vuonna 1980 tehdyn sopimuksia koskevan ns. Rooma I –lainvalintayleissopimuksen muuntaminen yhteisön asetukseksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2002) 654 lopullinen, vihreä kirja

E 5/2003 vp

KOM (2005) 650 lopullinen, asetusehdotus

U 7/2006

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus N:o /2008 sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista (Rooma I)

3. Keskeinen sisältö

Asetuksessa säädettäisiin siitä, minkä valtion lain nojalla on arvioitava sopimusvelvoitetta, jolla on liittymä kahteen tai useampaan valtioon.

4. Organisointi

Valmistelijat

Leinonen, Antti T., lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö, puh. 160 67713

Kummoinen, Katri, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67514

5. Taustatietoja

Liittyy vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen toimintasuunnitelman toimeenpanoon.

6. Aikataulu

Asetus hyväksyttiin lopullisesti 6 päivänä kesäkuuta 2008 ja sitä ryhdytään soveltamaan joulukuussa 2009. Asetuksen hyväksymisen johdosta on tarpeen kumota voimassa olevaan lainsäädäntöön sisältyvät, asetuksen kanssa ristiriidassa olevat säännökset. Tällaisia säännöksiä on muun muassa merilaissa. Teknisluonteisia tarkistuksia on tarpeen tehdä ainakin kuluttajansuojalakiin ja työsopimuslakiin.

7. Hankkeen vaikutukset

Asetuksen säännökset vastaavat pääpiirteissään Rooman yleissopimuksen sääntelyä, minkä vuoksi asetuksen vaikutukset Suomessa jäävät verrattain vähäisiksi.

8. Muut tiedot

OM 15/461/2002

EU/2003/0097

7.2 YLEISSOPIMUS LIIKUTELTAVIIN LAITTEISIIN KOHDISTUVISTA KANSAINVÄLISISTÄ OIKEUKSISTA

1. Tavoite ja tehtävät

Liikuteltaviin laitteisiin kohdistuvia kansainvälisiä oikeuksia (Convention on International Interests in Mobile Equipment) koskevan Unidroit'n yleissopimuksen ja lentokalustoa koskevan pöytäkirjan allekirjoittamis- ja ratifioimistarpeen selvittäminen. Hallitusten välisissä neuvotteluissa valmistellaan parhaillaan myös rautateiden liikkuvan kaluston sekä avaruusesineiden vakuuskäyttöä koskevia pöytäkirjoja.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Tausta-asiakirjoja on verkko-osoitteessa <http://www.unidroit.org/> (sen jälkeen valinta "International Interests in Mobile Equipment").

KOM (2008) 508 lopullinen, päätösehdotus

3. Keskeinen sisältö

Tarkoituksena luoda kansainvälinen rekisteri, johon voitaisiin merkitä liikuteltavaan kalustoon kohdistuvia kansainvälisiä vakuusoikeuksia.

4. Organisointi

Valmistelijat

Leinonen, Antti T., lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö, puh. 160 67713

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Yleissopimus ja lentokalustoa koskeva pöytäkirja hyväksyttiin diplomaattikonferenssissa Etelä-Afrikassa marraskuussa 2001 ja ne tulivat kansainvälisesti voimaan 1.3.2006. Koska eräät yleissopimuksen ja pöytäkirjan määräyksistä kuuluvat Euroopan yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan, komissio antoi 17.12.2002 ehdotuksen neuvoston päätökseksi yleissopimuksen ja pöytäkirjan allekirjoittamisesta ja hyväksymisestä yhteisön puolesta. Asian käsittely neuvostossa oli vuosia pysähdyksissä hankkeen asiasisältöön liittymättömistä syistä. Elokuussa 2008 komissio antoi uuden ehdotuksen sopimuksen hyväksymisestä yhteisön puolesta. Suomen osalta yleissopimuksen ja pöytäkirjan ratifiointitarvetta on selvitetty 28.9.2007 päättyneellä lausuntokierroksella.

Rautateiden liikkuvan kaluston vakuuskäyttöä koskeva pöytäkirja hyväksyttiin diplomaattikonferenssissa helmikuussa 2007. Ensimmäinen hallitusten välinen istunto avaruusesineiden vakuuskäyttöä koskevasta pöytäkirjasta järjestettiin 2003. Unidroit'n sihteeristö selvittää lisäksi tarvetta maatalous-, kaivos- ym. laitteiden vakuuskäyttöä koskevaan pöytäkirjaan.

7. Hankkeen vaikutukset

Mahdollisuus vahvistaa arvokkaaseen liikuteltavaan kalustoon, kuten ilma-aluksiin kohdistuvia kansainvälisiä vakuusoikeuksia, jotka ovat vaikeuksitta täytäntöön pantavissa kaikissa sopimusvaltioissa, tehostaa omaisuuden vakuuskäyttöä ja alentaa kaluston rahoituskustannuksia.

8. Muut tiedot

OM 3284/45/2001

7.3 LENTOYHTIÖIDEN VAHINGONKORVAUSVASTUUTA KOSKEVAN YLEISSOPIMUKSEN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on uudistaa lentokoneiden kolmansille tahoille aiheuttamien vahinkojen korvaamista koskeva ns. Rooman vuoden 1952 yleissopimus (Convention on Damage Caused By Foreign Aircraft to Third Parties on the Surface).

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

3. Keskeinen sisältö

Vuoden 1952 yleissopimus on ainoa kansainvälisoikeudellinen instrumentti, jossa määrätään lentokoneiden maanpinnalla aiheuttamien vahinkojen korvausvastuusta. Tarkoituksena on uudistaa yleissopimus kokonaisuudessaan.

4. Organisointi

Valmistelijat

Leinonen, Antti T., lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö, puh. 160 67713

Kummoinen, Katri, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67514

5. Taustatietoja

Vuoden 1952 yleissopimuksen mukaista vastuujärjestelmää ja erityisesti lentoyhtiön korvausvastuun enimmäismääriä pidetään yleisesti vahinkoa kärsineiden kannalta riittämättöminä. Tästä syystä kaksi sopimusvaltiota on äskettäin sanoutunut irti yleissopimuksesta. Suomi ei ole edes ratifioinut yleissopimusta.

6. Aikataulu

Asian käsittely aloitettiin kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön (ICAO) oikeudellisessa komiteassa maaliskuussa 2004. Oikeudellisen komitean viimeisimmässä, 21.4.-2.5.2008 pidetyssä kokouksessa käsittelyn pohjana oli asiantuntijatyöryhmässä valmistellut kaksi yleissopimusluonnosta (Draft Conventions on Compensation for Damage Caused by Aircraft to Third Parties from Acts of Unlawful Interference or from General Risks). Seuraavaksi asiassa järjestettäneen diplomaattikonferenssi, jonka aika ja paikka ovat vielä avoinna.

7. Hankkeen vaikutukset

Vahingonkorvausvastuun yhtenäistäminen maailmanlaajuisesti selkeyttäisi korvaussääntelyä, helpottaisi vastuiden vakuuttamista ja parantaisi matkustajien korvausoikeudellista asemaa.

8. Muut tiedot

OM 2875/45/2001

7.4 JULKISYHTEISÖN VAHINGONKORVAUSVASTUU

1. Tavoite ja tehtävät

Julkisyhteisöjen vahingonkorvausvastuuta koskevan lainsäädännön uudistaminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Selvitys vahingonkorvauslain uudistamistarpeesta (selvitysraportti OM/23.6.1998)

3. Keskeinen sisältö

Ensi vaiheessa kartoitetaan lainsäädännön mahdollisia muutostarpeita.

4. Organisointi

Valmistelijat

Leinonen, Antti T., lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö, puh. 160 67713

Antila, Tuomo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67719

5. Taustatietoja

Hanke liittyy vuonna 1998 aloitettuun vahingonkorvauslain uudistamiseen. Henkilövahinkojen korvaamista koskeva sääntely uudistettiin vuoden 2006 alusta. Puhtaan varallisuusvahingon korvaussääntelyn osalta puolestaan päädyttiin vuonna 2003 siihen, ettei tarvetta lainsäädäntömuutoksiin ole.

6. Aikataulu

Jatkotoimista päätetään alkuvuodesta 2009.

7. Hankkeen vaikutukset

8. Muut tiedot

OM 19/41/2007

7.5 YLEISSOPIMUS VÄLITTÄJÄN HALLINNASSA OLEVIA ARVOPAPEREITA KOSKEVISTA YHDENMUKAISISTA AINEELLISOIKEUDELLISISTA SÄÄNNÖISTÄ

1. Tavoite ja tehtävät

Yleissopimuksen tarkoituksena on yhdenmukaistaa välittäjän hallinnassa olevia arvopapereita koskevia aineellisoikeudellisia säännöksiä. Sopimusneuvotteluissa tavoitteena on varmistaa yleissopimuksen ja Suomen arvo-osuusjärjestelmän riittävä yhteensopivuus.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Yleissopimusluonnos on Unidroit'n verkkosivuilla osoitteessa <http://www.unidroit.org/E 106/2005 vp, jatkokirjelmä 17.6.2008>

3. Keskeinen sisältö

Yleissopimus koskisi arvopapereita, joihin liittyvät oikeudet merkitään välittäjän ylläpitämälle tilille. Tällaisia arvopapereita hallitaan moniportaisissa välittäjien ketjuissa mutta myös omistajakohtaisilla arvopaperitileillä, joissa sijoittajalla säilyy suora esineoikeus arvopaperiin ja välitön suhde liikkeeseenlaskijaan. Jälkimmäisistä esimerkkejä ovat Suomen arvo-osuusjärjestelmässä omistajakohtaisille arvo-osuustileille merkityt arvopaperit.

Yleissopimuksessa määrättäisiin mm. välittäjän hallinnassa olevien arvopapereiden hankkimisesta, luovuttamisesta ja käyttämisestä vakuutena sekä arvopapereihin kohdistuvien oikeuksien etusijajärjestyksestä. Määräyksiä olisi myös arvopapereihin kohdistuvien oikeuksien haltijan suojasta välittäjän maksukyvyttömyystilanteessa samoin kuin eräistä arvopapereiden selvitysjärjestelmiin liittyvistä erityiskysymyksistä.

4. Organisointi

Valmistelijat

Rajaniemi, Erkki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67721

Pulkkinen, Pekka, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67702

5. Taustatietoja

Yleissopimus on ns. sekasopimus sisältäen sekä Euroopan yhteisön että jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. EU:n komissio on osallistunut neuvotteluihin yhteisön toimivaltaan kuuluvissa kysymyksissä.

6. Aikataulu

Unidroit julkaisi yleissopimusluonnoksen joulukuussa 2004. Yleissopimuksesta on neuvoteltu useissa hallitusten edustajien kokouksissa. Diplomaattikonferenssi, jossa yleissopimus on tarkoitus hyväksyä, pidetään syyskuussa 2008.

7. Hankkeen vaikutukset

Yhdenmukaistamalla aineellisoikeudellisia säännöksiä yleissopimus vähentäisi erityisesti rajat ylittävään arvopapereiden vaihdantaan ja vakuuskäyttöön liittyviä oikeudellisia riskejä. Siten yleissopimus parantaisi arvopaperimarkkinoiden toimivuutta ja alentaisi markkinoiden ja niillä toimivien kustannuksia.

8. Muut tiedot

EU/2005/1064

OM 3/472/2005

7.6 VÄLITTÄJÄN HALLINNASSA OLEVIIN ARVOPAPEREIHIN LIITTYVIIN TIETTYIHIN OIKEUKSIIN SOVELLETTAVAA LAKIA KOSKEVA YLEISSOPIMUS

1. Tavoite ja tehtävät

Yleissopimuksen mahdollinen allekirjoittaminen ja ratifioiminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Yleissopimus on verkko-osoitteessa <http://www.hcch.net/e/conventions/text36e.html>

Arviomuistio 26.5.2003, Tiedosto PDF-muodossa, 10 sivua

Lausuntotiivistelmä, Tiedosto PDF-muodossa, 4 sivua

E 98/2002 vp

U 13/2004 vp

3. Keskeinen sisältö

Yleissopimuksessa määritellään, minkä maan lakia sovelletaan välittäjän hallinnassa olevien arvopapereiden luovutukseen ja vakuuskäyttöön silloin, kun arvopaperiin liittyvät oikeudet merkitään välittäjän ylläpitämälle tilille. Pääsäännön mukaan sovellettaisiin tilinhaltijan ja välittäjän valitsemaa lakia. Sopimus koskisi myös Suomen arvo-osuusjärjestelmässä arvo-osuustileille merkittävät arvopapereita.

4. Organisointi

Valmistelija

Pulkkinen, Pekka, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67702

5. Taustatietoja

Yleissopimus on nk. sekasopimus sisältäen sekä Euroopan yhteisön että jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Yleissopimukseen liittyminen edellyttää sekä EU:n että kansallisen lainsäädännön tarkistamista.

6. Aikataulu

Yleissopimus hyväksyttiin Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssissa 13.12.2002. EU:n komissio teki 5.1.2004 neuvostolle ehdotuksen päätökseksi yleissopimuksen allekirjoittamisesta yhteisön puolesta. Yleissopimuksen allekirjoittamisesta on useaan otteeseen keskusteltu neuvoston työryhmässä, mutta asiasta ei ole päästy yhteisymmärrykseen.

7. Hankkeen vaikutukset

Yleissopimus parantaisi oikeusvarmuutta sovellettavasta laista ja näin tehostaisi ja mahdollisesti lisääisi arvopapereiden vaihdantaa ja vakuuskäyttöä erityisesti rajojen yli. Se myös alentaisi arvopaperimarkkinoiden ja niillä toimivien kustannuksia.

8. Muut tiedot

OM 7/482/2003

OM028/00/2001

EU290702/0073

7.6a EU:N SELVITYSDIREKTIIVIN JA RAHOITUSVAKUUSDIREKTIIVIN MUUTTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on muuttaa selvityksen lopullisuutta maksujärjestelmissä ja arvopapereiden selvitysjärjestelmissä annettua direktiiviä 98/26/EY sekä rahoitusvakuusdirektiiviä 2002/47/EY siten, että direktiivit saatetaan vastaamaan eurooppalaisten rahoitusmarkkinoiden kehitymisestä johtuvia muutoksia.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2008)213 lopullinen, direktiiviehdotus

U 27/2008 vp

TaVL 22/2008 vp

3. Keskeinen sisältö

Selvitysdirektiivin ehdotetut muutokset koskevat muun muassa selvitysjärjestelmien keskinäisiä yhteyksiä sekä yöllä tapahtuvaa selvitystoimintaa. Rahoitusvakuusdirektiivin ehdotetut muutokset koskevat ennen kaikkea luottosaatavien lisäämistä direktiivin soveltamisalaan kuuluviin vakuustyypeihin. Lisäksi direktiiveihin ehdotetaan muun muassa muun yhteisöainsäädännön kehityksestä johtuvia teknisiä muutoksia ja selvennyksiä.

4. Organisointi

Valmistelijat

Pulkkinen, Pekka, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67702

Rajaniemi, Erkki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67721

5. Taustatietoja

Selvitysdirektiivi ja rahoitusvakuusdirektiivi on Suomessa pantu täytäntöön pääosin ns. nettoutuslailla (1084/1999) ja rahoitusvakuuslailla (11/2004).

6. Aikataulu

Ehdotuksen käsittely neuvoston työryhmässä on alkanut 30 päivänä huhtikuuta 2008. Tavoitteeksi on ilmoitettu saavuttaa neuvostossa yhteinen kanta nopeasti, vain muutaman työryhmäkokouksen jälkeen. Ehdotuksen parlamenttikäsittelystä ei toistaiseksi ole tietoa.

7. Hankkeen vaikutukset

Ehdotetut muutokset selventävät oikeustilaa muun muassa yhteenliitettyjen selvitysjärjestelmien osalta ja ovat siten omiaan lisäämään oikeusvarmuutta arvopaperien selvitystoiminnassa. Sama koskee yöllä tapahtuvaa selvitystoimintaa, joka ei tosin toistaiseksi ole käytössä Suomessa. Luottosaaatavan vakuuskäyttöä koskevien säännösten, joilla pyritään helpottamaan saatavien vakuuskäyttöä, voidaan kuitenkin eräiltä osin arvioida heikentävän oikeusvarmuutta luottotaloudessa. Näiltä osin direktiivineuvotteluissa pyritään selkiyttämään säännöksiä ja poistamaan niiden mahdollisesti aiheuttamaa epävarmuutta.

8. Muut tiedot

OM 1/479/2008

EU/2008/0917

7.7 MAKSUPALVELUT

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on maksupalvelujen tarjontaa ja toteuttamista koskevan direktiivin täytäntöönpano.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Asettamispäätös 3.10.2007

3. Keskeinen sisältö

Työryhmän on valmisteltava hallituksen esityksen muotoon laadittu ehdotus direktiivin täytäntöönpanemiseksi tarvittavasta lainsäädännöstä siltä osin kuin on kysymys maksupalveluntarjoajien tiedonantovaatimuksista sekä maksupalvelujen tarjoamiseen ja käyttöön liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista (lähinnä direktiivin III ja IV osastot).

Työryhmä toimii yhteistyössä jäljempänä mainitun valtiovarainministeriön asettaman työryhmän kanssa.

4. Organisointi

Puheenjohtaja

Antila, Tuomo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

Jäsenet

Kummoinen, Katri, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

Tanninen, Seppo, lainsäädäntöneuvos, valtiovarainministeriö

Miettinen, Kirsi, neuvotteleva virkamies, liikenne- ja viestintäministeriö

Koponen, Risto, ekonomisti, Suomen Pankki

Haunio-Rudanko, Outi, apulaisjohtaja, Kuluttajavirasto

Laitinen, Jukka, lakimies, Rahoitustarkastus
 Laine, Helena, johtava lakimies, Finanssialan keskusliitto ry
 Tähtivuori, Riikka, lakiasianpäällikkö, Ficom ry
 Turunen, Jaakko, lakimies, Keskuskauppakamari
 Salminen, Ilkka, lakimies, Suomen Kuluttajaliitto ry

Pysyvä asiantuntija

Nisén, Anne, maksuliikenneasiantuntija, Finanssialan keskusliitto ry

Sihteeri

Möller, Tia-Maaret, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, puh. 160 67751

5. Taustatietoja

Maksupalveluja sisämarkkinoilla koskeva Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2007/64/EY on pantava kansallisesti täytäntöön viimeistään 1.11.2009.

Direktiivin tavoitteena on edistää sisämarkkinoiden toimintaa ja tehostaa maksujärjestelmiä luomalla niin sanottu yhtenäinen eurooppalainen maksualue. Tämä edellyttää sekä maksupalveluntarjoajia että maksupalvelujen sisältöä koskevien jäsenvaltioiden säännösten yhdenmukaistamista.

Direktiivillä kumotaan sisällöltään huomattavasti suppeampi, rajojen yli suoritettavista tilisiirroista annettu direktiivi (97/5/EY).

Direktiivin sellaisten säännösten, jotka koskevat muun muassa maksupalvelun tarjoamisen elinkeino-oikeudellisia edellytyksiä ja maksupalveluntarjoajien valvontaa, täytäntöönpanon edellyttämä lainsäädäntö valmistellaan valtionvarainministeriön asettamassa työryhmässä.

6. Aikataulu

Työryhmän määräaika päättyy 1.12.2008.

7. Hankkeen vaikutukset

8. Muut tiedot

OM 23/41/2007

OM031:00/2007

7.8 SOPIMATTOMISTA KAUPALLISISTA MENETTELYISTÄ SISÄMARKKINOILLA ANNETUN DIREKTIIVIN TÄYTÄNTÖÖNPANO

1. Tavoite ja tehtävät

Sopimattomista kaupallisista menettelyistä annetun direktiivin täytäntöönpano.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskeva Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2005/29/EY

Asettamispäätös 5.5.2006

Työryhmän mietintö 8.10.2007 (Oikeusministeriö, Työryhmämietintö 2007:11)

Lausuntotiivistelmä 14.1.2008 (Oikeusministeriö, Lausunnot ja selvityksiä 2008:1)

HE 32/2008 vp 4.4.2008

3. Keskeinen sisältö

Direktiivin täytäntöönpano edellyttää kuluttajansuojalain markkinointia koskevassa 2 luvussa yleislausekkeen täydentämistä yksityiskohtaisilla säännöksillä sopimattomuuden käsitteestä ja sopimattomina pidettävistä menettelyistä.

4. Organisointi

Valmistelijat

Lahelma, Marjo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67672

Kummoinen, Katri, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67514

5. Taustatietoja

Direktiivi on pantava kansallisesti täytäntöön viimeistään 12.6.2007, ja kansallisia säännöksiä on ryhdyttävä soveltamaan viimeistään 12.12.2007.

6. Aikataulu

Eduskunta on hyväksynyt ehdotetut lait 16.6.2008 ja ne tulevat voimaan 1.10.2008. Ennen lakien voimaantuloa on tarkoitus antaa hankkeeseen liittyvä valtioneuvoston asetus kuluttajien kannalta sopimattomasta menettelystä markkinoinnissa ja asiakassuhteissa.

7. Hankkeen vaikutukset

Ei merkittäviä vaikutuksia, koska direktiivi vastaa asiallisesti voimassaolevaa lakia.

8. Muut tiedot

OM 3/471/2003

OM032:00/2006

7.9 VAKUUTUSSOPIMUSLAIN TARKISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Vakuutussopimuslain tarkistaminen niin, että lain toimivuuden seurannassa ilmi tulleet epäselvyydet ja muut ongelmat voidaan poistaa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Seurantatiivistelmä 10.1.2002

Arviomuistio 10.1.2005

Työryhmän asettamispäätös 16.2.2005

Työryhmämietintö 30.8.2006 (Oikeusministeriö, Työryhmämietintö 2006:16)

Lausuntotiivistelmä 15.5.2007 (Oikeusministeriö, lausuntoja ja selvityksiä 2007:10)

3. Keskeinen sisältö

Lain soveltamisalaa ja sen pakottavuutta vakuutuksenottajan hyväksi laajennettaisiin. Vakuutuksenantajalle tulisi velvollisuus perustella päätös, jolla vakuutushakemus hylätään tai vakuutus irtisanotaan. Vakuutuksenantajan velvollisuutta antaa tietoja sijoitussidonnaisista vakuutuksista lisätäisiin. Lisäksi tarkistettaisiin säännöksiä mm. ryhmäetuvakuutuksista, henkivakuutusehtojen muuttamisesta, edunsaajamääräyksestä, korvausvaatimuksen vanhentumisesta ja kanneajasta.

4. Organisointi

Valmistelijat

Lahelma, Marjo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67672

Kummoinen, Katri, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67514

5. Taustatietoja

Vakuutuslainsäädännön muuttamisesta johtuneita tarkistuksia.

Oikeusministeriö lähetti etutahoille joulukuussa 2000 tiedustelun vakuutuslainsäädännön säännösten toimivuudesta. Saaduista vastauksista laadittiin tiivistelmä, jonka pohjalta oikeusministeriössä järjestettiin kuulemistilaisuus. Oikeusministeriön toimeksiannosta OTT Jaana Norio-Timonen laati arviomuistion lain uudistamistarpeesta.

6. Aikataulu

Työryhmän mietinnöstä saaduista lausunnoista laadittiin tiivistelmä keväällä 2007. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syksyllä 2008.

7. Hankkeen vaikutukset

Ei merkittäviä vaikutuksia, sillä muutostarpeet rajoittunevat sääntelyn selkeyttämiseen. Sopimuspuolille ei ole tulossa merkittäviä uusia oikeuksia tai velvollisuuksia.

8. Muut tiedot

OM 7/41/2005

OM019:00/2005

7.10 VALMISMATKALAINSÄÄDÄNNÖN MUUTTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Valmismatkalainsäädännön muuttaminen niin, että sen käytännön soveltamisessa ilmi tulleet epäselvyydet, puutteet ja muut ongelmat voidaan poistaa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 2.11.2005

Työryhmän mietintö 20.9.2007 (Oikeusministeriö, Työryhmämietintö 2007:9)

Lausuntotiivistelmä 17.1.2008 (Oikeusministeriö, Lausunnot ja selvityksiä 2008:2)

HE 83/2008 vp 12.6.2008

3. Keskeinen sisältö

Esityksessä ehdotetaan valmismatkan käsitteen tarkistamista, jotta lain soveltaminen ns. nettimatkatuomistojen tarjontaan tulisi nykyistä selvemmäksi. Lisäksi mm. täydennettäisiin matkanjärjestäjän tiedonantovelvoitteita ja tarkistettaisiin säännöksiä, jotka koskevat matkustajan oikeutta peruuttaa matka.

4. Organisointi

Valmistelija

Lahelma, Marjo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67672

5. Taustatietoja

Suomen matkatoimistoalan liitto ry on eri yhteyksissä kiinnittänyt huomiota valmismatkalainsäädännön ongelmakohtiin, erityisesti säädösten soveltamisen kannalta keskeisen valmismatkan käsitteen tulkinnanvaraisuuteen. Töölön Matkatoimisto Oy:n vuonna 2005 alkaneen konkurssimenettelyn yhteydessä tuli ilmi, ettei toimiston Kuluttajavirastolle asettama vakuus riitä kattamaan matkustajien menetyksiä siten kuin valmismatkaliikkeistä annetun lain 8 §:ssä edellytetään. Aasian luonnonkatastrofia koskevan onnettomuustutkintakeskuksen tutkintaselostuksen (A 2/2004 Y) toimenpidesuosituksen mukaan tulisi ryhtyä toimenpiteisiin matkailualan velvoittamiseksi viestittämään asiakkaille riskeistä mukaan lukien luonnononnettomuusriskit.

Työ- ja elinkeinoministeriö antaa erillisen hallituksen esityksen laiksi valmismatkaliikkeistä.

6. Aikataulu

Hallituksen esityksen käsittely eduskunnassa alkanee syysistuntokaudella 2008.

7. Hankkeen vaikutukset

Valmismatkan käsitteen selventäminen johtanee siihen, että tietyt matkailupalvelut, jotka valvontaviranomainen on tulkinnut valmismatkoiksi, jäävät tarkistetun käsitteen ja vastaavasti vakuusvaatimusten ulkopuolelle. Toisaalta käsitteen piiriin tulee matkakokonaisuuksia, joita ei nykyisin pidetä valmismatkoina, erityisesti internetissä tarjotut lento+ hotellipaketit ja ns. vaihto-oppilasmatkat. Matkustajien taloudellinen riski konkurssitilanteissa kasvaa yksittäisten halpojen palvelujen osalta mutta paranee internetistä hankittujen pakettien ja kalliiden vaihto-oppilasmatkojen osalta. Perinteisten toimijoiden ja internet-matkatoimistojen vakuusvelvoitteet tulisivat nykyistä yhdenmukaisemmiksi.

8. Muut tiedot

OM 20/41/2005

OM048:00/2005

7.11 EU-KULUTUSLUOTTODIREKTIIVIN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Direktiivin tavoitteena on mahdollistaa avoimempien ja tehokkaampien kulutusluottomarkkinoiden luominen sekä taata sellainen kuluttajansuojan taso, jolla luottojen vapaa liikkuvuus voidaan toteuttaa parhaalla mahdollisella tavalla luotonantajien ja kuluttajien kannalta. Uusi direktiivi korvaisi vuodelta 1987 peräisin olevan direktiivin 87/102/ETY.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2002)443 lopullinen, direktiiviehdotus

U 64/2002 vp

TaVL 18/2002 vp

KOM(2004) 747 lopullinen, komission muutettu ehdotus

KOM(2005) 483 lopullinen, komission muutettu ehdotus

9948/2/07 CONSOM 69, neuvoston yhteinen kanta

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/48/EY kulutusluottosopimuksista ja neuvoston direktiivin 87/102/ETY kumoamisesta

3. Keskeinen sisältö

Direktiivi koskee lähtökohtaisesti kaikkia kuluttajalle tarjottavia luottosopimuksia, ei kuitenkaan muun muassa kiinnitysluottoja (luottoja, joiden vakuutena on kiinteä omaisuus tai asunto-osake), asuntoluottoja, yli 75000 euron eikä alle 200 euron suuruisia luottoja. Siten jäsenvaltion harkintaan jää, soveltaako se direktiivin säännöksiä myös näihin direktiivin ulkopuolelle jääviin luottoihin vai säätääkö se niistä erityissäännöksiä.

Direktiivi on pääsääntöisesti täysharmonisoiva. Direktiivi sisältää säännöksiä muun muassa luotonantajan tiedonantovelvollisuudesta mainonnassa ja ennen luottosopimuksen tekemistä, tiedoista, jotka on sisällytettävä luottosopimukseen sekä kuluttajan peruuttamisoikeudesta ja oikeudesta maksaa luotto enneaikaisesti.

4. Organisointi

Valmistelija

Kummoinen, Katri, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67514

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Direktiivi annettiin 23.4.2008, ja se on saatettava kansallisesti voimaan viimeistään 12.5.2010. Työryhmä kansallisen voimaan saattamisen valmistelemiseksi asetetaan syksyllä 2008.

7. Hankkeen vaikutukset

Direktiivi edellyttää kulutusluottoja koskevan kuluttajansuojalain 7 luvun kokonaisuudistusta. Suurimmat direktiivistä johtuvat muutostarpeet liittyvät säännöksiin, jotka koskevat luotonantajan tiedonantovelvollisuutta ennen luottosopimuksen tekemistä.

8. Muut tiedot

OM 40/461/2002

EU/230902/0691

7.12 EU:N ASUNTOLUOTTOJA KOSKEVA SÄÄNTELY

1. Tavoite ja tehtävät

Asuntoluottoja koskevan yhteisösäätelyn tarpeen arvioiminen

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Toimialan ja kuluttajajärjestöjen edustajista koostuvan työryhmän, ns. Forum Groupin raportti, joulukuu 2004

KOM(2005) 327 lopullinen, vihreä kirja

Oikeusministeriön lausunto komissiolle vihreästä kirjasta, 29.11.2005

E 109/2005 vp

TaVP 96/2005 vp

Report of the Mortgage Funding Expert Group

Mortgage Industry and Consumers Expert Group, Final Report

KOM(2007) 807 lopullinen, valkoinen kirja

E-kirjelmän jatkokirje 17.4.2008

3. Keskeinen sisältö

Selvitetään, onko yhteisötasolla tarpeen säätää asuntoluotoista ja muista sellaisista luotoista, joiden vakuutena on kiinteistö, tai ryhtyä muihin toimenpiteisiin rajat ylittävien kiinnitysluottomarkkinoiden toiminnan edistämiseksi. Komission alustavan arvion mukaan lainsäädäntöä tarvittaneen luotonantajan tiedonantovelvollisuudesta ennen luottosopimuksen tekemistä, luoton todellisen vuosikoron laskemisesta, vastuullisesta luotonannosta ja kuluttajan oikeudesta maksaa luotto ennakka-

4. Organisointi

Valmistelija

Kummoinen Katri, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67514

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Komissio jatkaa vuosina 2008-2010 yhteistyössä jäsenvaltioiden ja markkinaosapuolten kanssa edellä mainittujen lainsäädäntötoimien ja muiden toimenpiteiden valmistelua.

7. Vaikutukset

Taloudellisia vaikutuksia voidaan arvioida luotettavasti vasta, kun on päätetty mahdollisten sää-dösehdotusten sisällöstä. Komissio on arvioinut, että yhdentyvät kiinnitysluottomarkkinat voisivat nostaa EU:n bruttokansantuotetta ja yksityistä kulutusta.

8. Muut tiedot

OM 4/471/2005

EU/2005/1220

7.13 EU:N KULUTTAJANSUOJAOIKEUDEN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Komission tarkoitus on uudistaa kaikkiaan kahdeksan kuluttajansuojadirektiiviä (kotimyynti, koh-tuuttomat sopimusehdot, etämyynti, aikaosuudet eli timeshare, pakettimatkat, hintamerkinnot, kulu-tustavaran kauppa sekä kieltokanteet).

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2006) 744 lopullinen, vihreä kirja

E 26/2007 vp

Suomen lausunto komissiolle 14.6.2007

3. Keskeinen sisältö

Vihreä kirja sisältää selvityksiä yllä mainittujen direktiivien täytäntöönpanosta, esille tulleista on-gelmista ja uudistustarpeista. Kirjassa esitetään jäsenvaltioille ja etutahoille kommentoitaviksi lu-kuisia kysymyksiä ja ratkaisuvaihtoehtoja, jotka koskevat mm. uudistuksen toteuttamistapaa (tarkis-tetaanko direktiivit sektorikohtaisesti vai pyritäänkö saamaan aikaan kuluttajasopimuksia yleisesti koskeva säädös, jonka lisäksi tehtäisiin tarpeen mukaan tarkistuksia sektorikohtaisiin direktiivei-hin). Lisäksi kysymykset koskevat harmonisoinnin tasoa sekä kohtuuttomia sopimusehtoja ja kulu-tustavaran kauppaa koskevien direktiivien yksityiskohtaisia tarkistustarpeita. Komission mukaan näi-den direktiivien nykyinen sääntely voisi tarkistettuna muodostaa uuden horisontaalisen sopimusoi-keudellisen säädöksen perussisällön.

4. Organisointi

Valmistelija

Lahelma, Marjo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67672

Kummoinen, Katri, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67514

5. Taustatietoja

Uudistus liittyy Euroopan sopimusoikeutta koskevaan laajaan hankkeeseen, ja siinä on tarkoitus käyttää hyväksi sopimusoikeushankkeessa valmisteltua ns. yhteistä viitekehystä (Common Frame of Reference). CFR sisältää sopimusoikeuden periaatteita, määritelmiä ja mallisääntöjä.

6. Aikataulu

Komissio on ilmoittanut antavansa hankkeeseen liittyvän kuluttajasopimuksia koskevan horisontaalisen direktiiviehdotuksen vuoden 2008 lopulla.

7. Hankkeen vaikutukset

Ei vielä arvioitavissa.

8. Muut tiedot

OM 1/471/2007

EU/2007/0692

7.14 AIKAOSUUSDIREKTIIVIN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Komission tarkoitus on korvata nykyinen aikaosuus- eli timesharedirektiivi 94/47/EY uudella, soveltamisalaltaan laajemmalla direktiivillä. Tavoitteena on poistaa kuluttajaongelmia ja kilpailun vääristymiä erityisesti saattamalla uudet lomatuotteet sääntelyn piiriin.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2007) 303 lopullinen

U 25/2007 vp.

3. Keskeinen sisältö

Direktiivi koskee aikaosuuksien ja pitkäkestoisten lomatuotteiden (mm. ns. alennuslomakerhot) markkinointia, myyntiä ja jälleenmyyntiä sekä aikaosuuksien vaihtoa. Direktiivin keskeiset säännökset (elinkeinonharjoittajan tiedonantovelvoitteet, sopimuksen sisältöä ja kieltä koskevat vaatimukset, kuluttajan oikeus peruuttaa sopimus ja kiello ottaa vastaan kuluttajan suorituksia peruuttamisaikana) vastaavat periaatteiltaan voimassa olevaa direktiiviä. Säännöksiä on kuitenkin täydennetty ja tarkistettu erityisesti soveltamisalan laajentamisesta johtuen. Peruuttamisaika olisi nykyisen 10 päivän sijasta 14 päivää.

4. Organisointi

Valmistelija

Lahelma, Marjo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. (09) 1606 7672

5. Taustatietoja

Uudistus on osa EU:n kuluttajansuojasäännösten laajaa uudistamista (ks. EU:n kuluttajansuojaoikeuden uudistaminen). Nykyisen direktiivin antamisen jälkeen markkinoille on tullut uusia, aika-

osuuksia eräiltä osin muistuttavia lomatuotteita, joiden markkinoinnissa ja sopimuksissa on komission mukaan ilmennyt merkittäviä kuluttajaongelmia. Lainsäädännön aukot ovat myös vääristäneet kilpailua.

6. Aikataulu

Ehdotuksen käsittely neuvoston työryhmässä alkoi heinäkuussa 2007. Yhteisymmärryksen saavuttamista on vielä vaikea ennakoida.

7. Hankkeen vaikutukset

Suomen täytäntöönpanolain soveltamisala on jo nykyisin direktiivin 94/47/EY soveltamisalaa laajempi. Komission ongelmallisiksi havaitsemia uusia lomatuotteita ei toistaiseksi ole ollut tarjolla Suomen markkinoilla. Uudistuksella ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia aikaosuuksien kotimarkkinoihin. Etelä-Euroopan lomakohteissa markkinoinnin kohteeksi joutuvien suomalaisten lomalaisten oikeusasema paranee.

8. Muut tiedot

OM 5/471/2007

EU/2007/1124

7.15 PIKALUOTTOIHIN LIITTYVÄN LAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on pikaluottoja koskevan lainsäädännön uudistaminen niiden tarjonnassa esiintyneiden ongelmien ja epäkohtien poistamiseksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 22.10.2007

3. Keskeinen sisältö

Työryhmän on valmisteltava hallituksen esityksen muotoon laadittu ehdotus pikaluottoihin liittyvän lainsäädännön muuttamisesta. Työryhmän työn pohjana on oikeusministeriössä laadittu arviomuu-
tio lainsäädännön uudistamistarpeista. Työryhmän on selvitettävä erityisesti seuraavien säännösten uudistamista:

- kuluttajansuojalain 7 luvun säännökset kulutusluotoista, erityisesti liittyen lainanhakijan luotettavaan tunnistamiseen, velvollisuuteen ilmoittaa luoton todellinen vuosikorko pienissä luotoissa ja luoton myöntämisen ajankohtaan;
- rikoslain 36 luvun 6 § kiskonnasta;
- holhoustoimesta annetun lain 28 §, joka koskee suoritusten palautusvelvollisuutta ja
- korkolain 4 §:n 2 momentti viivästyskoron määrästä niissä tapauksissa, joissa velan juoksukorko on korkeampi kuin lakisääteinen viivästyskorko.

4. Organisointi

Puheenjohtaja

Kummoinen, Katri, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67514

Jäsenet

Lahelma, Marjo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

Karhu, Ulla, neuvotteleva virkamies, kauppa- ja teollisuusministeriö

Sarsa, Erkki, lainsäädäntöneuvos, valtiovarainministeriö

Kokko-Herrala, Riitta, lakimies, Kuluttajavirasto/kuluttaja-asiamies

Synkkänen, Jari, lakimies, Rahoitustarkastus
 Letto, Reima, johtava asiantuntija, Finanssialan Keskusliitto ry
 Sario, Tuula, johtava lakimies, Suomen Kuluttajaliitto
 Jokela, Jorma, puheenjohtaja, Suomen Pienlainayhdistys ry
 Nummela, Tomi, talous- ja velkaneuvoja, Velkaneuvonta ry

Työryhmän sihteerinä toimii tutkija Sofia Aspelund oikeusministeriöstä.

5. Taustatietoja

Niin sanottujen pikaluottojen tarjonta on kasvanut voimakkaasti parina viime vuotena. Pikaluotoilla tarkoitetaan tyypillisesti summaltaan pieniä, alle kolmen kuukauden pituisia kulutusluottoja, joita tarjotaan matkapuhelimen välityksellä tai Internetissä ja joiden saamiseksi ei edellytetä vakuuksia. Keskeisimmät säännökset kulutusluottojen, pikaluotot mukaan lukien, markkinoinnista ja kulutusluottosuhteesta sisältyvät kuluttajansuojalain (38/1978) 7 lukuun. Lisäksi pikaluottoja koskevat saman lain 6 a luvun säännökset rahoituspalvelujen etämyynnistä sekä muun muassa korkolain (633/1982) ja saatavien perinnästä annetun lain (513/1999) säännökset. Pikaluottojen tai muiden kulutusluottojen tarjoaminen ei edellytä ennakolta saatua rekisteröintiä tai toimilupaa.

Oikeusministeriössä on tehty 28 päivänä syyskuuta 2007 päivätty arviomuistio lainsäädännön uudistamistarpeista pikaluottoihin liittyvien ongelmien ehkäisemiseksi.

6. Aikataulu

Työryhmän määräaika päättyy 30.11.2008.

7. Hankkeen vaikutukset

Vaikutuksia voidaan arvioida vasta myöhemmin.

8. Muut tiedot

OM 2/41/2007

OM038:00/2007

7.15a MAANVUOKRALAINSÄÄDÄNNÖN TARKISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Maanvuokralainsäädännön tarkistaminen

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

-

3. Keskeinen sisältö

Ensi vaiheessa on tarkoitus selvittää maanvuokralainsäädännön tarkistustarpeet.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Pulkkinen, Pekka, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67702

Aspelund, Sofia, tutkija, oikeusministeriö, puh. 160 67673

5. Taustatietoja

Maanvuokrasuhteita sääntelee maanvuokralaki (258/1966). Vuokraoikeuden kirjaamisesta sekä sen panttaamisesta säädetään maakaassa (540/1995). Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelman mukaan maanvuokralainsäädäntöä uudistetaan siten, että vastaa rakentamista ja elinkeino-toimintaa varten tapahtuvan maanvuokrauksen tarpeita.

6. Aikataulu

Ensi vaiheessa on kartoitettu maanvuokraa koskevaa sopimuskäytäntöä selvityksellä, joka koskee yhtäältä käytössä olevia vakiosopimusehtoja ja toisaalta sopimuksia, joita on kirjattu eri alioikeuk-sissa eri vuosina nykyisen maanvuokralain aikana. Selvitys valmistuu syksyllä 2008.

7. Hankkeen vaikutukset

Hankkeen vaikutuksia voidaan arvioida myöhemmin.

8. Muut tiedot

OM 7/42/2007

8. YHTIÖOIKEUS

8.1 ASUNTO-OSAKEYHTIÖLAIN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Asunto-osakeyhtiölain uudistaminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Arviomuistio asunto-osakeyhtiölain muutostarpeesta, Asiakirja PDF-muodossa 21 s. 24.7.2003

Lausuntotiivistelmä 12.2.2004 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2004:6)

Työryhmän asettamispäätös 18.5.2004

Seurantaryhmän asettamispäätös 28.5.2004

Työryhmän väliraportti 31.3.2005 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2005:11)

Tiivistelmä väliraportista saaduista lausunnoista 16.6.2005

Asunto-osakeyhtiölakityöryhmän mietintö 10.5.2006 (Oikeusministeriö, Työryhmämietintö 2006:9)

Lausuntopyyntö Asunto-osakeyhtiölakityöryhmän mietinnöstä 17.5.2006

2007:17 Asunto-osakeyhtiölakityöryhmän mietintö (OM 2006:9) lausuntotiivistelmä

Luonnos Hallituksen esitykseksi Eduskunnalle uudeksi asunto-osakeyhtiölainsäädännöksi 4.6.2008

Yhteenvedo asunto-osakeyhtiölain kokonaisuudistuksesta 4.6.2008

3. Keskeinen sisältö

Uudistuksen lähtökohtana on edistää asunto-osakeyhtiömuotoista asumista siten, että se voidaan järjestää osakkaiden kannalta mahdollisimman tehokkaasti, turvallisesti ja riittävän ennakoitavalla tavalla. Lisäksi pyritään lain selkeyteen ja helppolukuisuuteen. Laissa otetaan myös huomioon osa-keityölain kokonaisuudistus ja muu yhtiölainsäädännön kehitys.

4. Organisointi

Valmistelijat

Jauhiainen, Jyrki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh (09) 1606 7664

Vahtera, Veikko, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, puh (09) 1606 7716

5. Taustatietoja

Asunto-osakeyhtiölaki (AOYL, 809/1991) tuli voimaan vuonna 1992. Perusparannusta, uudistusta, lisärakentamista ja lisäalueen hankkimista koskevaan asunto-osakeyhtiön yhtiökokouksen päätökseen sovellettavien säännösten muutos tuli voimaan vuonna 2001 (316/2001). Muut asunto-osakeyhtiölakiin tehdyt muutokset ovat liittyneet muun lainsäädännön muutoksiin.

Asunto-osakeyhtiöiden ja osakkaiden tekemien korjausten, uudistusten ja lisärakentamisen tarve kasvaa, kun rakennuskanta ja asukkaat ikääntyvät ja asukaskunta, rakennustekniikka, asumispalvelut ja asuinkiinteistöjä koskevat viranomaisvaatimukset muuttuvat. Samat tekijät lisäävät tarvetta myös muihin järjestelyihin ja vastuusuhteiden selventämiseen asunto-osakeyhtiöissä. Muilta osin AOYL on osoittautunut pääosin toimivaksi.

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelman mukaan asunto-osakeyhtiölainsäädännön kokonaisuudistus toteutetaan vaalikauden aikana.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syksyllä 2008. Uusi laki tulisi voimaan aikaisintaan vuoden 2010 alussa.

7. Hankkeen vaikutukset

Kunnossapitovastuuta ja yhtiön päätöksentekoa sekä kunnossapidon suunnittelua, toteutusta ja valvontaa koskevan sääntelyn selventäminen parantaa asunto-osakeyhtiöiden rakennusten ja kiinteistöjen kunnossapidon tasoa ja suunnitelmallisuutta. Sama koskee osakkeenomistajan muutostöitä sekä yhtiön perusparannuksia ja uudistuksia koskevan sääntelyn selventämistä.

Osakkeenomistajan ja yhtiön oikeuksia ja velvollisuuksia koskevan sääntelyn ja vahingonkorvausvastuun selventämisen myötä osakkeenomistajat ja yhtiö voivat nykyistä paremmin ennakoida toimintansa seuraukset.

8. Muut tiedot

OM 11/41/2003

OM043:00/2003

8.2 YHDISTYSLAIN TARKISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Yhdistyslain tarkistaminen kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytysten parantamiseksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Arviomuistio 16.3.2007

Lausuntopyyntö arviomuistiosta 30.3.2007

Tiivistelmä arviomuistiosta annetuista lausunnoista

Muistio yhdistyslain tarkistamisesta, päivitetty versio 26.10.2007

Kutsu keskustelutilaisuuteen yhdistyslain tarkistamisesta 8.10.2007

Asettamispäätös

Yhdistyslain tarkistamistyöryhmän seurantaryhmän asettamispäätös 11.12.2007

Tilannekatsaus seurantaryhmälle 13.2.2008

Tilannekatsaus II seurantaryhmälle 23.4.2008

Toimeenpanevaa johtajaa koskeva keskustelumistio 21.4.2008

Työryhmän mietintö 12.6.2008

3. Keskeinen sisältö

Tavoitteena on yhdistyslain tarkistaminen siten, että laki entistä paremmin vastaisi nykyaikaisen järjestö- ja kansalaistoiminnan vaatimuksia. Erityisesti tavoitteena on parantaa yhdistysten mahdollisuuksia valita kullekin yhdistykselle sopiva hallintomalli, parantaa jäsenten vaikutusmahdollisuuksia tekemällä mahdolliseksi tietoliikenneyhteyksien ja muiden teknisten apuvälineiden käyttäminen yhdistyksen päätöksenteossa sekä uudistaa yhdistyksen talouden ja hallinnon tarkastusta koskevat säännökset ajan tasalle.

4. Organisointi

Valmistelija

Jauhiainen, Jyrki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67664

5. Taustatietoja

Yhdistyslaki (503/1989) tuli voimaan 1.1.1990. Yhdistysrekisterin pito siirrettiin lain 1.1.1995 voimaan tulleella muutoksella oikeusministeriöstä patentti- ja rekisterihallitukseen. Muuten lakiin on sen voimassaoloaikana tehty lähinnä muun lainsäädännön muutoksista johtuvia ja muita vähäisiä tarkistuksia.

6. Aikataulu

Työryhmän mietintö lähetetään lausuntokierrokselle syksyllä 2008, jolloin myös järjestetään työryhmän ehdotusta koskeva esittelyseminaari. Hallituksen esitys annettaneen aikaisintaan keväällä 2009.

7. Hankkeen vaikutukset

Valmisteltavat muutokset parantaisivat yhdistysten mahdollisuuksia valita itselleen parhaiten soveltuva hallintomalli, lisäävät yhdistyksen jäsenten mahdollisuuksia osallistua yhdistysten päätöksentekoon sekä parantaisivat mahdollisuuksia järjestää yhdistysten talouden ja hallinnon tarkastus sisäisiä että ulkopuolisia tarpeita varten tarkoituksenmukaisella tavalla.

8. Muut tiedot

OM 18/41/2006

OM039:00/2007

8.3 EUROOPPALAINEN YKSITYINEN YHTIÖ

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on osallistua eurooppalaista yksityistä yhtiötä koskevaan valmistelutyöhön Euroopan unionissa. Mahdollisen asetuksen antamisen jälkeen asetus edellyttää kansallisia toimia.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Proposal for a Council Regulation on the Statute for a European private company (COM(2008) 396/3) sekä sitä koskeva vaikutusarvio ja aiempia valmisteluasiakirjoja osoitteessa:

http://ec.europa.eu/internal_market/company/epc/index_en.htm

Komission 14.5.2008 päivätty luonnos ehdotukseksi eurooppalaista yksityistä yhtiötä koskevaksi asetukseksi

Lausuntopyyntö

Lausuntotiivistelmä

3. Keskeinen sisältö

Hankkeen tarkoituksena on luoda uusi EU-asetukseen perustuva yksityinen osakeyhtiömuoto.

4. Organisointi

Valmistelija

Jauhiainen, Jyrki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67664

5. Taustatietoja

Eräät jäsenvaltiot, elinkeinoelämän järjestöt ja tiedeyhteisöjen edustajat ovat pitkään kannattaneet yhteisösääntelyä eurooppalaisesta yksityisestä yhtiöstä (European private company, EPC tai Societas Privatas Europea, SPE). Komissio on valmistellut ehdotusta aktiivisesti vuodesta 2007 lähtien.

6. Aikataulu

Komissio julkisti asetusehdotuksen 26.5.2008. Asetusehdotuksen käsittely neuvoston työryhmässä alkaa 9.7. EU-puheenjohtajamaa Ranskan tavoitteena on saada asia poliittisella tasolla alustavasti päätökseen joulukuussa 2008 (poliittinen yhteisymmärrys). Jotta ehdotettu asetus voidaan lopulli-

sesti hyväksyä, myös Euroopan parlamentin olisi päätettävä kannastaan ehdotukseen kevään 2009 kuluessa. Komission tavoitteena on, että asetus tulisi voimaan 1.7.2010.

Kesäkuussa 2008 oikeusministeriö järjesti lausuntokierroksen komission 14.5.2008 päivätyyn asetustuonnokseen perustuvasta luonnoksesta U-kirjelmäksi. U-kirjelmä on tarkoitus antaa Eduskunnalle heinäkuussa 2008.

7. Hankkeen vaikutukset

Komission alustavan arvion mukaan ehdotus hyödyttäisi ennen kaikkea pk-yrityksiä. Erityisesti konsernimuotoiset yhtiöt, jotka perustavat tai hankkivat tytäryhtiöitä muissa EU-valtioissa, voisivat muuttaa pääomarakenteen ja hallintomallin tarkoituksenmukaisemmaksi. Tällä pitäisi olla positiivinen vaikutus työllisyyteen ja yritysten kilpailukykyyn. Pienempien yhtiöiden osalta ehdotuksen vaikutukset riippuvat lähinnä siitä, miten selkeäksi sääntely muodostuu.

8. Muut tiedot

OM 1/453/2008

Eutori-numero?

8.4 SÄÄTIÖLAIN TARKISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Säätiölain tarkistaminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Patentti- ja rekisterihallituksen aloite säätiölain uudistamisesta 1.7.2005

Lausuntopyyntö patentti- ja rekisterihallituksen aloitteesta 29.11.2005 (lisäjakelu 21.12.2005)

Tiivistelmä aloitteesta annetuista lausunnoista

Arviomuistio säätiölain uudistamisesta

3. Keskeinen sisältö

Ensivaiheessa selvitetään tarkistamistarpeet ottaen huomioon mm. patentti- ja rekisterihallituksen aloite ja siitä saadut lausunnot.

4. Organisointi

Valmistelijat

Rajaniemi, Erkki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh 160 67721

Jauhiainen, Jyrki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh 160 67664

5. Taustatietoja

Säätiölaki on vuodelta 1930. Lakia on viimeksi merkittävästi tarkistettu vuonna 1987, minkä lisäksi lain 1.1.1995 voimaan tulleella muutoksella säätiörekisterin pito ja säätiövalvonta siirrettiin oikeusministeriöstä patentti- ja rekisterihallitukseen. Tämän jälkeen lakiin on tehty lähinnä muun lainsäädännön muutoksista johtuvia ja muita vähäisiä tarkistuksia.

6. Aikataulu

Säätiölain uudistamisesta ja erityisesti Patentti- ja rekisterihallituksen aloitteesta on laadittu arviomuistio. Säätiölain uudistamisesta pidetään keskustelutilaisuus ennen kuin jatkotoimista päätetään.

7. Hankkeen vaikutukset

Vaikutuksia voidaan arvioida vasta myöhemmin.

8. Muut tiedot

OM 11/42/2005

8.5 OSAKKEENOMISTAJAN OIKEUDET

1. Tavoite ja tehtävät

Osakkeenomistajan eräiden oikeuksien käyttämisestä julkisesti noteeratuissa yhtiöissä annetun direktiivin täytäntöönpano.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi osakkeenomistajan eräiden oikeuksien käyttämisestä julkisesti noteeratuissa yhtiöissä 2007/36/EY

Arviomuistio

Lausuntotiivistelmä

3. Keskeinen sisältö

Direktiiviä sovelletaan sellaiseen osakkeiden liikkeeseenlaskijaan, jonka sääntömääräinen kotipaikka on EU-valtiossa ja jonka osakkeet on otettu säännellyn kaupankäynnin kohteeksi.

Direktiivissä säädetään osakkaiden oikeuksien vähimmäistasosta erityisesti yhtiökokoukseen osallistumista silmällä pitäen. Säännökset koskevat mm. yhtiökokoukseen osallistumisen ja äänioikeuden käyttämisen yhdenvertaista turvaamista. Yksityiskohtaisia säännöksiä on mm. yhtiökokouksen kutsuajasta, kutsun sisällöstä, kokousmateriaalin ja kokouksessa tehtyjen päätösten julkistamisesta, oikeudesta saada asia käsitellyksi kokouksessa sekä tehdä päätösehdotuksia ja kysymyksiä, oikeudesta osallistua kokoukseen asiamiehen välityksellä sekä etäosallistumisen sallimisesta.

Direktiivin täytäntöönpano edellyttää muutoksia lähinnä osakeyhtiölakiin ja arvopaperimarkkinalakiin. Hanketta valmistellaan yhdessä valtiovarainministeriön kanssa.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Jauhiainen, Jyrki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67664

Vahtera, Veikko, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, puh. 160 67716

5. Taustatietoja

Direktiivi on pantava kansallisesti täytäntöön viimeistään 3.8.2009.

6. Aikataulu

Direktiivin täytäntöönpanosta johtuvasta kansallisen lainsäädännön muutostarpeesta on laadittu 15.2.2008 päivätty arviomuistio. Arviomuistiosta on järjestetty keväällä 2008 kuulemistilaisuus ja lausuntokierros. Saadun palautteen perusteella oikeusministeriö ja valtiovarainministeriö valmistelevat yhdessä luonnoksen hallituksen esitykseksi. Luonnos hallituksen esitykseksi valmistuu syksyllä 2008.

7. Hankkeen vaikutukset

Suomen lainsäädäntö on jo entuudestaan suurelta osin direktiivin mukainen. Tarpeelliset muutokset koskevat lähinnä lainsäädännön yksityiskohtia, kuten pörssiyhtiöiden yhtiökokouskutsuaikaa, ennakotiedottamista ennen yhtiökokousta, oikeutta saada asia yhtiökokouksen esityslistalle, asiamiehen välityksellä osallistumista sekä äänestystulosten julkaisemista. Muutoksista ei aiheutune merkittäviä lisäkustannuksia suomalaisille arvopaperien liikkeeseenlaskijoille.

8. Muut tiedot

OM 26/41/2007

9. ESINE- JA YMPÄRISTÖOIKEUS

9.1 KULJETUSVÄLINEITÄ KOSKEVIEN KIINNITYSJÄRJESTELMIEN YHTENÄISTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Yhtenäisen lain säätäminen kuljetusvälineiden velkakiinnitykseksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Toimikunnan mietintö (KM 1993:44)

3. Keskeinen sisältö

Mietinnössä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki alusten, ilma-alusten sekä ajoneuvojen kiinnittämistä ja panttaamista velan vakuudeksi. Uudella lailla korvattaisiin nykyiset, eri kuljetusvälineitä koskevat erillislait. Kiinnityskelpoisia olisivat rekisteröidyt ja tyypillisesti elinkeinotoiminnassa käytettävät kuljetusvälineet. Ehdotuksen mukaan kuljetusvälineiden kiinnittämisessä siirrytään panttikirja-järjestelmään, joka on jo käytössä kiinteistöjen osalta. Ehdotetussa laissa olisi säännöksiä muun muassa kiinnitysmenettelystä ja valtion vahingonkorvausvastuusta sekä panttioikeuden sisällöstä.

4. Organisointi

Valmistelija

Pulkkinen, Pekka, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67702

5. Taustatietoja

Kuljetusvälineiden velkakiinnitystoimikunnan mietintö (KM 1993:44). Mietintö on ollut lausunto-kierroksella ja siitä on tehty tiivistelmä.

6. Aikataulu

Jatkovalmistelun aikataulusta ei ole päätetty. Asiassa on syytä seurata ratkaisuja, joita tehdään liikuttaviin laitteisiin kohdistuvista kansainvälisistä oikeuksista tehdyn yleissopimuksen täytäntöönpanossa.

7. Vaikutukset

Vaikutuksia ei voida arvioida tässä vaiheessa.

8. Muut tiedot

OM 2/021/2008

Dnro 1984/061/91

OM0196:00/06/01/1998

9.2 SÄHKÖINEN KIINTEISTÖN KAUPPA JA PANTTAUS

1. Tavoite ja tehtävät

Sähköisen kiinteistön kaupan, panttauksen ja kirjaamisen edellyttämä lainsäädäntö.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Toimikunnan I osamietintö 20.12.2004 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2004:28)

HE 75/2005 vp 10.6.2005

Toimikunnan loppumietintö 19.01.2006: Sähköistä kiinteistönvaihdonta selvittävän toimikunnan loppumietintö (Oikeusministeriö, Komiteamietintö 2006:1)

Lausuntotiivistelmä 28.12.2006 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2006:27)

3. Keskeinen sisältö

Maakaareen otettaisiin säännökset siitä, miten kiinteistön kauppakirja, panttikirja ja kirjaamishakemus voitaisiin tehdä sähköisessä muodossa ja miten niitä käsiteltäisiin kirjaamisviranomaisessa. Oikeusministeriön ylläpitämistä asiointijärjestelmistä säädettäisiin laissa. Lisäksi lakiin otettaisiin täydentäviä säännöksiä lainhuuto- ja kiinnitysrekisterin tietojen käsittelystä.

4. Organisointi

Valmistelija:

Pulkkinen, Pekka, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67702

5. Taustatietoja

Kiinteistön kauppaa, panttausta ja kirjaamisjärjestelmää koskevat säännökset ovat maakaaressa (540/1995), joka tuli voimaan 1.1.1997. Nykyisen lainsäädännön mukaan kiinteistön kauppakirja ja panttikirja ovat aina kirjallisia. Käytännössä myös kirjaamishakemukset tehdään kirjallisesti.

Sähköinen kiinteistön vaihdanta ja sähköinen asiointi edellyttävät lainsäädännöllisten es-teiden poistamista ja monipuolisten sähköisten palvelujen kehittämistä.

Kiinteistötietojärjestelmän omistajatietojen ajantasaisuutta ja sen parantamismahdollisuuksia on selvitetty 9.12.2002 valmistuneessa mietinnössä.

6. Aikataulu

Toimikunnan ehdotuksesta saaduista lausunnoista on laadittu tiivistelmä syksyllä 2006.

Uudistuksen aikataulu ja toteuttaminen on sidoksissa pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelmassa päätettyyn kirjaamisasioiden siirtoon käräjäoikeuksilta maanmittauslaitokselle. Jatko-toimista päätettäneen keväällä 2009.

7. Hankkeen vaikutukset

Lainmuutos tarjoaisi kiinteistön kaupassa ja luottojärjestelyissä vaihtoehtoisen toimintatavan, joka olisi nykyistä menettelyä vaivattomampi ja edullisempi. Sähköiset palvelut vähentäisivät merkittävästi yksityishenkilöiden sekä rahoituslaitosten ja muiden kiinteistöalalla toimivien kustannuksia.

Sähköinen asiointi vähentäisi viranomaisten rutiinitehtäviä. Uudistuksella olisi merkittäviä henkilövaikutuksia kirjaamisviranomaisissa. Taloudelliset hyödyt edellyttävät kuitenkin melko suurta sähköisten asiointipalvelujen käyttöä.

Asiointijärjestelmien rakentamiskustannukset on arvioitu noin 3,4 miljoonaksi euroksi ja vuotuiset käyttökustannukset noin 1 miljoonaksi euroksi. Kustannukset katettaisiin käyttömaksuilla.

8. Muut tiedot

OM 4/41/2004

OM016:00/2004

9.3 VESILAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Uudistuksen tavoitteena on vesilainsäädännön selkeyttäminen ja ajanmukaistaminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Toimikunnan asettamispäätös 22.3.2000

Toimikunnan mietintö 16.6.2004 (Oikeusministeriö, Komiteamietintö 2004:2)

Työryhmän asettamispäätös 1.6.2005

Lausuntotiivistelmä 12.8.2005 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2005:20)

Työryhmän mietintö 16.6.2006 (Oikeusministeriö, Työryhmämietintö 2006:13)

Lausuntotiivistelmä 23.1.2007 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2006:26)

3. Keskeinen sisältö

Vesilain uudistamista valmistelleet vesilakitoimikunta ja vesilakityöryhmä ehdottavat vesilain uudistamista kokonaisuudessaan. Uudistuksella ajanmukaistettaisiin vesilain sääntelytekniikka. Vesien käyttöä ja vesitaloushankkeita koskevassa aineellisessa sääntelyssä ei tapahtuisi merkittäviä muutoksia. Vesioikeudellisten menettelyiden tehostamisen myötä katselmustoimituksesta ja lopputarkastuksesta voitaisiin luopua. Uudistuksen yhteydessä tehtäisiin muutoksia useisiin vesilakia sivuaviin lakeihin. Uudistus selkeyttäisi vesilain, ympäristönsuojelulain sekä maankäyttö- ja rakennuslain välisiä suhteita vesiasioissa.

4. Organisointi

Valmistelija

Salila, Jari, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67706

5. Taustatietoja

Vesilainsäädäntöä on muutettu osittain tarkistuksin useaan otteeseen. Lainsäädännössä tapahtuneiden muutosten johdosta vesilainsäädäntö on tarpeen tarkistaa ja ajanmukaistaa kokonaisuudessaan.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys annetaan keväällä 2009.

7. Hankkeen vaikutukset

Uudistus selkeyttää yleisesti vesilain järjestelmää ja menettelyä vesiasioissa. Vesien yleiskäytössä ja vesitaloushankkeiden sääntelyssä ei tapahdu merkittäviä muutoksia.

Uudistus tehostaa pienten vesitaloushankkeiden ja ojitustoiminnan valvontamahdollisuuksia, purojen suojelua ja parantaa vesistöjen kunnostushankkeiden toteuttamisedellytyksiä. Vesitaloushankkeista johtuvat kalataloudelliset menetykset voitaisiin kompensoida aiempaa joustavammin. Uudistus tehostaisi vesiasioden käsittelyä ja nopeuttaisi laajojen lupa-asioiden käsittelyä ympäristölupavirastossa.

8. Muut tiedot

OM 7/021/2004

OM191:00/06/06/2000

10. RIKOSOIKEUS

10.1 RIKOSLAIN KOKONAISUUDISTUKSEN LOPPUUNSAATTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Selvitys rikoslain kokonaisuudistuksen teknisen loppuunsaattamisen edellyttämistä lainsäädännön muutostarpeista ja niiden laajuudesta.

Kokonaisuudistuksen loppuun saattamiseksi on tarkoitus säätää lakiteknisesti uusi, rakenteeltaan johdonmukainen ja kirjoitusasultaan yhdenmukainen rikoslaki.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Selvitysmiehen asettamispäätös 14.2.2007

3. Keskeinen sisältö

Tarkoitus on selvittää miten rikoslain eri osastot ja luvut tulisi järjestää, jotta uusi rikoslaki muodostaisi lakiteknisesti johdonmukaisen ja toimivan kokonaisuuden. Jäljellä olevien rikoslain ulkopuolisten rangaistussäännösten suhdetta rikoslain säännöksiin tulee selvittää sekä arvioida niiden ajankäytön ja yhtenäistämisen edellyttämien lainmuutosten tarvetta ja laajuutta. Myös erityislainsäädäntöön sisältyvät, rikoslakiin viittaavat säännökset on kartoitettava. Säädettävässä uudessa rikoslaissa tulee noudattaa rikoslain kokonaisuudistuksessa noudatettuja periaatteita rangaistussäännösten yhtenäisen kirjoitustavan, rikosnimikkeiden, rangaistusasteikkojen sekä rikosten eri teko-
muotojen määrittelyssä.

4. Organisointi

Selvitysmies professori Pekka Koskinen, Helsingin yliopisto

5. Taustatietoja

Rikoslaki on peräisin vuodelta 1889. Rikoslain kokonaisuudistusta varten asetettiin vuonna 1980 erillinen projektiorganisaatio, rikoslakiprojekti, jonka työ päättyi vuonna 1999. Eri rikoksia koskevia rangaistussäännöksiä on uudistettu kahdella laajalla osauudistuksella sekä usealla suppeammalla osauudistuksella. Rikoslain erityisen osan kokonaisuudistuksen I-vaihe tuli voimaan 1991 ja II-vaihe vuonna 1995. Rikoslain erityisestä osasta on uudistamatta enää eräitä suppeita osakokonaisuuksia. Seuraamusjärjestelmää on uudistettu ottamalla käyttöön uudet avoseuraamukset yhdyskuntapalvelu (1991/1997) ja nuorisorangaistus (1997) sekä uudistamalla sakkojärjestelmä sekä ehdollista vankeutta koskevat säännökset 2000 luvun taitteessa. Ehdotonta vankeutta koskevat rikoslain uudet säännökset tulivat voimaan 2006. Rikoslain yleiset opit on uudistettu vuonna 2004.

6. Aikataulu

Selvitysmiehen arviomuiston odotetaan valmistuvan vuoden 2008 kuluessa.

7. Vaikutukset

Säädettävällä uudella rikoslailla saatetaan päätökseen rikoslain kokonaisuudistus kokoamalla aikaisemmat osauudistukset lakiteknisesti johdonmukaiseksi ja systematisoiduksi kokonaisuudeksi. Näin uusittu rikoslaki helpottaa lain soveltamista.

8. Muut tiedot

OM 1/41/2007

OM001:00/2007

10.2 EHDOTUS EU:N PUITEPÄÄTÖKSEKSI RASISMIN JA MUUKALAISVIHAN VASTAISESTA TOIMINNASTA

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on rasismiin ja muukalaisvihaan perustuvia rikoksia koskevien jäsenvaltioiden lakien ja asetusten lähentäminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2001) 664 lopullinen
15490/1/02 DROIPEN 92 REV 1
U 7/2002 vp
PeVL 26/2002 vp
LaVL 6/2002 vp

3. Keskeinen sisältö

Puitepäätösluonnos sisältää velvollisuuden säätää rangaistavaksi puitepäätöksessä määritellyt rasismiin ja muukalaisvihaan liittyvät rikokset sekä määritellä rangaistukset ja rangaistusten koven-tamisperusteet. Oikeushenkilön rangaistusvastuu tulisi ulottaa näihin tekoihin ja oikeushenkilöön kohdistuvista seuraamuksista säädettäisiin puitepäätöksessä. Ehdotuksessa on myös syytetoimien käynnistämistä ja lainkäyttövaltaa koskevat artikkelit.

4. Organisointi

Valmistelija
Hannula, Ilari, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7724

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Komissio teki ehdotuksensa 12 päivänä joulukuuta 2001. Asian käsittely on ajoittain ollut keskey-tyneenä. Puitepäätöksestä saavutettiin yhteisymmärrys huhtikuun 2007 OSA-neuvostossa. Puitepäätös on tarkoitus lopullisesti hyväksyä mahdollisimman pian sen jälkeen kun jäljellä olevat parla-menttivaraukset on poistettu.

7. Vaikutukset

Rangaistussäännösten yhtenäistämällä tehostetaan rasismiin torjuntaa.

8. Muut tiedot

OM 2/481/2005

10.3 KIDUTUSRIKOS

1. Tavoite ja tehtävä

Tehtävänä on laatia ehdotus kidutusrikosta koskeviksi rikoslain säännöksiksi ja vahvistaa siten ki-duttamistekojen paheksuttavuutta. Ehdotus laaditaan hallituksen esityksen muotoon.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 14.6.2007

Työryhmämietintö 2008:1

3. Keskeinen sisältö

Rikoslain kidutusrikosta koskevat rangaistussäännökset. Kidutus olisi voimakkaan kärsimyksen aiheuttamista toiselle tietyssä tarkoituksessa.

4. Organisointi

Valmistelija

Hannula, Ilari, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7724

5. Taustatietoja

Erilaiset kidutusteot rangaistaan nykyisin lähinnä törkeinä pahoinpitelyinä tai muina vakavina rikoksina ja, jos tekijänä on virkamies, myös törkeänä virka-aseman väärinkäyttämisenä. Tietyissä olosuhteissa kuten aseellisten selkkausten yhteydessä kidutus rangaistaisiin sodankäyntirikoksena tai ihmisoikeuksien loukkaamisena poikkeuksellisissa oloissa.

Kidutuksen kieltäminen on ilmaistu kansainvälisessä oikeudessa monissa yhteyksissä. Keskeisin kidutuksen kieltäminen ja määrittely sisältyvät kidutuksen vastaiseen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimukseen vuodelta 1984. Kiduttamista määrittelevät myös Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ja kansainvälisten sotarikostuomioistuimen soveltamiskäytäntö. YK:n kidutuksen vastainen komitea on katsonut, että maiden tulisi säätää erityiset kidutusrikosta koskevat rangaistussäännökset.

6. Aikataulu

Työryhmän antoi mietintönsä 13.5.2008. Lausunnot mietinnöstä on saatu kesällä 2008. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa keväällä 2009.

7. Hankkeen vaikutukset

Hankkeella vahvistetaan kidutuksen kansainvälistä ehdotonta kieltä.

8. Muut tiedot

OM 15/41/2007

OM024:00/2007

10.4 EHDOTUS EU:N PUITEPÄÄTÖKSEKSI JÄRJESTÄYTYNEEN RIKOLLISUUDEN TORJUNNASTA

1. Tavoite ja tehtävät

Puitepäätöksellä korvataan yhteinen toiminta 98/733/YOS rikollisjärjestön toimintaan osallistumisen kriminalisoinnista EU:n jäsenvaltioissa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM (2005) 6 lopullinen

U 12/2005 vp

LaVL 9/2005 vp

3. Keskeinen sisältö

Puitepäätös sisältää järjestäytyneen rikollisryhmän määrittelyn rikollisjärjestön toimintaan osallistumista koskevan rikostunnustusmerkistön sekä seuraamuksia ja tuomiovaltaa koskevat artikkelit.

4. Organisointi

Valmistelijat

Andersson, Lena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7725

Kiriakos, Sami, EU-lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7696

5. Taustatietoja

Ehdotuksen taustana on järjestäytyneen rikollisuuden vastainen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimus (niin sanottu Palermon sopimus). Palermon sopimus on saatettu Suomessa voimaan 12 päivänä maaliskuuta 2004 (SopS 18/2004). Puitepäätöksen mallina on osin käytetty Palermon sopimuksen vastaavia määräyksiä.

6. Aikataulu

Ehdotuksesta saavutettiin poliittinen yhteisymmärrys OSA-neuvostossa 27. - 28.4.2006. Ehdotus voidaan hyväksyä lopullisesti, kun eräiden jäsenvaltioiden parlamentit ovat hyväksyneet ehdotuksen.

7. Vaikutukset

Puitepäätöksellä pyritään torjumaan järjestäytyneitä rikollisuutta yhdenmukaistamalla jäsenvaltioissa rikollisjärjestöön osallistumista koskevia rikostunnusmerkistöjä sekä seuraamuksia.

8. Muut tiedot

OM 17/481/2005

EU/2005/0635

10.5 EHDOTUS EU:N DIREKTIIVIKSI YHTEISÖN TALOUDELLISTEN ETUJEN RIKOSOIKEUDELLISESTA SUOJASTA**1. Tavoite ja tehtävät**

Komissio on 23.5.2001 tehnyt ehdotuksen direktiiviksi yhteisön taloudellisten etujen rikosoikeudellisesta suojaamisesta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM (2001) 272

U 57/2001 vp

LaVL 18/2001 vp

COM(2005) 583 FINAL/2

3. Keskeinen sisältö

EU:n jäsenvaltioiden hallitusten välisessä yhteistyössä on hyväksytty yleissopimus Euroopan taloudellisten etujen suojaamisesta sekä siihen liittyvät kolme pöytäkirjaa. Ehdotuksen tarkoituksena on, että direktiiviin sisällytettäisiin jäsenvaltioiden hyväksymiin neljään yleissopimukseen liittyvät kriminalisointivelvoitteet. Direktiivi ei siis sisältäisi uusia kriminalisointivelvoitteita, vaan se siirtäisi jo hyväksytyjen yleissopimusten aineellista rikosoikeutta koskevan sisällön direktiiviin eli I pilaariin.

4. Organisointi

Valmistelija

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7705

5. Taustatietoja

Suomi on saattanut kansallisesti voimaan kaikki hallitusten välisessä yhteistyössä jo hyväksytyt yhteisön taloudellisia etuja suojaavat yleissopimukset. Mainituista yleissopimuksista kolme on tullut kansainvälisesti voimaan.

Ehdotus mainitaan komission tiedonannossa COM(2005) 583 final/2, joka koskee yhteisöjen tuomioistuimen 13 päivänä syyskuuta 2005 antaman tuomion (asia C-176/03 komissio v. neuvosto) vaikutuksia.

6. Aikataulu

Asian käsittely on kesken.

7. Vaikutukset

Tavoitteena on muuttaa yhteisöpetossopimuksessa ja sen pöytäkirjoissa olevien määräysten oikeusperustaa.

8. Muut tiedot

OM 3/481/2005

10.6 IHMISKAUPAN VASTAINEN EUROOPAN NEUVOSTON YLEISSOPIMUS

1. Tavoitteet ja tehtävät

Yleissopimuksen pääasiallisena tavoitteena on ehkäistä ihmiskauppaa ja auttaa sen uhreja.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Oikeusministeriön lausunto 20.11.2003 23/84/2003

Lopullinen yleissopimus ja selitysmuistio (CETS No. 197)

3. Keskeinen sisältö

Yleissopimus sisältää määräyksiä keinoista estää ihmiskauppaa, uhrien suojelemisesta, rikosvastuusta, tutkinnasta ja oikeudenkäynnistä, kansainvälisestä yhteistyöstä sekä seurantajärjestelmästä.

4. Organisointi

Ulkoasiainministeriö on asettanut sopimuksen kansallista voimaansaattamista varten työryhmän. Kanerva, Janne, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7723 (työryhmän jäsen)

5. Taustatietoja

Yleissopimuksen valmisteli helmikuussa 2005 työnsä lopettanut EN:n työryhmä (CAHTEH). Työryhmän työhön osallistuivat ulkoasiainministeriö ja oikeusministeriö.

6. Aikataulu

EN:n ministerikomitea hyväksyi uuden yleissopimuksen 3.5.2005. Se avautui allekirjoituksille EN:n huippukokouksessa 16. - 17.5.2005. Suomi on allekirjoittanut sopimuksen 29.8.2006. Sopimuksen voimaansaattaminen kansallisesti on ulkoasiainministeriön vastuulla. Sen asettaman työryhmän määräaika päättyy 31.12.2008.

7. Vaikutukset

Yleissopimuksella pyritään estämään ihmiskaupparikoksia, edistämään niihin syyllistyneiden vastuuseen saattamista ja auttamaan ja suojelemaan ihmiskaupan uhreja. Yleissopimuksen voimaansaattaminen Suomessa edellyttää ainakin rikosoikeudellisia lainsäädäntömuutoksia.

8. Muut tiedot

OM 5/84/2005

10.7 EUROOPAN NEUVOSTON YLEISSOPIMUS LASTEN SUOJELEMISEKSI SEKSUAALISELTA RIISTOLTA JA HYVÄKSIKÄYTÖLTÄ

1. Tavoite ja tehtävät

Euroopan neuvoston rikosasioiden johtokomitean (CDPC) asettama työryhmä (Committee of experts on the protection of children against sexual exploitation and abuse eli PC-ES) laati lasten seksuaalista hyväksikäyttöä ja riistoa vastustavan yleissopimuksen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

EN:n ministerikomitean 12.7.2007 hyväksymä sopimus ja sen selitysmuistio (CETS No. 201)

3. Keskeinen sisältö

Yleissopimus on hyvin laaja-alainen käsittäen mm. preventiiviset toimenpiteet, uhrien suojelun ja auttamisen, rikosentekijöiden hoidon, kriminalisointivelvoitteet, seuraamukset ja prosessioikeuteen liittyvät artiklat.

4. Organisointi

Kanerva, Janne, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7723
Työryhmän kokouksiin osallistui myös ulkoasiainministeriön edustaja.

5. Taustatietoja

Hanke liittyy Euroopan neuvoston huippukokouksessa toukokuussa 2005 hyväksytyyn lapsiin kohdistuvan väkivallan vastaiseen toimintasuunnitelmaan. Euroopan neuvosto on vuonna 2001 hyväksynyt aiheeseen liittyvän suosituksen.

6. Aikataulu

EN:n ministerikomitea on hyväksynyt yleissopimuksen 12.7.2007. Sopimus allekirjoitettiin 25.10.2007 pidetyssä oikeusministerikokouksessa. Sopimuksen voimaansaattaminen Suomessa edellyttää työryhmävalmistelua lausuntokierroksineen. Päätöstä aikataulusta ei ole vielä tehty.

7. Vaikutukset

Yleissopimuksella tehostetaan lasten suojaa seksuaalirikoksilta. Kriminalisointivelvoitteet tulevat johtamaan rikoslain 20 luvun muuttamiseen ja täydentämiseen.

8. Muut tiedot

OM 16/84/2006

10.8 SIKIÖN, ALKION JA PERIMÄN RIKOSOIKEUDELLINEN SUOJA

1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoituksena laatia hallituksen esitys sikiön, alkion ja perimän rikosoikeudellista suojaa koskeviksi säännöksiksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 22.1.2007

Työryhmän mietintö (oikeusministeriö, työryhmämietintö 2007:18)

3. Keskeinen sisältö

Rikoslain 22 lukuun kootaan rikoslain uudistamiseen liittyvän keskittämisperiaatteen mukaisesti vankeusuhkaiset rikoslain ulkopuoliset sikiön, alkion ja perimän suojaa koskevat rangaistussäännökset. Näistä keskeisimpiä ovat lakiin hedelmöityshoidoista sisältyvät sukusolujen käyttörikos, lapsen identiteetin loukkaamisrikos ja hedelmöityshoitorikos. Lääketieteellisestä tutkimuksesta annetussa laissa ovat laitonta alkioiden ja sukusolujen tutkimusta sekä laitonta perimään puuttumista koskevat rangaistussäännökset. Raskauden keskeyttämisestä annetun lain 13 §:ssä ovat rangaistussäännökset sellaisen luvalliseksi todettavan raskauden keskeyttämisestä, joka on suoritettu mainitun lain säännöksiä noudattamatta.

4. Organisointi

Valmistelija

Hannula, Ilari, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7724

5. Taustatietoja

Hanke on alun perin osa rikoslain kokonaisuudistusta ja perustui rikoslakiprojektin johtoryhmän luonnokseen sikiön, alkion ja perimän suojan loukkaamista koskeviksi säännöksiksi vuodelta 1989. Hanke keskeytyi, koska oli välttämätöntä odottaa keskeisen substanssilainsäädännön valmistumista.

6. Aikataulu

Ensimmäisen työryhmän työ käynnistyi syksyllä 1998. Oikeusministeriö asetti tammikuussa 2007 uuden työryhmän, joka antoi ehdotuksensa lokakuun 2007 lopussa. Ehdotuksesta on saatu eri tahoilta lausuntoja maaliskuussa 2008. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syksyllä 2008.

7. Vaikutukset

Uudistuksella tehostetaan ihmisen perimän rikosoikeudellista suojaa.

8. Muut tiedot

OM 6/41/2005

OM003:00/2007

10.9 YHTEISÖPETOSSOPIMUKSEN TOINEN PÖYTÄKIRJA

1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoituksena on saattaa voimaan vuonna 1997 hyväksytyyn pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Toinen pöytäkirja EYVL C 221, 19.6.1997

HE 191/2002 vp

EV 184/2002 vp, 1191/2002

3. Keskeinen sisältö

Tasavallan presidentti on 20.12.2002 hyväksynyt pöytäkirjan ja vahvistanut lain pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (1191/2002). Lain voimaantulosta säädetään myöhemmin asetuksella. Tarkoituksena on, että laki tulisi voimaan samanaikaisesti kun pöytäkirja tulee kansainvälisesti voimaan.

Pöytäkirjan edellyttämät muutokset rikoslakiin ovat kuitenkin jo tulleet voimaan 1.4.2003 lailla (61/2003). Muutosehdotukset sisältyivät rikoslain eräiden talousrikossäännösten muuttamista koskevaan hallituksen esitykseen (HE 53/2002 vp). Esityksessä ehdotettiin mm. oikeushenkilön rangaistusvastuun ulottamista EY:n taloudellisiin etuihin kohdistuviin veropetoksiin ja rahanpesun yrityksen sekä salahankkeen törkeän rahanpesun tekemiseksi säätämistä rangaistavaksi.

4. Organisointi

Valmistelija

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7705

5. Taustatietoja

Pöytäkirja liittyy osana EU:n hankkeisiin, joiden tarkoituksena on suojella EY:n taloudellisia etuja. Suomi on jo liittynyt vuonna 1995 tehtyyn yhteisöpetossopimukseen ja sen ensimmäiseen pöytäkirjaan, joka koskee EY:n taloudellisiin etuihin kohdistuviin rikoksiin liittyvää lahjonnan torjuntaa.

6. Aikataulu

Pöytäkirjan kansainvälinen voimaantulo edellyttää kaikkien jäsenvaltioiden kansallisten hyväksymismenettelyjen loppuunsaattamista. Kaikki jäsenvaltiot eivät ole vielä saattaneet menettelyjä loppuun.

7. Vaikutukset

Voimaansaattettava pöytäkirja tehostaa EY:n taloudellisten etujen suojaa.

8. Muut tiedot

OM 28/04/2002

OM0292:00/06/01/1998

10.10 TULLISELVITYSRIKOSTA KOSKEVA LAINSÄÄDÄNTÖTYÖ

1. Tavoite ja tehtävät

Työryhmän oli arvioitava, tarvitaanko tulliselvityksrikosta koskevaa rangaistussäätelyä, jolla kriminalisoitaisiin väriiden tai puutteellisten tietojen tai asiakirjojen antaminen tulliviranomaiselle ja sitä vastaava erehdyttäminen. Myönteisessä tapauksessa työryhmän oli laadittava lainsäädäntöehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon. Selvitys- ja valmistelutyön yhteydessä oli myös harkittava tullirikkomusta koskevan rangaistussäännöksen asemaa ja sisältöä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Tullin 5.10.2005 päivätty muistio

Työryhmän asettamispäätös 1.11.2005

Työryhmän mietintö (Oikeusministeriö, Työryhmämietintö 2006:3)

Lausuntotiivistelmä (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2006:13)

Lausuntopalautetta koskeva muistio 9.6.2006

3. Keskeinen sisältö

Työryhmä ehdotti, että rikoslakiin lisätään uusi 46 a luku, jossa säädettäisiin tulliselvitysrikoksista (törkeä, perustekomuoto ja lievä).

4. Organisointi

Valmistelija

Marttunen, Matti, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, puh. 1606 7653

5. Taustatietoja

Sisäasiainministeriön asettama talousrikostutkinnan nykytilaa ja lainsäädännöllisiä kehittämistoimenpiteitä selvittänyt työryhmä on 23 päivänä kesäkuuta 2004 päivätyssä loppuraportissaan (sisäasiainministeriön julkaisusarja 36/2004) esittänyt selvitettäväksi tullimenettelyyn liittyvien säännösten toimivuutta rikostunnusmerkistöjen täyttymisen, rikosvastuun kohdentamisen ja tutkinnan kannalta välttämättömien pakkokeinojen riittävyys kannalta. Valtioneuvosto on 23 päivänä syyskuuta 2004 hyväksynyt periaatepäätöksen sisäisen turvallisuuden ohjelmasta (sisäasiainministeriön julkaisusarja 44/2004), jossa yhtenä painopistealueena on rajaturvallisuuden ja tullivarmuuden ylläpitäminen.

6. Aikataulu

Työryhmän määräaika päättyi 28.2.2006. Mietinnön lausunnoille asetettu määräaika päättyi 28.4.2006. Hanke on jatkovalmistelussa.

7. Vaikutukset

Lainmuutoksella tehostettaisiin tullausmenettelyssä esiintyvien väärinkäytösten selvittämistä ja siten vähennettäisiin ja aikaisempaa paremmin selvitettäisiin talousrikollisuutta. Samalla tehostettaisiin EY:n tullitoimintaa ja Suomen tullilaitoksen toimintaa ja mahdollistettaisiin nykyistä ankarammalla rangaistuksella rikoksen riittävä moitittavuusarvio.

8. Muut tiedot

OM 15/42/2005

OM053:00/2005

10.11 RAHANPESUA JA TERRORISMIN RAHOITTAMISTA KOSKEVA EUROOPAN NEUVOSTON YLEISSOPIMUS

1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoituksena oli muuttaa ja täydentää Euroopan neuvoston vuoden 1990 yleissopimusta erityisesti rahanpesun ennaltaehkäisemiseen ja terrorismin rahoittamiseen liittyvillä artikloilla. Yleissopimus on tullut voimaan Suomessa 1 päivänä heinäkuuta 1994 (SopS 53/1994). Työn edistyessä selvisi, että tuloksena tulee olemaan uusi yleissopimus.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Lopullinen sopimus ja selitysmuistio (CETS No. 198)

3. Keskeinen sisältö

Kansainvälistä yhteistyötä ja oikeusapua kehitetään erityisesti kansallisten toimintayksikköjen (FIU eli Financial Intelligence Unit) asemaa painottamalla ja maksuliikennetapahtumien valvontaa tehostamalla. Rahanpesuun kuuluvien tekojen alaa laajennetaan sekä tekemuotojen lisäämisen että oikeushenkilön vastuun mukaan ottamisen kautta. Yleissopimusta tullaan soveltamaan myös terrorismin rahoittamiseen. Siihen tulee uusi luku sopimuksen noudattamisen valvontajärjestelmästä. Yleissopimuksen suhde Suomen lainsäädäntöön selviää lopullisesti sen kansallisen voimaansaattamisen yhteydessä.

4. Organisointi

Valmistelija

Kanerva, Janne, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7723

5. Taustatietoja

Yleissopimuksen muuttamiseen ja täydentämiseen liittyviä kysymyksiä harkittiin ja selvitettiin työryhmässä (PC-S-ML), jonka loppuraportti (PC-R-M (03) 1) on valmistunut keväällä 2002. Artiklat perustuvat pitkälti jo olemassa oleviin kansainvälisiin velvoitteisiin ja suosituksiin.

6. Aikataulu

Yleissopimus valmisteltiin Euroopan neuvoston työryhmässä (PC-RM), jonka viimeinen kokous pidettiin 16. - 18.2.2005. Euroopan neuvoston ministerikomitea hyväksyi uuden yleissopimuksen 3.5.2005. Se avautui allekirjoituksille Euroopan neuvoston huippukokouksessa 16. - 17.5.2005. Suomi on allekirjoittanut sopimuksen 16.12.2005. Yleissopimuksen on ratifioinut vain seitsemän Euroopan neuvoston jäsenvaltiota (tilanne heinäkuussa 2008). Muutenkin yleissopimuksen kansallinen voimaansaattaminen on syytä tehdä työtilanteen sallimalla tavalla.

7. Vaikutukset

Sopimuksella tehostetaan rahanpesu- ja terrorisminrahoittamisrikosten torjuntaa ja rikoshyödyn takaisinsaamista. Alustavan arvion mukaan Suomen lainsäädännön muuttamistarve on melko vähäinen ja liittyy tarkoituksenmukaisuusnäkökohtiin eikä sopimuksen velvoittaviin määräyksiin.

8. Muut tiedot

OM 7/84/2005

10.12 HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE YMPÄRISTÖN SUOJELUA RIKOSOIKEUDELLISIN KEINAIN KOSKEVAN EUROOPAN NEUVOSTON YLEISSOPIMUKSEN VOIMAANSAATTAMISESTA

1. Tavoite ja tehtävät

Hallituksen esityksen tavoitteena on hyväksyä Strasbourgissa 4.11.1998 allekirjoitettu Euroopan neuvoston yleissopimus ympäristön suojelusta rikosoikeudellisin keinoin.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Strasbourgissa 4.11.1998 allekirjoitettu Euroopan neuvoston yleissopimus ympäristön suojelusta rikosoikeudellisin keinoin

HE 52/2005 vp

YmVL 24/2005 vp

3. Keskeinen sisältö

Yleissopimus sisältää määräyksiä ympäristöön tai ihmisiin kohdistuvasta vaarallisesta toiminnasta, jonka sopimuspuolet sitoutuvat kriminalisoimaan lainsäädännössään. Sopimus sisältää määräyksiä ympäristörikoksista säädettävistä rangaistuksista, lainkäyttövallasta, omaisuuden ja hyödyn menetyksi julistamisesta, oikeushenkilön rangaistusvastuusta, kansallisten viranomaisten yhteistyöstä ja kansainvälisestä yhteistoiminnasta.

4. Organisointi

Valmistelija

Andersson, Lena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7725

5. Taustatietoja

Yleissopimus ei ole tullut kansainvälisesti voimaan. Ainoastaan Viro on ratifioinut sen.

Aikaisempi hallituksen esitys 52/2007 vp EN:n yleissopimuksen voimaan saattamisesta ja EU:n ympäristörikospuitepäätöksen (EYVL L 29, 5.2.2003, s. 29) täytäntöönpanosta peruttiin 28.4.2007, koska yhteisön tuomioistuin kumosi mainitun puitepäätöksen 13.9.2005 antamallaan tuomiolla C-176/03.

Tuomion mukaan pääosa puitepäätöksen määräyksistä olisi tullut antaa Euroopan yhteisön perustamissopimuksen nojalla. Jos toimivalta säätää tietyn alan velvoitteita kuuluu yhteisölle ja yhteisö on käyttänyt toimivaltansa, myös toimivalta solmia kansainvälisiä sopimuksia alalla siirtyy jäsenvaltiolta yhteisölle. Komissio antoi ympäristönsuojelua rikosoikeudellisin keinoin koskevan direktiiviehdotuksen 9 päivänä helmikuuta 2007 Euroopan yhteisöjen perustamissopimuksen 175 artiklan nojalla. Komissio on siten ympäristörikosten osalta käyttänyt aloiteoikeuttaan, vaikka direktiiviehdotus ei ole vielä tullut voimaan.

6. Aikataulu

Euroopan neuvoston yleissopimuksen voimaan saattamista koskeva toimivallan jako yhteisön ja jäsenvaltion välillä on ratkaistavissa vasta ympäristönsuojelua rikosoikeudellisin keinoin koskevan direktiiviehdotuksen tultua hyväksytyksi. Ehdotuksen käsittely neuvoston työryhmässä on kesken.

7. Vaikutukset

Esitys tehostaa ympäristön suojelua sopimukseen liittyvissä valtioissa yhdenmukaistamalla ympäristörikosten rikostunnusmerkistöjä.

8. Muut tiedot

OM 30/41/2003

OM034:00/2003

10.13 EU:N DIREKTIIVI YMPÄRISTÖNSUOJELUSTA RIKOSOIKEUDELLISIN KEINOIN

1. Tavoite ja tehtävät

Direktiivin tavoitteena on taata ympäristönsuojelun korkea taso antamalla vähimmäissäännöt ympäristöä vahingoittavien tekojen rangaistavuudesta ja rangaistusten tasosta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Direktiiviehdotus KOM(2007) 51 lopullinen

Direktiiviehdotuksen vaikutusten arviointi SEC(2007) 160
U 5/2007 vp

3. Keskeinen sisältö

Direktiivin tarkoituksena on tehostaa ympäristönsuojelua velvoittamalla jäsenvaltiot harmonisoidaan rikostunnusmerkistöjä, rikosoikeudellisia seuraamuksia ja oikeushenkilöiden rangaistusvastuuta koskevia säännöksiä.

4. Organisointi

Valmistelija

Andersson Lena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7725

5. Taustatietoja

Euroopan unionin neuvosto teki 27 päivänä tammikuuta 2003 puitepäätöksen ympäristön suojelusta rikosoikeudellisin keinoin (2003/80/YOS). Valtioneuvosto antoi 29 päivänä huhtikuuta 2005 eduskunnalle esityksen, jossa ehdotetaan puitepäätöksen täytäntöönpanoa (HE 52/2005). Yhteisöjen tuomioistuin kumosi puitepäätöksen 13 päivänä syyskuuta 2005 antamallaan tuomiolla (C-176/03 komissio v. neuvosto). Tuomion mukaan puitepäätös loukkasi Euroopan unionista annetun sopimuksen 47 artiklaa, sillä pääosa puitepäätöksen määräyksistä olisi voitu antaa Euroopan yhteisöjen perustamissopimuksen nojalla.

Komissio teki ehdotuksen direktiiviksi 9 päivänä helmikuuta 2007 Euroopan yhteisöjen perustamissopimuksen 175 artiklan nojalla. Direktiiviehdotus vastaa sisällöltään suurelta osin kumottua puitepäätöstä. Komission mukaan ehdotuksella pannaan täytäntöön tuomiosta C-176/03 ilmenevät linjat.

6. Aikataulu

Direktiivi on hyväksytty yhteispäätösmenettelyssä, mutta sitä ei ole vielä julkaistu virallisessa lehdessä, mikä on sen voimaantulon edellytys.

7. Vaikutukset

Direktiivi edistäisi ympäristönsuojelua erityisesti sellaisissa jäsenvaltioissa, joissa rikossäännökset ja oikeushenkilöiden rangaistusvastuuta koskevat säännökset eivät nykyisellään ole kattavia.

8. Muut tiedot

OM 6/481/2007

10.14 EU:N ALUSTEN AIHEUTTAMASTA YMPÄRISTÖN PILAANTUMISESTA JA SÄÄNNÖSTEN RIKKOMISESTA MÄÄRÄTTÄVISTÄ SEURAAMUKSISTA ANNETUN DIREKTIIVIN MUUTOSEHDOTUS

1. Tavoite ja tehtävät

Direktiiviehdotuksella muutetaan alusten aiheuttamasta ympäristön pilaantumisesta ja säännösten rikkomisesta määrättävistä seuraamuksista annettua direktiiviä 2005/35/EY lisäämällä siihen rikosoikeudellisia velvoitteita. Tarkoitus on yhdenmukaistaa jäsenvaltioiden lainsäädäntöjä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2003) 227 lopullinen

U 20/2003 vp
 LaVL 6/2003 vp
 YmVL 12/2003 vp
 LiVL 10/2003 vp
 EUVL L 255, 30. syyskuuta 2005 s. 11-21
 EUVL L 255, 30. syyskuuta 2005 s. 164-167
 KOM(2008) 134 lopullinen
 U 26/2008 vp

3. Keskeinen sisältö

Direktiiviehdotus sisältää määräyksiä rikostunnusmerkistöksi, velvollisuuden säätää rikosoikeudellisia seuraamuksia näistä teoista sekä määräyksiä oikeushenkilön vastuusta.

4. Organisointi

Valmistelijat

Andersson, Lena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7725

Kiriakos, Sami, EU-lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7696

5. Taustatietoja

Puitepäättös 2005/667/YOS alusten aiheuttamasta ympäristön pilaantumisen ehkäisemistä koskevan rikosoikeudellisen kehyksen vahvistamisesta kumottiin 23.10.2007 EY-tuomioistuimen tuomiolla C-440/05. Komissio teki samaa asiaa koskevan direktiiviehdotuksen 11.3.2008, ja tarkoitus on korvata kumottu puitepäättös antamalla vastaavat säännökset oikealla oikeusperustalla lisäämällä ne samaa aihepiiriä koskevaan direktiiviin.

6. Aikataulu

Ehdotuksen käsittely neuvoston työryhmässä on kesken. Puheenjohtajavaltio aloittaa epäviralliset neuvottelut Euroopan Parlamentin ja komission kanssa syksyllä 2008.

7. Vaikutukset

Ehdotuksella parannetaan merellisen ympäristön suojelua vähentämällä alusten aiheuttamaa ympäristön pilaantumista.

8. Muut tiedot

OM 6/481/2008

EU/2008/0772

10.15 EHDOTUS TEOLLIS- JA TEKIJÄNOIKEUKSIEN RIKOSOIKEUDELLISTA SUOJAA KOSKEVAKSI EU:N DIREKTIIVIKSI

1. Tavoite ja tehtävät

Direktiiviehdotuksen tavoitteena on teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistaminen vahvistamalla jäsenvaltioiden kansallisissa laeissa säädettävät vähimmäisrangaistukset niitä loukkaavista rikoksista ja antamalla määräykset jäsenvaltioiden välisestä rikosoikeudellisesta yhteistyöstä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2005) 276 lopullinen

U 39/2005 vp

LaVL 2/2006

SiVL 5/2006
TaVL 8/2006
SuV:n ptk- 16/2006
KOM(2006) 168 lopullinen
U 39/2005 vp 28.9.2006 jatkokirjelmä
LaVL 21/2006
SuV:n ptk 53/2006

3. Keskeinen sisältö

Ehdotuksessa direktiiviksi on määräykset teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavien tekojen säätämisestä rangaistaviksi sekä rangaistustyypeistä, joita teoista on langetettava. Rangaistavuus koskisi tahallisia kaupallisessa laajuudessa tehtyjä teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavia tekoja. Rangaistuksiksi olisi säädettävä vankeutta, sakkoa, menettämisseuraamuksia sekä erityisseuraamuksia kuten liiketoimintakielto ja loukkaamiseen käytettyjen esineiden tuhoaminen.

Direktiivissä on myös määräykset rangaistusten vähimmäistasosta, laajennetusta rikosyhödyn menettämisestä, syytetoimenpiteiden aloittamisesta ja yhteisistä tutkintaryhmistä.

4. Organisointi

Valmistelijat

Andersson, Lena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7725

Kiriakos, Sami, EU-lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7696

5. Taustatietoja

Ehdotuksen tarkoituksena on täydentää 29 päivänä huhtikuuta 2004 annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä (2004/48/EY), joka koskee muita kuin rikosoikeudellisia toimenpiteitä, menettelyjä ja oikeussuojakeinoja teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamiseksi. Komissio on siirtänyt direktiiviehdotukseen aikaisemman samaa aihepiiriä koskevan puitepäätöksen määräykset (KOM(2005) 276 lopullinen).

6. Aikataulu

Valtioneuvosto on lähettänyt eduskunnalle ehdotuksia koskevan kirjelmän U 39/2005 marraskuussa 2005 sekä oikeusministeriön jatkokirjelmän 28.9.2006. Ehdotusten käsittely on kesken neuvoston aineellisen rikosoikeuden työryhmässä.

7. Vaikutukset

Ehdotuksella pyritään torjumaan teollis- ja tekijänoikeusrikollisuutta varmistamalla, että kaikissa unionin jäsenvaltioissa voidaan langettaa tehokkaita, oikeasuhtaisia ja varoittavia rangaistuksia ja menettämisseuraamuksia. Ehdotuksella pyritään myös parantamaan teollis- ja tekijänoikeusrikosten tutkintaan ja syytetoimiin liittyvää jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä.

8. Muut tiedot

OM 23/481/2005

EU/2005/1194

EU/2005/1195

10.16 ALKOHOLIRIKOKSIA KOSKEVIEN SÄÄNNÖKSIEN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on uudistaa ja tarkistaa vuoden 1968 alkoholilain alkoholirikoksia koskevat säännökset.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän mietintö ja luonnos hallituksen esitykseksi

HE 13/2004 vp

PeVL 53/2006 vp

HE 84/2008 vp

3. Keskeinen sisältö

Alkoholirikoksia koskevat säännökset uudistetaan rikoslain kokonaisuudistuksessa omaksuttujen periaatteiden mukaisesti ja keskeiset säännökset siirretään rikoslakiin. Myös alkoholirikoksiin liittyvät menettämisseuraamuksia koskevat säännökset uudistetaan.

4. Organisointi

Valmistelija

Andersson, Lena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7725

5. Taustatietoja

Alkoholirikoksia koskevien rangaistussäännösten uudistaminen liittyy rikoslain kokonaisuudistukseen.

Alkoholilakia (1143/1994) uudistettaessa alkoholia koskevien rangaistussäännösten uudistaminen lykättiin tehtäväksi myöhemmin rikoslain kokonaisuudistuksen yhteydessä. Tuolloin voimassa ollut alkoholilaki (459/1968) kumottiin lukuun ottamatta lain 9 lukua sekä 104 ja 105 §:ää, jotka sisältävät alkoholirikosten sääntelyn.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys (HE 13/2004 vp) raukesi. Tarkistettu hallituksen esitys (HE 84/2008 vp) on annettu eduskunnalle 12.6.2008.

7. Vaikutukset

Esitys tehostaa alkoholirikosten valvontaa ja rikossäännösten soveltamista. Esityksellä on myönteisiä sosiaali- ja terveystaustoja erityisesti nuorten alkoholikäyttyymisen ohjaamisessa.

8. Muut tiedot

OM 1/41/2000

OM359:00/06/01/2000

10.17 ELÄINSUOJELUA KOSKEVIEN RANGAISTUSSÄÄNNÖSTEN, ELÄINTENPITOKIELLON SEKÄ ELÄINTEN TAKAVARIKON JA HUOSTAANOTON TEHOSTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on selvittää eläinsuojelua koskevien rangaistussäännösten, eläintenpitokiellon sekä eläinten huostaanoton ja takavarikon tehostamista.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 25.3.2008

Muistio eläinsuojelun tehostamisesta

3. Keskeinen sisältö

- Selvitetään tarvetta säätää rikoslakiin törkeää eläinsuojelurikosta koskeva säännös,
- selvitetään tarvetta täsmentää lain muutoksella tai syyttäjille annettavalla ohjeistuksella lievässä eläinsuojelurikossäännöksessä säädetyn teon vähäisyyttä koskevan edellytyksen arviointia oikeus- ja syyttämiskäytännössä nykyistä yhdenmukaisemmaksi
- selvitetään eläinten huostaanottoa, takavarikointia ja valtiolle tuomitsemista ja näihin liittyviä täytäntöönpanoon liittyviä kysymyksiä, mukaan lukien näiden toimien kohteeksi joutuvien hyväkuntoisten eläinten mahdollisesti tarpeetonta lopettamisuuhkaa, sekä näihin toimiin liittyviä kustannuksia ja eri hallinnon alojen välisiä kustannustenjakokysymyksiä ja
- selvitetään tarvetta säätää eläintenpitokiellolle vähimmäispituus, mahdollisuuksia tehostaa kiellon valvonnan edellyttämää viranomaisyhteistyötä ja tutkia tarvetta mahdolliseen eläintenpitokieltorekisteriin.

4. Organisointi

Puheenjohtaja:

Andersson, Lena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7725

Jäsenet:

Skutnabb, Pirkko, eläinlääkintöneuvos, maa- ja metsätalousministeriö

Ajaste, Timo, poliisitarkastaja, sisäasiainministeriö

Ruotsalo, Minna, ylitarkastaja, elintarviketurvallisuusvirasto (EVIRA)

Silvennoinen, Leena, apulaisjohtaja, oikeusrekisterikeskus (ORK)

Rydman, Risto, oikeustieteen kandidaatti, Suomen Eläinsuojeluyhdistys ry

Pysyvät asiantuntijat:

Rautio, Jaakko, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

Junnilainen, Paula, läänineläinlääkäri, Suomen eläinlääkäriliitto

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Työryhmän toimikausi on 1.4.2008 - 31.1.2009.

7. Vaikutukset

Uudistuksella tehostetaan eläinten rikosoikeudellista suojaa.

8. Muut tiedot

OM 3/41/2008

OM009:00/2008

11. SEURAAMUSJÄRJESTELMÄ

11.1 VALVONTARANGAISTUS

1. Tavoite ja tehtävät

Oikeusministeriö asetti 28 päivänä marraskuuta 2006 työryhmän, jonka tehtäväksi annettiin:

- 1) selvittää ja valmistella sähköisten valvontamenetelmien käyttöä seuraamus- ja pakkokeinojärjestelmässä. Työryhmän on selvitettävä mahdollisuuksia sähköisten valvontamenetelmien käyttöön esimerkiksi vankilan ulkopuolella suoritettavan lyhyen vankeusrangaistuksen valvonnassa sekä tutkintavankeuden vaihtoehtona toteutettavassa valvonnassa.
- 2) selvittää päihteiden käytön valvonnan tehostamista sekä valvonnan teknisiä toteutustapoja eri seuraamuksissa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän ensimmäisen vaiheen asettamispäätös 22.6.2005.

Työryhmän välimietintö: Vankien sähköiset valvontamenetelmät (OM:n lausuntoja ja selvityksiä 2006:1.

Työryhmän toisen vaiheen asettamispäätös 28.11.2006

Työryhmän toisen vaiheen toimikauden pidentämispäätös 12.6.2007.

Työryhmän loppumietintö: Sähköinen valvonta (OM:n työryhmämietintö 2007:17)

3. Keskeinen sisältö

Työryhmä ehdottaa uutta vapaudessa toimeenpantavaa, teknisin laittein valvottua rikosoikeudellista seuraamusta, jonka nimeksi tulisi valvontarangaistus.

Valvontarangaistus olisi ehdottoman vankeuden sijasta tuomittava rangaistus silloin, kun yhdyskuntapalvelun tuomitsemiseen olisi aikaisemmista yhdyskuntapalvelutuomioista tai muista painavista syistä aiheutuva este. Valvontarangaistus voitaisiin tuomita vähintään 14 vuorokauden ja enintään neljän kuukauden vankeusrangaistuksen sijasta. Tuomitsemisen edellytyksenä olisi, että valvontarangaistus edistäisi rikosentekijän sosiaalista selviytymistä ja ehkäisisi uusien rikosten tekemistä. Valvontarangaistus tuomittaisiin saman pituisena kuin vankeusrangaistus olisi tuomittu, ja siitä vapautuisi ehdonalaiseen vapauteen samoin edellytyksin kuin vankeusrangaistuksesta.

Valvontarangaistuksen sisältönä olisi tuomitulle asetettu velvollisuus pysyä kotona tai muussa asumiseen tarkoitettussa paikassa (olinpaikkavelvoite) kaikkina niinä aikoina, joina hänellä ei ole rangaistuksen toimeenpanosuunnitelmaan sisältyvää ohjelmaa. Muu asumiseen tarkoitettu paikka voisi olla esimerkiksi päihdekuntoutusta järjestävä laitos. Toimintavelvoitteen enimmäismäärä olisi 40 tuntia viikossa ja vähimmäismäärä 10 tuntia viikossa. Valvontarangaistukseen sisältyisi aina ehdoton päihteidenkäyttökielto.

Työryhmä ehdottaa sähköisen valvonnan liittämistä kaikkiin matkustuskieltoihin. Matkustuskieltoa koskevaa sääntelyä täsmennettäisiin siten, että kieltoon määrättävä voitaisiin velvoittaa oleskelemaan päätöksessä määrättyinä aikoina asunnossaan tai muussa vastaavassa paikassa. Tällaista määrystä kutsuttaisiin paikallaolovelvoitteeksi.

4. Organisointi

Vastuuhenkilöt:

Mohell, Ulla, lainsäädäntöneuvos, puh. 1606 7892

Herlin Tuuli, suunnittelija, puh. 1606 7893

5. Taustatietoja

Oikeusministeriö 28 päivänä marraskuuta 2006 asettamaa työryhmää edelsi toinen työryhmä, jonka oikeusministeriö oli asettanut 22 päivänä kesäkuuta 2005. Aikaisemman työryhmän tehtävänä oli valmistella ehdotus sähköisen valvonnan teknisestä järjestämisestä valvotussa koevapaudessa. Työryhmän tuli myös laatia ehdotus valvottua koevapautta koskevaksi valtioneuvoston asetukseksi yhteistyössä oikeusministeriön kriminaalipoliittisen osaston asetustyöryhmän kanssa. Työryhmä luovutti välimietintönsä oikeusministeriölle helmikuun 7 päivänä 2006. Tämä työryhmä ehdotti, että valvotun koevapauden tekninen valvonta perustuisi jo käytössä olevaan matkapuhelinpaikannukseen. Välimietintöön sisältyi työryhmän ehdotus valvottua koevapautta koskeviksi säännöksiksi. Säännökset sisältyvät vankeudesta annetun valtioneuvoston asetuksen (509/2006) lukuun 10.

6. Aikataulu

Työryhmä luovutti Sähköinen valvonta –mietintönsä (OM työryhmämietintö 2007:17) oikeusministeriölle 5.12.2007. Mietinnöstä on pyydetty lausunnot, joiden antamisen määräaika päättyy 22.2.2008. Lausuntoja saatiin yhteensä 42. Lausunnotiivistelmä julkaistaan syyskuussa 2008. Valmistelua jatketaan saatujen lausuntojen pohjalta virkatyönä oikeusministeriön kriminaalipoliittisella osastolla.

Asiaa koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle vuoden 2009 aikana.

7. Vaikutukset

Työryhmä laskelmien mukaan valvontarangaistuksen kohdejoukko olisi 1 000 tuomittua. Työryhmän arvion mukaan rangaistuksen kesto olisi keskimäärin 40 päivää ja valvonnassa olisi päivittäin noin 100-110 tuomittua. Täytäntöönpanopäiviä olisi noin 40 000, joka vastaisi 100-110 vähennystä keskimääräiseen vankilukuun. Yhden täytäntöönpanopäivän laskennalliseksi kustannukseksi työryhmä arvioi 47 euroa, kun vastaavasti yhden vankipäivän hinta on 137 euroa.

8. Muut tiedot

OM 5/69/2005

11.2 VANGINKULJETUSTA KOSKEVA LAINSÄÄDÄNTÖ

1. Tavoite ja tehtävät

Hankkeen tehtävänä on

1. selvittää poliisin ja vankilaviranomaisten työnjakoa vanginkuljetuksessa sekä vanginkuljetuksen toimivuutta, kustannuksia ja henkilöressurssien käyttöä kummankin hallinnonalan osalta;
2. selvittää mahdollisuudet työnjaon tarkistamiseen sekä kuljetusten ja käräjävartioinnin järjestämiseen ostopalveluina ottaen huomioon vankien perusoikeudet sekä perustuslain säännökset viranomaistoiminnan hoitamisesta;
3. selvittää mahdollisuudet oikeuden istuntojen järjestämiseen rangaistuslaitoksissa, teknisten yhteysien ja välineiden käyttämiseen vangin henkilökohtaisen läsnäolon korvaamiseksi oikeuden istunnossa sekä tuomioistuinten mahdollisuudet osallistua käräjävartioinnin tarkoituksenmukaiseen hoitamiseen;
4. arvioida kohtien 2 ja 3 edellyttämät henkilöstö- ja muut kustannusvaikutukset sekä organisaatiomuutokset sekä tehdä esitykset tarvittavista toimenpiteistä, niiden vaatimista säädösmuutoksista sekä hallinnonalojen henkilöstö- ja määrärahatarpeista;
5. tehdä esitys vankien kuljetuksenaikaista kohtelua koskevaksi lainsäädännöksi huomioon ottaen vireillä oleva vankeinhoitoa koskeva lainsäädännön kokonaisuudistus.

Työryhmän tuli lisäksi erikseen

6. selvittää pääkaupunkiseudun tuomioistuinkuljetusjärjestelmän ja siihen liittyvien kärjävärtiointien työnjaot, kuljetusten määrät ja niiden sitomat henkilöresurssit;

7. tehdä esitys pääkaupunkiseudun vanginkuljetuksen ja kärjävärtioinnin järjestämisestä, sen edellyttämistä resurssi- ja muista tarpeista sekä tarvittavista säännösmuutoksista.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Oikeusministeriön ja sisäasiainministeriön kansliapäälliköiden tekemä työryhmän asettamispäätös 10.1.2002

Työryhmän määräajan pidentämispäätös 13.12.2002

Valtioneuvoston asetus vanginkuljetusasetuksen 3 §:n muuttamisesta (308/2002)

Työryhmän mietintö, Esitys laiksi vanginkuljetuksesta (lausuntoja ja selvityksiä 2003:20)

3. Keskeinen sisältö

Annetaan asianmukaiset säännökset kuljetettavan henkilön kohtelusta ja olosuhteista kuljetuksen aikana sekä kuljetusviranomaisten välisestä työnjaosta ja vastuista.

4. Organisointi

Vastuuhenkilöt:

Hartoneva, Anne, hallitussihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7578

Mohell, Ulla, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh.1607 7892

5. Taustatietoja

Vanginkuljetusta koskevien säännösten tulisi vastata vankeinhoidon nykyisiä vaatimuksia ja organisaatioita. Vankeinhoitolaitoksen ja poliisin välinen tehtäväjako tulisi selvittää.

Lainvalmistelutyössä otetaan huomioon vankeuslain ja tutkintavankeuslain säännökset vankien kohtelusta ja olosuhteista sekä vankeinhoidon rakennehankkeessa toteutetut organisatoriset uudistukset, erityisesti itsenäisten aluevankilojen merkitys vanginkuljetusten tehostajina ja aluevankilaorganisaatioon liittyvät vanginkuljetuksen järjestämisvaihtoehdot.

6. Aikataulu

Työryhmän ehdotus on luovutettu oikeusministeriölle ja sisäasiainministeriölle.

Ehdotus on ollut lausuntokierroksella syksyllä 2003.

Valmistelutyötä on tehty vankeinhoidon rakennehankkeen yhteydessä.

Asia on kriminaalipoliittisella osastolla virkamiesvalmistelussa.

Hanke liittyy oikeusministeriön tuottavuusohjelmaan. Tähän liittyen Rikosseuraamusvirasto on teettänyt vanginkuljetuksen logistiikkaselvityksen ulkopuolisella asiantuntijalla. Selvitys on valmistunut 24.10.2007. Rikosseuraamusvirasto on tehnyt 29.2.2008 esityksen järjestelyvaihtoehdon valitsemisesta, mahdollisten ostopalvelujen käytön laajuudesta sekä kuljetettavien vankien kohtelua ja olosuhteita koskevien säännösten yksityiskohdista. Tarkoituksenmukaisiksi todetuista järjestelyvaihtoehdoista neuvotellaan muiden kuljetusviranomaisten eli poliisin, tullin ja rajavartiolaitoksen kanssa ennen hallituksen esityksen viimeisteleminen.

Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle viimeistään kevätkaudella 2009.

7. Vaikutukset

Hankkeen tarkoituksena on tehostaa ja nopeuttaa vanginkuljetustoimintaa. Tämän on arvioitu merkitsevän sekä kuljetettavien henkilöiden aseman ja olosuhteiden parantumisesta että kustannustason laskua nykyiseen verrattuna. Tavoitteen toteuttaminen liittyy olennaisesti 1.10.2006 voimaan tulleen vankeutta ja tutkintavankeutta koskevan lainsäädännön tavoitteiden täyttämiseen sekä käyttöön

otettuun aluevankilajärjestelmään. Järjestelyjen toteuttamisessa selvitetään myös mahdollisuudet hankkia kuljetuspalveluita yksityisiltä kuljetusalan toimijoilta.

8. Muut tiedot

OM 047:00/2001

11.3 VANKEUSLAIN JATUTKINTAVANKEUSLAIN SEKÄ RIKOSLAIN 2 c LUVUN SÄÄNNÖSTEN TÄYDENTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Hankkeen tehtävänä on:

1. Valmistella vangin muutoksenhakuoikeutta koskevat täsmentävät säännökset.
2. Valmistella rikoslain 2 c lukuun, vankeuslakiin ja tutkintavankeuslakiin tarvittavat täsmentävät säännökset. Täsmentävät säännökset koskevat rangaistusajan laskemista, jäännösrangaistuksen määräytymistä, ehdonalaisten vapauttamisen määräytymistä, elinkautista rangaistusta suorittavan vangin aikaisimman vapauttamisajankohdan määräytymistä, tutkintavangin vapauttamista oikeuspaikalta sekä terveydellisistä syistä myönnettävän lykkäyksen vaikutusta täytäntöönpanoon.
3. Selvittää niin sanottu vankeuslakipaketin täytäntöönpanoon liittyvät muut muutostarpeet sekä valmistella tarvittavat säännökset.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 20.10.2005

Työryhmän määrääjän pidentämistä koskeva päätös 2.5.2006

Työryhmän mietintö: Vangin muutoksenhakuoikeus (OM:n lausuntoja ja selvityksiä 2006:25 (kohta 1)).

3. Keskeinen sisältö

Vangin ja tutkintavangin muutoksenhakua koskevien säännösten täsmentäminen. Rangaistusten laskemista koskevien rikoslain säännösten täsmentäminen.

4. Organisointi

Vastuuhenkilöt:

Ulla Mohell, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh 1606 7892

Juho Martikainen, hallitussihteeri, oikeusministeriö, puh 1606 7754

5. Taustatietoja

Käsitellessään vankeuslakia koskevaa hallituksen esitystä (HE 263/2005 vp) eduskunnan lakivaliokunta (LaVM 10/2005 vp) edellytti, että oikeusministeriön tulee selvittää mahdollisuudet laatia luetelo sellaisista vankilassa tehtävistä ratkaisuksista, joista ei saa hakea muutosta sekä arvioida järjestelyn suhde oikaisuvaatimusmenettelyyn.

6. Aikataulu

Työryhmän mietintö on luovutettu oikeusministeriölle 5.9.2006 (kohta 1)

Asia on kriminaalipoliittisella osastolla virkamiesvalmistelussa.

Hallituksen esitykset on tarkoitus antaa kahdessa vaiheessa.

Rikoslain 2 c luvun säännöksiä koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle keväällä 2009 ja muu vankeuspaketin täsmentämistä koskeva hallituksen esitys vuoden 2009 aikana.

7. Vaikutukset

Vankien muutoksenhakuoikeutta koskevat säännökset täsmentävät muutoksenhakujärjestelmää sekä valitus- ja kanteluasioiden välistä rajanvetoa. Säännönmukaisen muutoksenhaun laajentaminen tulee lisäämään hallinto-oikeudelle tehtäviä valituksia ja vähentämään eduskunnan oikeusasiamiehelle ja Rikosseuraamusvirastolle tehtäviä kanteluita.

Rikoslain 2 c lukua, vankeuslakia ja tutkintavankeuslakia koskevilla uusilla säännöksillä pyritään täsmentämään säännösten sisältöä ja yhdenmukaistamaan säännösten soveltamista käytännössä.

8. Muut tiedot

OM 2/630/2005

11.4 NUORTEN SEURAAMUSJÄRJESTELMÄN KEHITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Kriminaalihuoltolaitoksen esityksestä on todettu välttämättömäksi valmistella nuoria rikoksenteiki- jöitä koskevaan lainsäädäntöön muutokset, jotka koskevat nuoren rikoksenteikijän tilanteen selvittämistä sekä ehdollisen vankeuden valvontaa. Muutokset liittyvät nuorisorikostoimikunnan ja nuorisorikostyöryhmän ehdotuksiin.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Nuorisorikostoimikunnan mietintö (komiteamietintö 2003:4)

Nuorisorikostyöryhmän mietintö (oikeusministeriön työryhmämietintö 2004:14)

3. Keskeinen sisältö

Ehdotettavalla lainsäädännöllä saatettaisiin nuorten rikoksenteikijöiden tilanteen selvittämistä koskeva menettely sekä ehdollisen vankeuden valvonta vastaamaan nykyajan toimintatapoja ja tarpeita. Voimassa oleva lainsäädäntö on osin 1940-luvulta. Nuoren rikoksenteikijän tilanteen selvittämisessä olennainen toimija olisi Kriminaalihuoltolaitos, joka laatisi seuraamusselvityksen. Se korvaisi henkilötutkinnan. Seuraamusselvityksen laadinnassa Kriminaalihuoltolaitos toimisi tiiviissä yhteistyössä kunnan sosiaalitoimen kanssa. Ehdotettavilla menettelytavoilla varmistetaan se, että nuoria koskevat rikosprosessit etenevät joutuisasti ja asioiden ratkaisemisessa tarvittavat tiedot ovat viranomaisten käytössä. Ehdollisen vankeuden valvonnan sisällöstä, valvottavan velvollisuuksista ja valvojan tehtävistä säädettäisiin asianmukaisesti lain tasolla. Keskeistä molemmissa laeissa olisi myös se, että nuorelle järjestettäisiin mahdollisimman ajoissa tarvittavat tukitoimet ja palvelut.

4. Organisointi

Ehdotusta valmistellaan oikeusministeriössä yhteistyössä Kriminaalihuoltolaitoksen kanssa.

Vastuuhenkilö:

Hartoneva, Anne, hallitussihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7578

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Hallituksen esitys laeiksi nuoren rikoksenteikijän tilanteen selvittämisestä ja ehdollisen vankeuden valvonnasta on tarkoitus antaa eduskunnalle syyskaudella 2008.

7. Vaikutukset

Ehdotetut muutokset vastaisivat nuorten rikosprosessin joutuisuuden vaatimuksiin. Niin ikään eri tahojen toimimisvelvollisuuksista ja nuoren ohjauksesta tarvittavien tukitoimien ja palveluiden käyttäjäksi säädettäisiin selkeästi lain tasolla.

8. Muut tiedot

11.5 SYYTTÄJÄLAIKOKSEN HALLINTOA KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN KEHITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Oikeusministeriö asetti 20.11.2007 työryhmän kehittämään ja uudistamaan syyttäjälaitoksen hallintoa koskevaa lainsäädäntöä sekä laatimaan ehdotus uudeksi yhtenäiseksi syyttäjälaitoksen hallintoa koskevaksi lainsäädännöksi.

Työryhmän tulee tässä tehtävässään erityisesti:

- 1) selvittää syyttäjälaitoksen organisaatiota, hallintoa ja virkamiesten oikeudellista asemaa koskevien säännösten selkeyttämiseksi tarvittavat muutokset;
- 2) selvittää muutostarpeet syyttäjälaitoksen hallintoa koskevien säännösten saattamiseksi perustuslain edellytysten mukaisiksi;
- 3) arvioida kihlakuntajärjestelmästä luopumisesta aiheutuvat muutostarpeet;
- 4) kartoittaa syyttäjää koskevat säännökset muualla lainsäädännössä; sekä
- 5) valmistella ehdotukset säännöksiksi kohdissa 1-4 tarkoitettujen muutosten toteuttamiseksi.

Työryhmän tulee ottaa työssään huomioon kihlakuntajärjestelmää koskevat ratkaisut sekä esitutkin- ta- ja pakkokeinolainsäädäntöä uudistavan toimikunnan ehdotukset. Toimeksiannon ulkopuolelle rajataan syyttäjää koskevat prosessisäännökset esitutkintalaissa, pakkokeinolaissa ja oikeudenkäyn- nistä rikosasioissa annetussa laissa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän perustamispäätös 20.11.2007, dno 2/66/2007

3. Keskeinen sisältö

Hankkeen tarkoituksena on valmistella selkeät, yhtenäiset ja perustuslain vaatimukset täyttävät säännökset syyttäjälaitoksesta.

4. Organisointi

Työryhmän kokoonpano:

Puheenjohtaja:

Hallitusneuvos Leena Kuusama, oikeusministeriön kriminaalipoliittinen osasto

Jäsenet:

Lainsäädäntöneuvos Ulla Mohell, oikeusministeriön kriminaalipoliittinen osasto

Hallintoyksikön päällikkö, valtiosyyttäjä Christer Lundström, Valtakunnansyyttäjänvirasto

Valtiosyyttäjä Olavi Lippu, Valtakunnansyyttäjänvirasto

Apulaispäällikkö, kihlakunnansyyttäjä Eija Velitski, Helsingin syyttäjänvirasto

Sihteeri:

Suunnittelija Juho Martikainen, oikeusministeriön kriminaalipoliittinen osasto

Pysyvä asiantuntija:

Neuvotteleva virkamies, Helinä Lehtinen, oikeusministeriön kriminaalipoliittinen osasto

5. Taustatietoja

Syyttäjälaitoksen organisaatiota koskevaa lainsäädäntöä uudistettiin muutoksilla, jotka tulivat voimaan 1.4.2007. Uudistuksessa ei otettu huomioon kihlakuntajärjestelmästä luopumisesta aiheutuvia muutoksia. Uudistuksessa ei myöskään kattavasti selvitetty syyttäjälaitoksen lainsäädännön hajanaisuudesta ja perustuslain voimaantulosta aiheutuvia muutostarpeita.

6. Aikataulu

Työryhmän määräaika on 31.10.2008.

7. Vaikutukset

Uudella lainsäädännöllä selkeytetään ja täsmennetään syyttäjälaitosta koskevia säännöksiä sekä kodifioimaan säännökset yhdeksi laiksi.

8. Muut tiedot

OM 2/66/2007

11.6 EUROJUST-PÄÄTÖKSEN ERÄIDEN MÄÄRÄYSTEN TÄYTÄNTÖÖNPANOA KOSKEVA LAINSÄÄDÄNTÖ

1. Tavoite ja tehtävät

Oikeusministeriö asetti 1.3.2004 työryhmän selvittämään Eurojust-yksikön toimintaan liittyviä lainsäädännöllisiä tarpeita kansallisesti sekä laatimaan ehdotuksen hallituksen esitykseksi tarvittavan lainsäädännön ajan tasalle saattamiseksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 1.3.2004

Työryhmän määräajan pidentämispäätös 21.6.2004

HE 61/2008 vp

3. Keskeinen sisältö

Ehdotettavalla lainsäädännöllä pantaisiin viimeisiltäkin osin Suomessa kansallisesti täytäntöön Euroopan unionin neuvoston 28 päivänä helmikuuta 2002 hyväksymä päätös Eurojust-yksikön perustamisesta vakavan rikollisuuden torjunnan tehostamiseksi. Eurojust-yksikön käytännön toiminnan kannalta ehdotettavalla sääntelyllä pyritään lisäksi yleisemminkin parantamaan yksikön tehokkaan toiminnan edellytyksiä. Eurojustin toiminnan kannalta välttämättömät muutokset lainsäädäntöön on tehty jo aikaisemmin.

4. Organisointi

Eurojust-työryhmän kokoonpano on vaihdellut työn kuluessa. Puheenjohtajana on toiminut osastopäällikkö Jarmo Littunen ja sihteerinä suunnittelija Tuuli Herlin oikeusministeriöstä.

Vastuuhenkilöt:

Martikainen Juho, hallitussihteeri, oikeusministeriö, puh 1606 7754

Kuusama Leena, hallitusneuvos, oikeusministeriö, puh 1606 7734

5. Taustatietoja

Euroopan unionin neuvoston 28 päivänä helmikuuta 2002 hyväksymä päätös Eurojust-yksikön perustamisesta vakavan rikollisuuden torjunnan tehostamiseksi (EYVL L 63/1, 6.3.2002).

6. Aikataulu

Hallituksen esitys laiksi Eurojust-yksikköä koskevan päätöksen eräiden määräysten täytäntöönpanosta on annettu eduskunnalle keväällä 2008 (HE 61/2008 vp).

7. Vaikutukset

Ehdotus tehostaa Eurojust-yksikön toimintaa käytännössä. Ehdotus selkeyttää nykyistä lainsäädäntöä siten, että Eurojust-yksikkö voi saada ja käsitellä toiminnassaan tarpeellisia tietoja.

8. Muut tiedot

OM 1/481/2004

HE 61/2008 vp

11.7 KUNTIEN OSALLISTUMINEN AUTOMAATTISEEN LIIKENNEVALVONTAAN

1. Tavoite ja tehtävä

Lisätään kuntien ja poliisin yhteistyötä automaattisessa liikennevalvonnassa ja siihen liittyvässä niin sanotussa rikosoikeudellisessa haltijavastuunmenettelyssä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 30.10.2007

Työryhmän mietintö (oikeusministeriö, työryhmämietintö 2008:4)

3. Keskeinen sisältö

Liikennevalvonnan tehostaminen sekä poliisin ja kuntien välisen yhteistyön tiivistäminen automaattiseen liikennevalvontaan liittyvissä asioissa.

4. Organisointi

Valmistelija

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7705

5. Taustatietoja

Hanke on lähtenyt liikkeelle oikeusministerin, liikenneministerin, peruspalveluministerin ja sisäasiainministerin 4.10.2007 tekemästä päätöksestä lisätä toimenpiteitä liikenneturvallisuuden parantamiseksi.

6. Aikataulu

Työryhmän mietintö on lausuntokierroksella. Määräaika lausuntojen antamiselle päättyy 15.9.2008.

7. Vaikutukset

Tavoitteena on parantaa liikenneturvallisuutta sekä edistää kuntien ja poliisin välistä yhteistyötä liikennevalvontaan liittyvissä kysymyksissä.

8. Muut tiedot
29/41/2007
OM044:00/2007

12. OIKEUDENKÄYNTI JA OIKEUSLAITOS

12.1 IMMATERIAALIASIOIDEN TUOMIOISTUINKÄSITTELYN KEHITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Immateriaaliasioiden käsittely tuomioistuimissa tulisi keskittää asiantuntemuksen turvaavalla tavalla.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 13.4.2007

Työryhmän mietintö (oikeusministeriö, työryhmämietintö 2007:20)

3. Keskeinen sisältö

Immateriaaliasioiden tuomioistuinkäsittely keskitettäisiin markkinaoikeuteen. Keskittäminen koski patenti- ja rekisterihallituksen valituslautakunnassa käsiteltäviä muutoksenhakuasioita ja Helsingin kärjäoikeudessa käsiteltäviä riita-asioita.

4. Organisointi

Valmistelija

Rasilainen, Aki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7953

5. Taustatietoja

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelman mukaan tehostetaan IP-asioiden tuomioistuin-käsittelyä keskittämällä ne näihin asioihin erikoistuneelle tuomioistuimelle, jolle turvataan riittävät resurssit. Immateriaaliasioiden käsittelyn kehittämismuutostyöryhmän mietinnössä Aineettomia oikeuksia koskevien asioiden käsittely (2005:2).

6. Aikataulu

Työryhmän mietintö on luovutettu 6.2.2008. Lausuntopalaute on saatu ja lausuntotiivistelmä valmistui elokuussa 2008.

7. Vaikutukset

Keskittäminen tehostaisi asioiden asiantuntevaa käsittelyä ja selkiyttäisi oikeussuojajärjestelmää immateriaalioikeuksien alalla.

8. Muut tiedot

14/41/2007

OM019:00/2007

12.2 MUUTOKSENHAKULUPA HOVIOIKEUDESSA

1. Tavoite ja tehtävät

Ehdotuksen laatiminen kärjäoikeudesta hovioikeuteen tapahtuvan muutoksenhaun kehittämiseksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Toimikunnan asettamispäätös 25.1.2007

Muistio 25.1.2007 (Maarit Leppänen)
Jatkokäsittelylupa hovioikeudessa (komiteamietintö 2008:3)
Lausuntopyyntö 27.6.2008

3. Keskeinen sisältö

Toimikunta ehdottaa mietinnössään, että hovioikeuksissa otetaan käyttöön seurantajärjestelmän korvaava jatkokäsittelylupajärjestelmä. Riita-asiassa tarvittaisiin jatkokäsittelylupa, jos se, minkä osalta käräjäoikeuden ratkaisu on asianosaiselle vastainen (häviöarvo), ei ole enemmän kuin 10 000 euroa. Rikosasioissa vastaaja tarvitsisi jatkokäsittelyluvan, jos häntä ei ole tuomittu ankarampaan rangaistukseen kuin kolme kuukautta vankeutta. Virallinen syyttäjä ja asianomistaja tarvitsisivat luvan, jos valitus koskee rikosta, josta ei ole syytteessä mainittujen seikkojen vallitessa tehtynä säädetty ankarampaa rangaistusta kuin sakko tai enintään kaksi vuotta vankeutta.

Jatkokäsittelylupa olisi myönnettävä, jos ilmenee aihetta epäillä käräjäoikeuden ratkaisun oikeellisuutta. Lupa tulisi myös myöntää, jos asian jatkokäsittely olisi lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa asioissa tärkeätä tai jos siihen olisi muu painava syy. Yksinomaan näytön arviointia varten lupaa ei kuitenkaan tarvitsisi myöntää, ellei käräjäoikeuden ratkaisun oikeellisuutta ole perusteltua aihetta epäillä valituksessa esitettyjen seikkojen perusteella tai ratkaisun oikeellisuutta ei ole mahdollista arvioida jatkokäsittelylupaa myöntämättä.

Pääkäsittelyn toimittamista hovioikeudessa koskevia säännöksiä ehdotetaan tarkistettaviksi. Pääkäsittely toimitettaisiin lähtökohtaisesti asianosaisen vaatimuksesta. Jos asianosainen ei olisi pääkäsittelyn toimittamista vaatinut, hovioikeus voisi toimittaa pääkäsittelyn omasta aloitteestaan katsoessaan sen tarpeelliseksi.

Toimikunta ehdottaa myös säännöksiä, jotka mahdollistaisivat käräjäoikeuden tutkittavana olevan asian saattamisen suoraan korkeimman oikeuden tutkittavaksi laintulkintaohjeen saamiseksi ennakkopäätösvalituksella tai käräjäoikeuden tekemällä ennakkopäätöskysymyksellä.

4. Organisointi

Valmistelija

Leppänen, Maarit, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7704

5. Taustatietoja

Pääministeri Matti Vanhasen hallituksen ohjelman mukaan muutoksenhaun merkitys oikeusturvan ja oikeusvarmuuden lisääjänä selvitetään laajapohjaisesti. Tuomioistuinlaitoksen kehittämiskomitea on mietinnössään (KM 2003:3) selvittänyt muutoksenhakujärjestelmän kehittämisvaihtoehtoja. Selvitysmies Olli Huopaniemi on raportissaan (oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2006:28) ehdottanut, että valitusten seurantamenettelystä hovioikeudessa luovuttaisiin ja otettaisiin käyttöön muutoksenhakulupajärjestelmä.

6. Aikataulu

Toimikunta on luovuttanut mietintönsä ministeriölle 17.6.2008. Mietintö on lähetetty lausunnolle. Lausunnot on toimitettava ministeriölle 30.9.2008 mennessä.

7. Vaikutukset

Uudistuksella kehitettäisiin käräjäoikeudesta tapahtuvaan muutoksenhakuun sovellettavaa menettelyä. Tavoitteena on luoda hovioikeuksille nykyistä paremmat edellytykset kohdentaa voimavarojaan asioihin, joissa on todellinen tarve hakea muutosta käräjäoikeuden ratkaisun virheellisyyden tai muun syyn vuoksi sekä jouduttaa asioiden käsittelyä. Näin asianosaisten oikeussuojan tarve pystyttäisiin ottamaan nykyistä paremmin muutoksenhakumenettelyssä huomioon.

8. Muut tiedot

OM 1/021/2007

OM002:00/2007

12.3 RIKESAKKO- JA RANGAISTUSMÄÄRÄYSMENETTELYN KEHITTÄMINEN**1. Tavoite ja tehtävät**

Tuomioistuimen ulkopuolisesta rikosoikeudellisesta menettelystä annettu lainsäädäntö uudistettaisiin. Uusi laki korvaisi nykyiset lait rikesakkomenettelystä (66/1983) ja rangaistusmääräysmenettelystä (692/1993). Lisäksi näihin lakeihin liittyvään lainsäädäntöön tehtäisiin tarpeelliset muutokset.

Tavoitteena on, että nykyiset summaariset rikosprosessilajit korvattaisiin yhdellä nykyaikaisella menettelylajilla, joka olisi perustuslain mukainen ja prosessiekonomisesti järkevä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän mietintö (oikeusministeriön työryhmämietintö 2007:3)

Lausuntotiivistelmä (oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2008:4)

3. Keskeinen sisältö

Prosessin käynnistäisi edelleen pääsäännön mukaan poliisimies, tullimies, rajavalvoja tai erävalvoja.

Rikoksesta epäillyn ja asianomistajan suostumus asian käsittelylle summaarisessa menettelyssä olisi tarpeen. Jos suostumusta ei annettaisi, olisi asian käsittelyä lähtökohtaisesti jatkettava tavallisessa rikosprosessijärjestyksessä. Poliisin toimivaltaa laajennettaisiin niin, että poliisi voisi määrätä rikesakon lisäksi myös suhteellisen pienen päiväsakoin tuomittavan sakkorangaistuksen eräissä asioissa. Muut asiat ratkaisisi syyttäjä.

Nykyistä muutoksenhakukieltoa kärjäoikeuden rikesakkoasiassa antamaan ratkaisuun ei säilytetäisi. Ylimääräinen muutoksenhaku yhtenäistettäisiin. Kärjäoikeuden toimivaltaa muutoksenhakuasteena laajennettaisiin.

4. Organisointi

Valmistelija

Rautio, Jaakko, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7678

5. Taustatietoja

Eduskunta on edellyttänyt, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin rikesakkosäännösten uudistamiseksi (EV 261/2002 vp). Huomiota on kiinnitetty siihen, että rikesakko on säädetty konkreettisesti rangaistukseksi asetuksessa, minkä ei katsota olevan sopusoinnussa rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen kanssa (LaVM 28/2002 vp). Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelmassa lausutaan, että rikesakko- ja rangaistusmääräysmenettely uudistetaan siten, että järjestelmästä tulee kustannustehokas ja perustuslain vaatimukset täyttävä tuomioistuinten ulkopuolinen rikosasioiden käsittelyjärjestelmä. Sekä rikesakko- että rangaistusmääräysmenettelylaki on aikanaan säädetty poikkeuslakeina perustuslainsäätämisyjärjestyksessä.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys on tarkoitus antaa alkuvuonna 2009.

7. Vaikutukset

Uudistuksella on tarkoitus korvata nykyiset summaariset tuomioistuimen ulkopuoliset rikosprosessilajit yhdellä prosessilajilla, joka olisi perustuslain mukainen ja prosessieconomisesti viranomaisvoimavarojen käytön kannalta tarkoituksenmukainen. Näistä tavoitteista ensiksi mainittu liittyy rikoksesta epäillyn oikeusturvan parantamiseen ja oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin takeiden turvaamiseen erityisesti epäillyn suostumuksen edellyttämisen kautta.

Uudistus edellyttää muutoksia poliisi- ja oikeushallintoviranomaisten tietojärjestelmiin ja käyttämiin lomakkeisiin. Investoinnin määrä on arvioitu miljoonaksi euroksi. Virallisten syyttäjien työmäärän on arvioitu vähenevän noin 1 000 työpäivällä, mikä liittyy siihen, että valtaosa nykyisistä rangaistusmääräysasioista ei enää tulisi syyttäjien ratkaistaviksi. Toisaalta tämä ei merkittävästi lisää valvontaa suorittavien virkamiesten työmäärää, koska he jo nykyisin antavat tiedoksi rangaistusvaatimuksen.

8. Muut tiedot

OM 6/41/2006

OM022:00/2006

12.4 ESITUTKINTA-, POLIISI- JA PAKKOKOKEINOLAIN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Toimikunnan tehtävänä on valmistella hallituksen esityksen muotoon laadittu ehdotus esitutkintalain, pakkokeinolain ja poliisilain kokonaisuudistukseksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Klaus Helminen, Turvallisuusviranomaisten toimivaltuussäännösten uudistamistarpeet (sisäasiainministeriön julkaisusarja 32/2006)

Toimikunnan asettamispäätös 12.3.2007

3. Keskeinen sisältö

Lainsäädännön kokonaisuudistus asettamispäätöksessä mainittujen suuntaviivojen mukaisesti. Huomioon otetaan kohdissa "Taustatietoja" ja "Vaikutukset" mainittuja seikkoja.

4. Organisointi

Puheenjohtaja:

Rautio, Ilkka, oikeusneuvos, korkein oikeus

Jäsenet:

Haapamäki, Juha, vanhempi oikeusasiamiehensihteeri, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia

Hakonen, Kimmo, poliisijohtaja, sisäasiainministeriö

Kangasniemi, Tea, kihlakunnansyyttäjä, Vantaan kihlakunnanviraston syyttäjäosasto

Lardot, Robin, poliisiylitarkastaja, sisäasiainministeriö

Mohell, Ulla, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

Rautio, Jaakko, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

Sippola, Jussi, kärjätuomari, Helsingin kärjäoikeus

Turpeinen, Tuija, asianajaja, varajäsen Fredman, Markku, asianajaja

Vilkko, Juha, tulliyli-tarkastaja, Tullihallitus

Vuori, Tomi, osastopäällikkö, sisäasiainministeriön rajavartio-osasto

Välimaa, Asko, lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö

Päätoimiset sihteerit:

Kanerva, Janne, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7723

Viitanen, Marko, rikosylitarkastaja, keskusrikospoliisi

Sivutoiminen sihteeri:

Tallqvist, Janina, EU-lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö

Pysyvät asiantuntijat:

Helminen, Klaus, varatuomari, oikeustieteen lisensiaatti

Laitinen, Pertti, lainsäädäntöjohtaja, sisäasiainministeriö

Nieminen, Jari, rikostarkastaja, keskusrikospoliisi

Pellonpää, Matti, hallintoneuvos, oikeustieteen tohtori

Sundberg, Tuija, apulaisosastopäällikkö, puolustusvoimien pääesikunta

Viljanen, Veli-Pekka, professori, Turun yliopisto

5. Taustatietoja

Kysymyksessä olevia kolmea lakia on muutettu useaan otteeseen niiden säätämisen jälkeen. Osittaisuudistusten johdosta niistä on muodostunut osin sekava ja vaikeasti hallittava kokonaisuus. Samalla on ilmennyt tarvetta perusoikeusjärjestelmän vaatimukset täyttävän sääntelykokonaisuuden aikaansaamiseen. Näihin seikkoihin muun ohessa eduskunta on kiinnittänyt huomiota useamman keran. Lisäksi tekninen kehitys ja kansainvälinen yhteistyö ovat asettaneet uusia haasteita.

6. Aikataulu

Toimikunnan toimikausi on 15.3.2007 - 31.10.2008.

7. Vaikutukset

Uudistuksella selkeytetään lukuisten osittaisuudistusten vuoksi vaikeaselkoiseksi muodostunutta lainsäädäntökokonaisuutta ja uudistetaan viranomaisten toimivaltuuksia siten, että toisaalta rikostutkiminnan tehokkuusvaatimukset ja toisaalta perus- ja ihmisoikeudet otetaan tasapuolisesti huomioon.

8. Muut tiedot

OM 15/021/2006

OM044:00/2006

12.5 TEHOKKAIDEN OIKEUSSUOJAKEINOJEN SELVITTÄMINEN OIKEUDENKÄYNNIN VIIPYMISTÄ VASTAAN

1. Tavoite ja tehtävät

Työryhmän tehtävänä oli laatia ehdotus tehokkaaksi keinoksi, jota asianosainen voi käyttää oikeudenkäynnin viipymistä vastaan.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Asettamispäätös 20.3.2006

Työryhmän mietintö 19.1.2007 (oikeusministeriö, työryhmän mietintö 2006:21)

Lausuntotiivistelmä (oikeusministeriö, lausuntoja ja selvityksiä 2007:14)

3. Keskeinen sisältö

Työryhmän tuli selvittää sekä oikeudenkäynnin viipymistä estäviä keinoja että sellaisia keinoja, joilla voidaan jälkikäteen korvata mahdollinen viipyminen. Selvitys koski kaikkia tuomioistuimia. Ehdotettavien oikeussuojakeinojen tuli täyttää Euroopan neuvoston ihmisoikeussopimuksen asettamat vaatimukset. Työryhmän oli laadittava ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon.

Keskeisimpinä keinoina työryhmä ehdottaa otettavaksi käyttöön viivästyskantelun ja rahahyvityksen. Asianosainen voisi kannella vireillä olevan asiansa käsittelyn viivästymisestä ylempään tuomioistuimeen, joka voisi määrätä oikeudenkäyntiä jouduttavasta toimenpiteestä. Jälkikäteen asianosainen voisi saada valtion varoista hyvityksen oikeudenkäynnin viivästymisestä. Hyvityshakemukset käsitelisi perustettava lautakunta.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Leppänen, Tatu, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7678

Siitari-Vanne, Eija, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, (virkavapaa 31.12.2008 asti)

5. Taustatietoja

Euroopan ihmisoikeussopimuksen mukaan jokaisella on oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin kohtuullisen ajan kuluessa, kun päätetään hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan tai häntä vastaan nostetusta rikossyytteestä. Jos oikeudenkäynti viivästyy, jokaisen on voitava vedota kotimaan viranomaiseen asian korjaamiseksi.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuimien katsoi vuonna 2004 antamassaan tuomiossa, ettei ihmisoikeustuomioistuimeen valittaneella henkilöllä ollut ollut Suomessa käytettävissään tehokasta oikeussuojakeinoa rikosoikeudenkäynnin viipymistä vastaan.

6. Aikataulu

Työryhmä luovutti mietintönsä 19.1.2007. Mietintö oli lausuntokierroksella maaliskuuhun 2007.

Lausuntotiivistelmä 2007:14 on valmistunut. Sen pohjalta päätetään jatkovalmistelusta. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa vuonna 2009.

7. Vaikutukset

Tarkoituksena on parantaa asianosaisten oikeusturvaa. Tavoitteena on, että oikeudenkäynnit tapahtuvat kohtuullisessa ajassa. Asianosaisten käytettävissä olevat tehokkaat ennalta estävät keinot ehkäisisivät oikeudenkäyntien viivästymistä. Jos yksittäinen oikeudenkäynti kuitenkin viivästyy kohtuuttomasti, asianosainen voisi saada tästä jälkikäteisen hyvityksen.

8. Muut tiedot

OM 22/41/2005

OM059:00/2005

12.6 LAUTAMIESJÄRJESTELMÄN KEHITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävä

Lautamiesten osallistumista käräjäoikeuksien lainkäyttötoimintaan tarkistetaan.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 3.10.2007

Työryhmän mietintö (oikeusministeriö, työryhmämietintö 2007:19 Käräjäoikeuksien kokoonpanosäännösten uudistaminen)

Lausuntotiivistelmä (oikeusministeriö, lausuntoja ja selvityksiä 2008:9)

3. Keskeinen sisältö

Hallituksen esityksen mukaan yhden virkatuomarin ja kolmen lautamiehen kokoonpano olisi edelleen toimivaltainen käsittelemään kaikki rikosasiat. Mainittua kokoonpanoa olisi edelleen myös mahdollista vahventaa toisella lainoppineella tuomarilla, jos sitä asian laajuuden tai muun erityisen syyn vuoksi on pidettävä perusteltuna. Samoin edellytyksin käräjäoikeudessa voi olla neljäs lautamies.

Uudeksi kokoonpanovaihtoehdoksi esitetään kolmen virkatuomarin kokoonpanoa, joka voisi käsitellä kaikkia sellaisia rikosasioita, joissa kokoonpanoa olisi pidettävä perusteltuna asian laadun tai muun erityisen syyn takia. Yhden tuomarin kokoonpanon päätösvalta laajenisi kaikkiin sellaisiin rikoksiin, joista voi syytteen mukaan seurata enintään kahden vuoden vankeusrangaistus sekä tiettyihin muihin nimeltä mainittuihin rikoksiin.

Lautamiehet eivät enää osallistuisi riita-asioiden käsittelyyn.

4. Organisointi

Valmistelija

Rautio, Jaakko, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7708

5. Taustatietoja

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelman mukaan lautamiesjärjestelmästä luovutaan muissa kuin vakavissa rikosasioissa.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys (HE 85/2008 vp) on annettu eduskunnalle 12.6.2008 ja uudistettujen säännösten on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2009.

7. Vaikutukset

Tavoitteena on karsia lautamiesjärjestelmän käyttöä ihmisten oikeusturvaa vaarantamatta sekä siirtää säästyneet varat pahiten ruuhkautuneiden käräjäoikeuksien vahvistamiseen.

8. Muut tiedot

OM 22/41/2007

OM030:00/2007

12.7 TUOMARIN VASTUUN TOTEUTTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tuomarin käyttäytyminen viranhoidossa tai muutoin tulisi saattaa sellaisten valvontajärjestelyjen piiriin, että käyttäytymisen valvonta ja seuraamukset olisivat oikeassa suhteessa tuomarin riippumattomaan asemaan viranhoidossa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Asettamispäätös 6.2.2007

Työryhmän mietintö (oikeusministeriö, työryhmämietintö 2007:8)

3. Keskeinen sisältö

Tuomarinvastuu toteutettaisiin niin, että tuomari voitaisiin tiettyjen edellytysten täytyessä määrätä viralta pantavaksi myös silloin, kun hänet on tuomittu muusta tahallisesta rikoksesta kuin virkariikoksesta vähintään 60 päiväsakkoon, ja että virkamieslain mukainen varoitus voitaisiin antaa myös tuomarille.

4. Organisointi

Valmistelija

Rasilainen, Aki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7953

5. Taustatietoja

Tuomarinvastuun eri toteuttamisvaihtoehtoja on harkittu työryhmämietinnössä Tuomarinvastuun toteuttamismuotojen kehittäminen (oikeusministeriön työryhmämietintö 2005:16) ja siitä saadussa lausuntopalautteessa (lausuntoja ja selvityksiä 2006:18).

6. Aikataulu

Hallituksen esitys (HE 33/2008 vp) on annettu eduskunnalle huhtikuussa 2008. Lait on ehdotettu tulemaan voimaan syksyllä 2008.

7. Vaikutukset

Lainkäytön valvonta olisi kattavaa, kun se ulottuisi tuomarin käyttäytymiseen myös viranhoidon ulkopuolella ja koskisi tuomarin yleistä työkykyä. Yleisö voisi luottaa tuomioistuinten asianmukaiseen toimintakykyyn.

8. Muut tiedot

3/41/2007

OM010:00/2007

12.8 RIITA-ASIOIDEN OIKEUSPAIKKA

1. Tavoite ja tehtävät

Riita-asioiden oikeuspaikkaa eli käräjäoikeuksien alueellista toimivaltaa riita-asioissa koskevat säännökset uudistetaan.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 23.2.2007

Työryhmämietintö 26.10.2007 (oikeusministeriö, työryhmämietintöjä 2007:15)

Lausuntotiivistelmä 3.3.2008 (oikeusministeriö, lausuntoja ja selvityksiä 2008:5)

3. Keskeinen sisältö

OK 10 lukuun uudistetaan pitäytyen siinä lähtökohdassa, että yleinen oikeuspaikka on se käräjäoikeus, jonka tuomiopiirin alueella vastaajalla on kotipaikka. Säännökset uudistetaan nykyistä joustavammiksi sekä asianosaisten määräämisvaltaa ja sopimusvapautta kunnioittaen, jollei tyypillisesti heikomman osapuolen suoja muuta vaadi. OK 10 lukuun kootaan tärkeimmät oikeuspaikkasäännökset.

4. Organisointi

Valmistelija

Rautio, Jaakko, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7678

5. Taustatietoja

Oikeudenkäymiskaaren 10 luvun säännöksistä lähes puolet on alkuperäisessä vuoden 1734 muodossa. Säännökset ovat aukollisia, joustamattomia ja vanhentuneita. OK 10 luvun ulkopuolisessa lainsäädännössä on tärkeitä oikeuspaikkasäännöksiä. Yhdenmukaisten periaatteiden varaan rakentuvaa kokonaisuudistusta ei ole tehty sitten vuoden 1734 lain.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys (HE 70/2008 vp) on annettu eduskunnalle 30.5.2008.

7. Vaikutukset

Pyritään joustavoittamaan toimivaltasäännöksiä sekä minimoimaan asiaosaisille ja tuomioistuimille aiheutuvia haittoja siitä, että riita-asia pannaan vireille toimivaltaa vailla olevassa tuomioistuimessa.

8. Muut tiedot

6/41/2007

OM014:00/2007

12.9 OIKEUSAPULAINSÄÄDÄNNÖN TARKISTAMINEN**1. Tavoite ja tehtävät**

Oikeusavun hakemista, myöntämistä ja oikeusavusta maksettavien palkkioiden määrittämisestä koskevan lainsäädännön tarkistaminen niin, että asioiden käsittely oikeusaputoimistoissa ja tuomioistuimissa yksinkertaistuu ja nopeutuu.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän mietintö 30.3.2007 (oikeusministeriö, työryhmämietintö 2007:4)

Lausuntotiivistelmä (oikeusministeriö, lausuntoja ja selvityksiä 2007:12)

3. Keskeinen sisältö

Menettelyjen yksinkertaistamisella valmistellaan sähköistä oikeusapuasiointia. Oikeusavun myöntämisedellytyksiin tehdään vähäisiä tarkistuksia.

4. Organisointi

Valmistelija

Rasilainen, Aki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7953

Muutokset asetuksiin valmistelee oikeusministeriön oikeushallinto-osasto.

5. Taustatietoja

Oikeusavun sähköistä asiointia ja asiankäsittelyn kehittämistä on arvioitu julkaisussa oikeusministeriö, toiminta ja hallinto 2007:24.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys (HE 103/2008 vp) on annettu eduskunnalle elokuussa 2008. Sähköinen asiointi otettaisiin käyttöön 1.12.2009.

7. Vaikutukset

Oikeusavun hakeminen, myöntäminen ja palkkioiden maksaminen olisi varmaa, nopeaa ja tehokasta. Päällekkäisistä toiminnoista luopumalla saadaan työn säästöä sekä oikeusaputoimistoissa että tuomioistuimissa.

8. Muut tiedot

20/41/2007

OM026:00/2007

12.10 OIKEUDENKÄYNTIASIAMIEHIÄ JA -AVUSTAJIA KOSKEVAN SÄÄNTELYN TARKISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Työryhmän tehtävänä on arvioida ja tarvittaessa ehdottaa oikeudenkäyntiasiamiehiä ja oikeudenkäyntiavustajia yleisissä tuomioistuimissa koskevan sääntelyn tarkistamista. Tavoitteena on, että sääntely riittävästi takaa asianosaisten oikeusturvan ja yleisemmin asianmukaisen oikeudenhoidon.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 16.5.2008

3. Keskeinen sisältö

Työryhmän tulee tarkastella ainakin seuraavia kysymyksiä:

- Työryhmän tulee harkita, pitäisikö tuomioistuimen voida määrätä asianosaiselle avustaja viran puolesta joissakin muissakin kuin nykyisissä, varsin harvinaisissa tilanteissa.
- Työryhmän tulee arvioida, onko syytä säilyttää lainopillista tutkintoa vailla olevan henkilön kelpoisuus avustajaksi 1) lähisukulaisen kaikenlaisissa asioissa ja 2) riidattomissa asioissa.
- Työryhmän tulee selvittää, voidaanko yleistä lakimiestutkintoa pitää riittävänä kelpoisuusvaatimuksena ainakaan kaikissa asioissa. Mahdollisten lisäedellytysten täytyminen pitäisi kontrolloida jonkinlaisessa lupa- tai lisenssijärjestelmässä. Vaihtoehtoisia malleja olisivat ns. asianajajamonopoli tai uusi järjestelmä muille kuin asianajajille. Luvan saaneiden asiamiesten ja avustajien tulisi olla velvollisia noudattamaan hyvää asianajajatapaa tai vastaavaa ammattieettistä säännöstöä. Velvollisuuksiin tulisi liittyä valvonta ja kurinpitomenettely mahdollisine kurinpidollisine seuraamuksineen.
- Työryhmän tulee myös arvioida, pitäisikö laajentaa asiamiesten ja avustajien ajamia asioita käsittelevien tuomioistuinten mahdollisuuksia puuttua avustajien toimintaan.

4. Organisointi

Puheenjohtaja:

Rajalahti, Hannu, oikeusneuvos, korkein oikeus

Jäsenet:

Kuhlefelt, Monika, hovioikeudenlaamanni, Helsingin hovioikeus

Siivonen, Maila, hallinto-oikeustuomari, Helsingin hallinto-oikeus

Sandvik, Pia, kärjätuomari, Espoon kärjäoikeus

Leskinen, Marja, neuvotteleva virkamies, oikeuskanslerinvirasto

Tiilikainen, Sakari, kihlakunnansyyttäjä, Helsingin syyttäjänvirasto

Tiilikainen, Arto, johtava julkinen oikeusavustaja, Joensuun oikeusaputoimisto

Ilveskero, Mika, asianajaja

Muilu, Merja, hallitusneuvos, oikeusministeriö, oikeushallinto-osasto

Leppänen, Tatu, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto, puh. 1606 7678

Sihteerit:

Ylönen, Markku, pääsihteeri, Suomen Asianajajaliitto

Toisena sihteerinä toimii Tatu Leppänen

5. Taustatietoja

Oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin kuuluu, että asianosainen pystyy puolustautumaan ja ajamaan asiaansa. Oikeudenkäyntiasiamiehiä ja -avustajia koskevien kelpoisuusehtojen ja muun sääntelyn tarkoituksena on taata toiminnan tietty laatutaso, jotta asianosaisen oikeusturva ja yleisemmin asianmukainen oikeudenhoito toteutuu.

Kelpoisuusvaatimuksia kiristettiin vuonna 2002 oikeusapu-uudistuksen yhteydessä. Tällöin pääsäännöksi asetettiin vaatimus, että avustaja tai asiamies on lainoppinut. Asianajajat ja julkiset oikeusavustajat ovat vastuunsa kannalta erityisasemassa muihin oikeudenkäyntiasiamiehiin ja -avustajiin nähden. He ovat velvollisia noudattamaan hyvää asianajajatapaa, ja he ovat Suomen Asianajajaliiton ja oikeuskanslerin valvonnan alaisia.

Tuomioistuinlaitoksen pitkän aikavälin kehittämissuunnitelmoja selvittänyt Tuomioistuinlaitoksen kehittämiskomitea tarkasteli yhtenä osa-alueena avustamista oikeudenkäynnissä (Komiteanmietintö 2003:3). Komitea katsoi, että avustajien ja asiamiesten kelpoisuusvaatimuksia tulisi yleisten tuomioistuinten osalta tiukentaa.

6. Aikataulu

Työryhmän toimikausi on 16.5.2008 - 31.10.2009.

7. Vaikutukset

Vaikutukset riippuvat työryhmän ehdotuksista.

8. Muut tiedot

OM 7/41/2008

OM022:00/2008

12.11 TIEDOKSIANNON TEHOSTAMINEN OIKEUDENKÄYNNISSÄ

1. Tavoite ja tehtävät

Työryhmän tehtävänä on laatia ehdotus tiedoksianto oikeudenkäynnissä koskevan sääntelyn tarkistamiseksi. Tavoitteena on tiedoksiantojen tehostuminen tiedoksiantotapoja monipuolistamalla, tiedoksiannon vastaanottajan oikeusturvaa kuitenkin vaarantamatta. Työryhmän tehtävä koskee erityisesti haasteen tiedoksianto riidattomissa asioissa, mutta ehdotukset voivat ulottua myös muihin asiaryhmiin ja asiakirjoihin.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 29.5.2008

3. Keskeinen sisältö

Työryhmän tulee arvioida ainakin seuraavia sääntelyvaihtoehtoja:

- Työryhmän tulee harkita, että haastemiestiedoksianto säädettäisiin nykyistäkin selvemmin vasta toissijaiseksi tiedoksiantotavaksi.

- Työryhmän tulee arvioida, missä määrin tiedoksiantojen tehostumiseen voitaisiin vaikuttaa oikeudenkäyntimaksuilla ja muilla taloudellisilla kannustimilla.
- Puhelintiedoksiannosta on saatu myönteisiä kokemuksia hovioikeuksissa. Työryhmän tulee harkita puhelintiedoksiannon käyttöönottoa myös käräjäoikeuksissa. Tulee arvioida, missä asioissa ja minkälaiden asiakirjojen tiedoksiannossa puhelintiedoksiantoa voitaisiin käyttää.
- Työryhmän tulee pohtia, voitaisiinko myös muita sähköisiä viestintävälineitä käyttää tiedoksiannoissa nykyistä enemmän.
- Työryhmän tulee arvioida, voitaisiinko tiedoksianto antaa nykyistä laajemmin asianosaisen itsensä tehtäväksi ja voisiko asianosainen tällöin käyttää muutakin tiedoksiantotapaa kuin haastemiestiedoksiantoa.

4. Organisointi

Puheenjohtaja:

Leppänen, Tatu, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto, puh. 1606 7678

Jäsenet:

Kilpelä, Jarmo, käräjätuomari, Vantaan käräjäoikeus

Kivelä, Taina, osastosihteeri, Tampereen käräjäoikeus

Kola, Martti, haastemies, Helsingin käräjäoikeus

Vuokila, Ulla, asianajaja

Saukonoja, Päivi, ylitarkastaja, oikeusministeriö, oikeushallinto-osasto

Sihteeri:

Pulkkinen, Kirsi, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto, puh. 1606 7722

5. Taustatietoja

Riidattomat velkomusasiat käsitellään jatkossa kaikissa muodostettavissa käräjäoikeuksissa. Menettelyä riidattomissa asioissa parannetaan kehittämällä sähköistä asiointia ja tiedoksiantoja. Sähköisen asioinnin kehittämiseksi on asetettu erillinen työryhmä.

Nykytilan epäkohtana tiedoksiannoissa on, että haastemiestiedoksianto on käytännössä muodostunut pääsääntöiseksi tiedoksiantotavaksi. Riidattomien asioiden laajamittainen tiedoksi antaminen haastemiesten toimesta kuluttaa tarpeettoman paljon haastemiesten voimavaroja. Tiedoksiannon tehostamisen tarvetta on muissakin kuin riidattomissa asioissa.

6. Aikataulu

Työryhmän toimikausi päättyy 31.3.2009.

7. Vaikutukset

Vaikutukset riippuvat työryhmän ehdotuksista.

8. Muut tiedot

OM 8/41/2008

OM024:00/2008

12.12 RIIDATTOMIEN VELKOMUSASIOIDEN KÄSITTELYN KEHITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on hyödyntää atk-pohjaista sähköistä asiankäsittelyä summaarisissa velkomusasioissa nykyistä enemmän. Tarkoitus on mahdollistaa sähköisen asioinnin laajamittaisempi hyödyntäminen ja käyttöönotto, jolloin asiointi muodostuu vuorovaikutteisemmaksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Ulosotto 2000 -toimikunnan mietintö (komiteanmietintö 1998:2)

Tuomioistuinelaitoksen kehittämiskomitean mietintö (komiteanmietintö 2003:3)

Riidattomien velkomusasioiden käsittelyn kehittäminen (työryhmämietintö 2006:15)

Riidattomien velkomusasioiden käsittelyn kehittäminen. Lausuntotiivistelmä (lausuntoja ja selvityksiä 2007:5)

3. Keskeinen sisältö

Nykyinen Santra-yhteys on suurissa asiamäärissä tehokas mutta harvemmin asioivien kannalta kallosjärjestelmä. Tämän vuoksi tulisi edistää myös internet-pohjaisen asiointiliittymän laajempaa käyttöä. Myös asiakirjaliikenne tuomioistuimessa sähköistettäisiin, niin että haastemiehet voisivat merkitä tiedoksiannot suoraan sähköiseen järjestelmään. Myös tuomio tallentuisi sähköiseen tuomiorekisteriin.

Useita työryhmän tekemistä ehdotuksista valmistellaan muiden hankkeiden yhteydessä kuten tiedoksiantomenettelyjen kehittämistä ja sähköistä tuomiorekisteriä koskevan hankkeen yhteydessä. Hankkeen tavoitteena on koordinoita riidattomien velkomusasioiden ja sähköisen asioinnin kehittäminen (IT-projekti) ottaen huomioon tiedoksiantomenettelyn kehittämistä ja sähköistä tuomiorekisteriä koskevat hankkeet siten, että riidattomien velkomusasioiden teknisen järjestelmän täysimääräinen käyttöönotto on mahdollista viimeistään vuoden 2010 alusta. Oikeushallinnon tietotekniikkakeskuksen (OTTK) tehtävänä on tuottaa palvelut summaaristen asioiden sähköisen asioinnin ja asianhallinnan kehittämisen IT-projektiin. Projektin työ pohjautuu edellä mainittuun työryhmämietintöön 2006:15.

4. Organisointi

Työryhmän kokoonpano

Puheenjohtaja:

Petteri Palomäki, käräjätuomari, Tampereen käräjäoikeus

Varapuheenjohtaja:

Sakari Laukkanen, hovioikeudenneuvos, Rovaniemen hovioikeus

Jäsenet:

Kari Kujanen, tietohallintojohtaja, oikeusministeriön tietohallintoyksikkö

Tapani Kilpelä, kehittämispäällikkö, oikeushallinnon tietotekniikkakeskus

Riitta Marttila, erityisasiantuntija, oikeusministeriön tietohallintoyksikkö

Mika Rislä, hallitussihteeri, oikeusministeriö

Kristina Ylisassi, osastosihteeri, Oulun käräjäoikeus

Petri Koivunen, osastopäällikkö, Lindorf Oy

Jukka Siro, käräjäviskaali, Espoon käräjäoikeus

Sihteeri:

Työryhmän jäsen Siro toimii myös työryhmän sihteerinä, puhelin 010 36 45058.

5. Taustatietoja

Summaaristen asioiden käsittelyä on aiemmin arvioitu useissa työryhmissä ja toimielimissä. Vaihtoehtoisiksi on ehdotettu mm. yksityisen perintäjärjestelmän kehittämistä, asioiden siirtämistä ulosotolaitoksen tai jonkun muun viranomaisen käsiteltäväksi tai käsittelyn keskittämistä joihinkin käräjäoikeuksiin. Vuonna 2007 päättyneen työryhmän työn pohjalta on linjattu, että summaaristen asioiden käsittely säilytetään kaikissa käräjäoikeuksissa.

6. Aikataulu

Sähköinen asiointi siihen liittyvine lainmuutoksineen on tarkoitus tulla käyttöön vuoden 2010 alusta lukien.

7. Vaikutukset

Nopeuttaa ja helpottaa sähköistä asiointia riidattomissa velkomusasioissa käräjäoikeuksissa.

8. Muut tiedot

OM 8/31/2005

OM011:00/2006

12.13 OIKEUSHALLINNON VALTAKUNNALLISIA TIETOJÄRJESTELMIÄ KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN KEHITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on luoda tarpeelliset säännökset oikeushallinnon valtakunnalliselle tietojärjestelmälle.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Henkilötietojen käsittely oikeushallinnossa (työryhmämietintö 2004:11)

Oikeushallinnon valtakunnallisia tietojärjestelmiä koskevan lainsäädännön kehittäminen (työryhmämietintö 2007:16)

3. Keskeinen sisältö

Vuonna 2007 valmistuneessa esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä. Rekisterinpitoon liittyvät vastuut ehdotetaan jaettaviksi siten, että Oikeusrekisterikeskus olisi oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän rekisterinpitäjä. Tuomioistuimet ja syyttäviviranomaiset olisivat vastuussa rekisteriin tallettamistaan tiedoista ja ne voisivat käyttää oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän tietoja omien tehtäviensä hoitamiseksi. Laissa säänneltäisiin tietojen käyttötarkoitus ja käyttötarkoitusta vastaavat tietojenkäsittelyoikeudet.

Esitykseen sisältyy useita lainmuutosesityksiä. Ehdotetuilla säännöksillä selkeytettäisiin oikeushallinnon tietojärjestelmään talletettavien tietojen julkisuuden määräytymistä, niiden luovuttamista muille viranomaisille sekä tuomioistuimen velvollisuutta ilmoittaa ja tallettaa tietoja tietojärjestelmään.

Työryhmämietinnössä 2007:16 ehdotettujen säännösten jatkovalmistelua ja täytäntöönpanoa varten on asetettu valmisteluryhmä ja seurantaryhmä. Valmisteluryhmä laatii tarvittavat säädösmuutokset ja suunnittelee tarvittavat täytäntöönpanotoimenpiteet. Seurantaryhmä ohjaa valmisteluryhmän työtä ja huolehtii toteuttamisen vaatimista resursseista.

4. Organisointi

Seurantaryhmä:

Puheenjohtaja:

ylijohtaja Kari Kiesiläinen, Oikeusministeriö

Jäsenet:

johtaja Ritva-Liisa Raatikainen, Oikeusrekisterikeskus

hallintopäällikkö Aarno Lankinen, Oikeushallinnon tietotekniikkakeskus

hovioikeudenneuvos Sakari Laukkanen, Rovaniemen hovioikeus

Valmisteluryhmä:

Puheenjohtaja:

hovioikeudenneuvos Sakari Laukkanen

Varapuheenjohtajat:

erityisasiantuntija Pekka Pärnänen, Oikeusministeriö

lainsäädäntöneuvos Anna-Riitta Wallin, Oikeusministeriö

Jäsenet:

apulaisjohtaja Tauno Aalto, Oikeusrekisterikeskus

tietosuojavaltuutettu Reijo Aarnio

neuvotteleva virkamies Virpi Jalkanen, Valtakunnansyyttäjävirsto

kehittämispäällikkö Tapani Kilpelä, Oikeushallinnon tietotekniikkakeskus

neuvotteleva virkamies Kari Liede, Oikeusministeriö

neuvotteleva virkamies Leena Rantalankila, Oikeusministeriö

erityisasiantuntija Mauri Suo, Oikeusministeriö

erityisasiantuntija Leena Vettenranta, Oikeusministeriö

hallitussihteeri Merja Väisänen, Oikeusministeriö

Sihteerit:

Tauno Aalto ja Anna-Riitta Wallin

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Työryhmien toimikausi on 7.4.2008 – 31.12.2010.

Valmisteluryhmän tehtävänä on laatia 31.8.2008 mennessä hallituksen esitys oikeushallinnon valtakunnallisista tietojärjestelmistä. Lisäksi valmisteluryhmän tehtävänä on 31.12.2008 mennessä laatia luonnokset tarvittaviksi asetuksiksi ja suunnitelma lain täytäntöönpanoa varten tarvittavista toimenpiteistä.

7. Vaikutukset

Laki saattaisi oikeushallinnon tietojärjestelmät henkilötietojen suojaamista koskevan lainsäädännön mukaisiksi. Kansalaisten ja erityisesti tiedotusvälineiden mahdollisuudet saada tietoja tuomioistuimissa käsiteltävistä asioista paranisivat, kun tietopyynnöt voitaisiin tehdä keskitetysti yhdelle viranomaiselle koko maata koskien. Oikeusrekisterikeskukselle esitettävät uudet tehtävät edellyttävät useamman viran suuruista lisäystä ORK:n resursseihin.

8. Muut tiedot

OM 2/30/2003

OM019:00/2003

12.14 VAKUUTUSOIKEUDEN KEHITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Hankkeen tavoitteena on kehittää vakuutusosoikeuden toimintaa siten, että oikeusturvan tason heikkenemättä asioiden käsittelyajat vakuutusosoikeudessa lyhenevät.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Vakuutusosoikeuden 6.11.2006 tekemä esitys oikeusministeriölle uusista toimenpiteistä vakuutusosoikeuden toiminnan tehostamiseksi (373/0/2006).

3. Keskeinen sisältö

Työryhmän tehtävänä on tavoitteensa puitteissa kehittää vakuutusosoikeuden henkilöstörakennetta, kokoonpanoja, lainkäyttöprosesseja, asioiden valmistelua ja vakuutusosoikeuden muita menettelytapoja.

Työryhmän tulee ottaa kantaa erityisesti seuraaviin seikkoihin

- luodaanko joihinkin vakuutusosoikeuden asiaryhmiin niiden oikeusturvatarpeisiin vastaava erityinen nopeutettu valmistelumenettely,
- rajataanko lisäselvityksen vastaanottaminen johonkin määräaikaan,
- mitkä ovat oikeusturvan takaavat ratkaisukokoonpanot eri tyyppisissä asioissa
- asiantuntijajäsenten tarve ja esteettömyyden varmistaminen
- mitkä ovat hallintoistunnon ja täysistunnon kokoonpanot ja toimivaltuudet ja
- mitkä ovat esittelijöiden ja valmistelijöiden kelpoisuusvaatimukset ja tehtävät.

4. Organisointi

Työryhmän puheenjohtaja:

Hallintoneuvos Niilo Jääskinen, korkein hallinto-oikeus

Työryhmän jäsenet:

Ylituomari Timo Havu, vakuutusosoikeus

Lainsäädäntöneuvos Leena Halila, oikeusministeriö

Kehittämispäällikkö Liisa Heikkilä, oikeusministeriö

Hallitusneuvos Katriina Alaviuhkola, sosiaali- ja terveysministeriö

Laamanni Juha Pystynen, vakuutusosoikeus

Vakuutusosoikeustuomari Olli Olanterä, vakuutusosoikeus

Kansliapäällikkö Timo Tervonen, vakuutusosoikeus

Notaari Maarit Hinkkanen, vakuutusosoikeus

Työryhmän sihteeri

Ylitarkastaja Martta Plathin, oikeusministeriö

5. Taustatietoja

Vakuutusosoikeudessa käsiteltäville asioille on ominaista, että niissä on kysymys valittajan perustoi-meentulon kannalta keskeisistä etuuksista. Tällaisia asioita koskevat valitukset tulisi käsitellä erityisen kiireellisesti. Vakuutusosoikeuden asioiden keskimääräinen käsittelyaika on viime vuosina ollut yli vuoden. Tilannetta on jo 2000-luvulla pyritty korjaamaan uudistamalla vakuutusosoikeuden johtamisorganisaatiota, kehittämällä vakuutusosoikeuden menettelytapoja ja lisäämällä sen henkilöstöresursseja. Jo suoritetuista kehittämistoimenpiteistä huolimatta käsittelyaika vakuutusosoikeudessa ei ole lyhentynyt toivotulla tavalla.

Vakuutusosasto on 6.11.2006 tehnyt esityksen oikeusministeriölle uusista toimenpiteistä vakuutusosaston toiminnan tehostamiseksi. Esityksessä todetaan, että vakuutusosaston toimintaa tulisi ensisijaisesti tehostaa puuttamalla ruuhkaantumista aiheuttaviin prosessuaalisiin rakenteisiin. Esityksessä ehdotetaan jatkoselvitetäväksi mahdollisuudet ottaa osaan asioita käyttöön valituslupajärjestelmä, vähentää työoloja tuntevien asiantuntijajäsenten osallistumista päätöksentekoon, rajoittaa lisäselvityksen vastaanottamista ja keventää viisijäsenisen ratkaisukokoonpanon menettelytapoja.

Nykyisen hallituksen hallitusohjelman mukaan vakuutusosaston menettelytapoja kehitetään erityisesti eriyttämällä kokoonpanoja. Oikeushallinto-osaston vuoden 2008 tulostavoitteena vakuutusosaston osalta on todettu, että vakuutusosaston ruuhkaantumisesta ja pitkistä käsittelyajoista kansalaisille aiheutuvia ongelmia vähennetään.

6. Aikataulu

Työryhmän toimikausi on 1.5.2008 - 30.6.2009

7. Vaikutukset

Vakuutusosaston toimintamuotojen tehostuessa myös käsittelyajat lyhenevät.

8. Muut tiedot

OM 4/32/2006

OM016:00/2008

12.15 ULOSOTON HALLINTOVIRASTON PERUSTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Säätää laki ulosoton hallintovirastosta perustuen ulosottokaaren 1 luvun 11 ja 12 §:ään.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 20.3.2008 Ad 10/36/2008, ulosottokaari 15.6.2007/705

3. Keskeinen sisältö

Tarkoituksena on säätää ulosoton keskushallinnosta, jolle kuuluu hallinnollinen ulosotto-toimen yleinen johto, ohjaus ja valvonta. Laissa säädetään viraston nimestä, tehtävistä, viroista ja muusta järjestämisestä. Perussäännökset virastosta ovat ulosottokaareissa. Virastoon on tarkoitus koota pääosa nykyisin oikeusministeriössä ja lääninhallituksissa olevasta ulosottohallinnosta ja siirtää kaksiportaiseen hallintomalliin siten, että ulosottolaitos muodostuu keskushallinnosta ja sen alaisista ulosottovirastoista.

4. Organisointi

Hallituksen esitys valmistellaan virkatyönä oikeushallinto-osaston ulosottoyksikössä. Valmistelijana on neuvotteleva virkamies Kari Liede. Koko yksikkö tukee valmistelua osaltaan ja tueksi on lisäksi 20.3.2008 asetettu asiantuntijatyöryhmä, jonka kokoonpano on seuraava:

ulosottojohtaja	Juhani Toukola	puheenjohtaja
talousjohtaja	Harri Mäkinen	
apulaisosastopäällikkö	Esko Sorvali	
neuvotteleva virkamies	Kari Liede	
lainsäädäntöneuvos	Tuula Linna	
valtionsyyttäjä	Christer Lundström	Valtakunnansyyttäjänvirasto

neuvotteleva virkamies	Matti Korkealehto	valtiovarainministeriö
johtava kihlakunnanvouti	Timo Heikkinen	Helsingin ulosottovirasto
erityisasiantuntija	Elina Arpiainen	sihteeri

5. Taustatietoja

Hallintoviraston perustaminen perustuu ulosottokaaren säännöksiin. Hallinnon kokoamisella oikeusministeriöstä ja lääninhallituksista perustettavaan virastoon toteutetaan ulosottoimen kaksiporainen hallintorakenne. Tarvittaessa tarkasteluun otetaan myös ulosottokaaren säännökset, mikäli käy ilmi, että niitä olisi joltakin osin muutettava. Hallintoviraston perustamiseen liittyy myös paljon hallinnollisia toimia ja sen sijoituspaikkakunnan ratkaiseminen. Viraston on tarkoitus aloittaa toimintansa 1.1.2010.

6. Aikataulu

Työryhmän määräaika kestää hallintoviraston perustamiseen asti. Viraston on tarkoitus aloittaa 1.1.2010.

12.16 KÄRÄJÄOIKEUSVERKOSTON KEHITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Oikeusministeriön asettaman työryhmän esitysten perusteella jatkovalmistelu käräjäoikeusverkoston kehittämiseksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 16.2.2007
 Työryhmämietintö 15.10.2007 (2007:12)
 Lausuntoyhteenveto mietinnöstä (2008:6)
 Valtioneuvoston asetus 12.6.2008 (410/2008)

3. Keskeinen sisältö

Työryhmän tuli laatia ehdotus käräjäoikeusverkoston kehittämiseksi maakuntapohjaiseksi siten, että jokaisessa maakunnassa olisi 1-3 käräjäoikeutta, jolloin tavoitteena on, että käräjäoikeuden väestön vähimmäismäärä olisi noin 100.000 asukasta. Käräjäoikeuksien lukumäärää maakunnassa harkitessaan työryhmän tuli ottaa huomioon maakunnan väestön kokonaismäärä ja alueelliset erityisolosuhteet. Samalla oli arvioitava käräjäoikeuksien mahdollisten sivutoimipisteiden tarve ottaen huomioon maantieteelliset etäisyydet, liikenneyhteydet sekä sivutoimipisteen arvioidut asia- ja asiakasmäärät. Käräjäoikeuksien istuntopaikkojen tarvetta arvioitaessa kiinnitettiin huomiota muun muassa rikosasioiden kirjallisen käsittelyn vaikutuksiin sekä mahdollisuuksiin kuulla todistajia ja vastaajia puhe- tai videoyhteyden avulla.

Työryhmän tuli arvioida käräjäoikeuksien henkilöstörakennetta ja -määrää.

Työryhmä esitti 25 käräjäoikeutta, joilla olisi 5 sivukansliaa sekä 30 istuntopaikkaa.

4. Organisointi

Työryhmän kokoonpano

Puheenjohtaja:

Hallitusneuvos Heikki Liljeroos, oikeusministeriö, puh. 160 67608

Jäsenet:

Ylitarkastaja Raimo Ahola, oikeusministeriö
 Hovioikeudenpresidentti Markku Arponen, Itä-Suomen hovioikeus
 Puheenjohtaja Tuija Heino, Oikeushallinnon Henkilökunta OHK ry.
 Laamanni Erkki Hämäläinen, Turun käräjäoikeus
 Käräjätuomari Jukka Jaakkola, Tuomariliitto ry
 Apulaisvaltakunnansyyttäjä Jorma Kalske, valtakunnansyyttäjänvirasto
 Kehittämispäällikkö Sakari Laukkanen, oikeusministeriö
 Hallitussihteeri Maaria Rubanin, oikeusministeriö

Ylitarkastaja Ahola ja hallitussihteeri Rubanin toimivat samalla työryhmän sihteerinä.

5. Taustatietoja

Käräjäoikeuksia on 54 ja 1.10.2008 lukien 51. Useat käräjäoikeudet ovat varsin pieniä niin henkilöstö- kuin väestömäärältäänkin. Vaatimukset käräjäoikeuksien yksikkökoon suurentamisesta ovat kasvaneet. Siihen ovat kiinnittäneet huomiota mm. Tuomioistuineläytöksen kehittämiskomitea (komiteanmietintö 2003:3), Valtiontalouden tarkastusvirasto, eduskunnan lakivaliokunta ja viimeksi korkeimman oikeuden presidentti useassa eri yhteydessä. Valtionhallinnon organisaatioita kehitetään eri sektoreilla. Esimerkiksi poliisi- ja syyttäjäorganisaatioita uudistetaan ja yksiköiden lukumääriä vähennetään.

6. Aikataulu

Työryhmän toimikausi oli 1.3. – 15.10.2007.

Tavoitteena on, että uudistus tulisi voimaan samanaikaisesti kun kiinteistöjen kirjaamisasiat siirretään maanmittauslaitokselle eli 1.1.2010.

Valtioneuvoston asetus käräjäoikeuksien tuomiopiireistä annettiin 12.6.2008 ja se tulee voimaan 1.1.2010.

7. Vaikutukset

Käräjäoikeuksien lukumäärä on 27. Hovioikeuksien tuomiopiirit tulee tarkistettavaksi samanaikaisesti. Edellyttää myös tuomareiden kielitaitoa koskevien kelpoisuussäännösten muuttamista. Käräjäoikeuksien rakenneuudistusta valmistellaan erillisessä projektissa. Projektipäällikkönä toimii käräjätuomari Kimmo Leskinen.

8. Muut tiedot

OM 8/31/2007

12.17 TUOMIOISTUINHARJOITTELUN KEHITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tehtävänä on arvioida tuomioistuinharjoittelun kehittämistä siten, että se antaisi nykyistä paremmat valmiudet tuomarin tehtäviin ottaen huomioon muun muassa vireillä olevat käräjäoikeuksien rakennemuutos, oikeudenkäyntimenettelyjä koskevat muutokset sekä mahdolliset tuomioistuinten henkilöstörakenteen muutokset.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Muistio 21.12.2007

Asettamis päätös 21.12.2007

3. Keskeinen sisältö

Hankkeen keskeinen sisältö on valmistella ehdotus hallituksen esitykseksi siitä, miten tuomioistuinharjoittelu jatkossa käytännössä järjestetään ja mikä on sen sisältö.

4. Organisointi

Työryhmän kokoonpano

Puheenjohtaja:

Heikki Nousiainen, laamanni, Vantaan käräjäoikeus

Jäsenet:

Paula Salonen, hovioikeudenneuvos, Helsingin hovioikeus

Mikko Salo, oikeuspoliittinen asiamies, Suomen Lakimiesliitto

Minna Hällström, ma käräjätuomari, viskaali, Suomen Tuomariliitto

Petteri Sotamaa, asianajaja, Suomen Asianajajaliitto

Jorma Hirvonen, koulutuspäällikkö, oikeusministeriö

Liisa Heikkilä, erityisasiantuntija, hallinto-oikeustuomari, oikeusministeriö

Pekka Pärnänen, erityisasiantuntija, hovioikeudenneuvos, oikeusministeriö

Päivi Saukonoja, ylitarkastaja, viskaali, oikeusministeriö

Pysyvä Asiantuntija:

Jukka Sippo, oikeusneuvos, korkein oikeus

Saukonoja toimii myös työryhmän sihteerinä.

5. Taustatietoja

Tuomioistuinharjoittelusta säädetään käräjäoikeuslaissa (581/1993) ja käräjäoikeusasetuksessa (582/1993). Säännökset ovat tulleet voimaan alioikeusuudistuksen yhteydessä 1.12.1993.

Käräjäoikeuksien rakennemuutos ja kiinteistöjen kirjaamisasioiden siirtäminen käräjäoikeuksista maanmittauslaitokselle, rikosasioiden kirjallisen menettelyn käyttöönotto, sakon muuntorangaistuksen määräämisessä tapahtunut muutos ja vireillä oleva lautamiesjärjestelmän muutos vähentävät tuomioistuinharjoittelua suorittavien notaarien työtehtäviä käräjäoikeuksissa.

Vuoteen 2019 mennessä huomattava osa oikeuslaitoksen lakimiesammateissa työskentelevistä henkilöistä siirtyy eläkkeelle. Avautuviin virkoihin halutaan päteviä ja ammattitaitoisia lakimiehiä. Myös oikeuslaitos joutuu tulevaisuudessa kilpailemaan pätevistä työvoimasta. Harjoittelun kehittämisen arvioidaan myös lisäävän sen houkuttelevuutta ja kiinnostusta oikeuslaitoksen virkoihin. Nykymuotoinen tuomioistuinharjoittelu ei enää vastaa niitä tarpeita, joita sille on asetettu.

Tuomioistuinharjoittelun kehittämistä on jo vuodesta 1994 alkaen pidetty tarpeellisena useissa tuomarin asemaa ja koulutusta käsitelleissä mietinnöissä.

6. Aikataulu

Työryhmän toimikausi päättyy 31.12.2008.

7. Vaikutukset

Esityksellä pyritään siihen, että tuomioistuinharjoittelu luo tuomarin ammattiin ja muihin lainkäyttötehtäviin haluaville paremmat mahdollisuudet hankkia tuomarin ammatissa tarvittavia valmiuksia.

8. Muut tiedot

OM 22/31/2007

12.18 TUOMAREIDEN, OIKEUSAVUSTAJIEN JA KIHHLAKUNNANVOUTIEN KELPOISUUSVAATIMUSTEN TARKENTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoituksena on kartoittaa ne muutostarpeet, joihin valtioneuvoston asetus yliopistojen tutkinnoista (794/2004) antaa aihetta siltä osin kuin kysymys on tuomarin virkaan ja muihin vastaavaa laaja-alaista oikeustieteellistä yliopistotasosta koulusta edellyttäviin virkoihin vaadittavista kelpoisuusvaatimuksista.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Turun yliopiston aloite 14.6.2007

3. Keskeinen sisältö

Tehtävänä on laatia ehdotus hallituksen esitykseksi. Tarkoituksena on täsmentää tuomareiden, esittelijöiden, julkisten oikeusavustajien ja kihlakunnanvoutien viran kelpoisuusvaatimusta koskevaa säännöstä siltä osin kuin kysymys on oikeustieteellisen tutkinnon suorittamista koskevasta vaatimuksesta.

4. Organisointi

Muutostarpeita selvitetään oikeusministeriössä virkatyönä.

Valmistelija:

Päivi Saukonoja, ylitarkastaja, oikeusministeriö, puh.1606 7560

5. Taustatietoja

Yliopistojen tutkinnot ovat muuttuneet 1.8.2005 voimaantulleella valtioneuvoston asetuksella yliopistojen tutkinnoista (794/2004). Samalla on kumottu oikeustieteellisistä tutkinnoista annettu asetus (86/1996). Aikaisemmat eri tieteen- ja taiteenaloja koskevat asetukset on koottu yhteen yhteiseen tutkintoasetukseen. Asetuksessa säädetään yleisesti alemman ja ylemmän korkeakoulututkinnon tavoitteista, laajuudesta, rakenteesta ja suorittamisesta. Tutkintorakenteen muutoksen taustalla on Suomen ja 29 muun Euroopan maan korkeakoulutuksesta vastaavan ministerin allekirjoittama Bolognan julistus kesäkuussa 1999. Käytännössä kaksiportainen tutkintorakenne mahdollistaa sen, että ylempänä korkeakoulututkintona suoritettavan oikeustieteen maisteritutkinnon pohjana oleva alempi korkeakoulututkinto voi olla muukin kuin oikeustieteellisen alan alemmaksi tutkinnoksi määritelty oikeusnotaarin tutkinto. Tällä tavalla suoritettuun oikeustieteen maisterin tutkintoon ei sisälly oikeustieteen notaarin tutkintoon verrattavissa olevaa laaja-alaista perehtyneisyyttä oikeusjärjestykseen ja juridiseen ajatteluun ja argumentaatioon.

Lisäksi vakuutusosikeus on tehnyt aloitteen ylituomarin, laamannin ja vakuutusosikeustuomarin kelpoisuusvaatimusta koskevasta täsmennyksestä.

6. Aikataulu

Hankkeen jatkosta päättäminen odottaa opetusministeriössä vireillä olevaan uuteen yliopistolakiin tehtäviä muutoksia.

7. Vaikutukset

Tavoitteena on, että tuomareiden ja muiden vastaavien laaja-alaista oikeustieteellistä asiantuntemusta edellyttävien virkojen kelpoisuusvaatimuksiin tehtävällä täsmennyksellä ja vähäisellä muutoksella pyritään turvaamaan jatkossakin asioiden tehokas ja asiantunteva käsittely, siten että virkaan nimitettävillä henkilöillä on nykyisen kaltainen laajapohjainen oikeustieteellinen koulutus.

8. Muut tiedot

OM 15/31/2007

13. KANSAINVÄLINEN PROSESSIOIKEUS

13.1 LUGANON SOPIMUKSEN TARKISTAMINEN (LUGANO II)

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on Luganon vuoden 1988 yleissopimuksen tarkistaminen siten, että se sisällöltään niin pitkälle kuin mahdollista vastaa vuonna 2000 annettua Bryssel I -asetusta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Neuvoston asetus (EY) N:o 44/2001 tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla
Komission ehdotus päätökseksi KOM(2007) 387 lopullinen

3. Keskeinen sisältö

4. Organisointi

Suomen edustaja
Leppänen Maarit, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7704

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Yhteisön, Tanskan sekä muiden sopimusvaltioiden kuin EU:n jäsenvaltioiden väliset neuvottelut on saatu päätökseen 28.3.2007. Komissio teki 6.7.2007 ehdotuksen (KOM(2007) 387 lopullinen) neuvoston päätökseksi Lugano II yleissopimuksen allekirjoittamisesta. Komission ehdotus hyväksyttiin 15.10.2007 pidetyssä yleisten asioiden ja ulkosuhteiden neuvostossa. Sopimus allekirjoitettiin Luganossa 30.10.2007 ja se tulee voimaan siten kuin sopimuksessa on sovittu.

7. Vaikutukset

Lugano II yleissopimus korvaa Luganon yleissopimuksen sopimusvaltioiden välisissä suhteissa. Sopimusmääräykset vastaavat sisällöllisesti Bryssel I -asetuksen säännöksiä. Tarkistettu yleissopimus yhtenäistää tarkoituksenmukaisella tavalla sopimuskenttää. Sopimus tulee lähtökohtaisesti sovellettavaksi EU:n jäsenvaltioiden ja Tanskan sekä Islannin, Norjan ja Sveitsin välisissä suhteissa.

8. Muut tiedot

OM 3/482/2005

13.2 SOVITTELU SIVIILIASIOISSA, EHDOTUS DIREKTIIVIKSI

1. Tavoite ja tehtävät

Direktiivin tavoitteena on parantaa riidanratkaisumenettelyjen saatavuutta edistämällä sovittelun käyttöä rajat ylittävissä riidoissa sekä varmistamalla sovittelun ja riita-asian oikeudenkäynnin toimiva suhde.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2004) 718
U 67/2004 vp
LaVL 2/2005 vp

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/52/EY tietyistä sovittelun näkökohdista siviili- ja kauppaoikeuden alalla (EUVL L 136, 24.5.2008, s. 3)

3. Keskeinen sisältö

Direktiivi sisältää säännöksiä, joiden tavoitteena on varmistaa toimiva suhde sovittelun ja oikeudenkäynnin välillä vahvistamalla siviiliprosessin eräitä osa-alueita koskevat yhteiset vähimmäisvaatimukset yhteisön tasolla. Jäsenvaltioiden tuomioistuimille annettaisiin myös tarvittavat keinot sovittelun käytön lisäämiseksi. Direktiivi ei sen sijaan sisällä itse sovittelumenettelyä tai sovittelijaa koskevia säännöksiä.

4. Organisointi

Suomen edustaja

Leppänen, Tatu, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7678

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Direktiivi on annettu 21.5.2008. Se on saatettava valtionsisäisesti voimaan viimeistään 21.5.2011.

7. Vaikutukset

Direktiivistä seuraa joitakin muutoksia Suomen lainsäädäntöön, mm. sovittelussa saavutetut sovinnot on voitava vahvistaa täytäntöönpanokelpoisiksi.

8. Muut tiedot

OM 11/482/2004

EU/2004/1654

13.3 ASIAKIRJOJEN TIEDOKSIANTOA KOSKEVAN ASETUKSEN MUUTOS, EHDOTUS EU:N ASETUKSEKSI

1. Tavoite ja tehtävä

Asetusehdotuksen tavoitteena on parantaa ja nopeuttaa oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen toimittamista ja tiedoksiantamista siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa jäsenvaltioiden välillä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM (2005) 305 lopullinen

U 46/2005 vp

3. Keskeinen sisältö

Asetuksessa otetaan käyttöön määräaika tiedoksiannon tapahtumiselle. Tiedoksiannosta kieltäytymiseen liittyvästä menettelystä ja oikeusvaikutuksista säädetään nykyistä tarkemmin. Lisäksi asetukseen on tehty useita muita lähinnä teknisiä muutoksia.

4. Organisointi

Suomen edustajat

Leppänen, Maarit, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7704

Kempainen, Outi, hallitussihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7576

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Neuvottelut asetusehdotuksesta aloitettiin lokakuussa 2005. Asetus on annettu 13.11.2007 ja se tulee kokonaisuudessaan sovellettavaksi 13.11.2008 alkaen.

7. Vaikutukset

Tehdyt muutokset ovat varsin vähäisiä, mutta ne tukevat tiedoksiantoasetuksen käytännön toimuuta.

8. Muut tiedot

OM 2/482/2006

EU/2005/1185

13.4 EUROOPAN UNIONIN JA ISLANNIN TASAVALLAN SEKÄ NORJAN KUNINGASKUNNAN VÄLINEN SOPIMUS TIETTYJEN KESKINÄISESTÄ OIKEUSAVUSTA RIKOSASIOISSA EUROOPAN UNIONIN JÄSENVALTIOIDEN VÄLILLÄ 29 PÄIVÄNÄ TOUKOKUUTA 2000 TEHDYN YLEISSOPIMUKSEN JA SIIHEN VUONNA 2001 LIITETYN PÖYTÄKIRJAN SOVELTAMISESTA

1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoituksena on saattaa voimaan EU:n ja Islannin sekä Norjan välillä tehdyn oikeusapusopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Allekirjoitettu sopimus EUVL L 26, 29.1.2004

HE 14/2007 vp

EV 37/2007 vp

L 1050-1051/2007

3. Keskeinen sisältö

Valtioneuvosto on hyväksynyt 22.11.2007 sopimuksen ja vahvistanut lain sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (1050/2007) sekä lain vapautensa menettäneen henkilön väliaikaisesta siirtämisestä todistelutarkoituksessa rikosasioissa annetun lain 7 §:n muuttamisesta (1051/2007). Tarkoituksena on, että lait tulisivat voimaan samanaikaisesti kun sopimus tulee kansainvälisesti voimaan.

4. Organisointi

Valmistelija

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7705

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Sopimuksen kansainvälinen voimaantulo edellyttää kaikkien jäsenvaltioiden kansallisten hyväksymismenettelyjen loppuunsaattamista. Kaikki jäsenvaltiot eivät ole vielä saattaneet menettelyjään loppuun.

7. Vaikutukset

Voimaansaattettava sopimus tehostaa EU:n jäsenvaltioiden sekä Norjan ja Islannin välistä yhteistyötä kansainvälisessä rikosoikeusavussa.

8. Muut tiedot

OM 22/481/2005

13.5 MENETTÄMISSEURAAMUSTEN TÄYTÄNTÖÖNPANO EU:SSA**1. Tavoite ja tehtävät**

Oikeusministeriö asetti 4.11.2005 työryhmän valmistelemaan ns. konfiskaatiopuitepäätöksen (ja sakkopuitepäätöksen) edellyttämiä täytäntöönpanotoimia ja kansallisia lainmuutoksia.

Täytäntöönpanotoimien lähtökohtana on puitepäätöksen täytäntöönpano sekamuotoisella lailla valtiosopimusten tapaan.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Tanskan kuningaskunnan ehdotus puitepäätökseksi (EYVL C 184, 2.8.2002, s. 8),

U 52/2002 vp,

LaVL 20/2002 vp,

Neuvoston puitepäätös 2006/783/YOS, (EUVL L 328, 24.11.2006, s. 59)

Työryhmän asettamispäätös 4.11.2005 (OM 25/481/2005, OM054:00/2005)

Työryhmän mietintö, Sakko- ja konfiskaatiopuitepäätösten täytäntöönpano (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2006:11)

HE 47/2007 vp

PeVL 23/2007 vp

LaVM 3/2008

3. Keskeinen sisältö

Konfiskaatiopuitepäätös koskee tuomioistuimen rikosasioissa määräämien menettämisseuraamusten täytäntöönpanoa toisessa EU:n jäsenvaltiossa. Puitepäätöksessä tarkoitetut päätökset tunnustetaan ilman muodollisuuksia ja pannaan täytäntöön toisessa jäsenvaltiossa samalla tavoin kuin kotimaiset päätökset. Oikeusrekisterikeskuksen tehtävänä olisi huolehtia seuraamusten täytäntöönpanosta.

4. Organisointi

Valmistelija

Pulkkinen, Kirsi, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7722

5. Taustatietoja**6. Aikataulu**

Lait 222 - 224/2008 tulevat voimaan 24.11.2008.

7. Vaikutukset

Puitepäätöksen mukainen järjestelmä tehostaa rikosvastuun toteutumista EU:n alueella mahdollisten menettämisseuraamusten tehokkaamman täytäntöönpanon jäsenvaltioiden välillä.

8. Muut tiedot

OM 25/481/2005

OM054:00/2005

OM 9/481/2005

13.6 EHDOTUS EU:N PUITEPÄÄTÖKSEKSI ERÄISTÄ RIKOSOIKEUDELLISISSA MENETTELYISSÄ EUROOPAN UNIONIN ALUEELLA NOUDATETTAVISTA OIKEUKSISTA**1. Tavoite ja tehtävät**

Ehdotuksen tarkoituksena on luoda vähimmäissäännöksiä epäillyn ja syytetyn oikeuksien turvaamisesta rikosoikeudellisissa menettelyissä Euroopan unionin alueella.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM (2004) 328 lopullinen

9318/04 DROIPEN 17

U 43/2004 vp

LaVL 17/2004 vp

U-jatkokirjelmä 26.9.2005

U-jatkokirjelmä 12.6.2006

3. Keskeinen sisältö

Ehdotus sisältää vähimmäissäännöksiä epäillyn ja syytetyn oikeuksista rikosoikeudellisissa menettelyissä Euroopan unionin alueella. Ehdotus koskee epäillyn ja syytetyn oikeutta oikeudelliseen neuvontaan, oikeutta maksuttomaan tulkkaukseen ja käännöksiin sekä oikeutta saada tietoa oikeuksistaan.

4. Organisointi

Valmistelija

Pulkkinen, Kirsi, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7722

5. Taustatietoja**6. Aikataulu**

Ehdotuksen käsittely keskeytettiin toistaiseksi kesäkuussa 2007.

7. Vaikutukset

Ehdotus lisää jäsenvaltioiden luottamusta toistensa järjestelmiin ja siten luo paremmat edellytykset päätösten tuomioiden vastavuoroiselle tunnustamiselle.

8. Muut tiedot

OM 8/481/2005

EU/2004/1036

13.7 EHDOTUS EU:N PUITEPÄÄTÖKSEKSI NE BIS IN IDEM -PERIAATTEEN SOVELTAMISESTA

1. Tavoite ja tehtävät

Kreikan tasavalta on 13 päivänä helmikuuta 2003 Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 29 artiklan, 31 artiklan d alakohdan ja 34 artiklan 2 kohdan b alakohdan nojalla tehnyt ehdotuksen puitepäätöksen tekemiseksi ne bis in idem -periaatteen soveltamisesta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Kreikan tasavallan ehdotus puitepäätökseksi

U 2/2003 vp

LaVL 1/2003 vp

Komission vihreä kirja KOM(2005) 696 lopullinen

3. Keskeinen sisältö

Puitepäätösehdotus koskee lopullisten, rikoksen tai hallinnollisen rikkomuksen johdosta, toisessa jäsenvaltiossa annettujen päätösten niin sanottua ne bis in idem -vaikutusta (oikeusvoimavaikutus), sekä toisessa jäsenvaltiossa vireillä olevan menettelyn niin sanottua lis pendens -vaikutusta (vireiläolovaikutus). Sellaisen teon johdosta, josta jo on annettu lopullinen päätös jossain jäsenvaltiossa, ei saisi enää nostaa syytettä toiseen kertaan toisessa jäsenvaltiossa. Jos useassa jäsenvaltiossa olisi samanaikaisesti vireillä samaa asiaa koskeva menettely valittaisiin vain yksi jäsenvaltio käsittelemään asiaa ja menettelyt muissa jäsenvaltioissa keskeytyisivät.

4. Organisointi

Suomen edustaja

Pulkkinen, Kirsi, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7722

5. Taustatietoja

Ehdotus perustuu Tampereella 15 ja 16 päivänä lokakuuta 1999 pidetyssä Eurooppa-neuvostossa hyväksytyihin puheenjohtajan päätelmiin, neuvoston 29 päivänä marraskuuta 2000 Tampereen päätelmien mukaisesti hyväksymään toimenpideohjelman vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen täytäntöönpanemiseksi rikosasioissa sekä neuvoston ja komission 3 päivänä joulukuuta 1998 hyväksymään niin sanottuun Wienin toimintasuunnitelmaan parhaista tavoista panna täytäntöön Amsterdamin sopimuksen määräykset vapautteen turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen toteuttamisesta.

6. Aikataulu

Ehdotuksen käsittely päätettiin keskeyttää toistaiseksi heinäkuussa 2004.

7. Vaikutukset

Hankkeen päätarkoituksena on vähentää positiivisia toimivaltaristiriitoja EU:n jäsenvaltioiden kesken.

8. Muut tiedot

EU/2003/0252

OM 11/481/2005

13.8 EHDOTUS NEUVOSTON PUITEPÄÄTÖKSEKSI TUOMIOIDEN HUOMIOON OTTAMISESTA EUROOPAN UNIONIN JÄSENVALTIOIDEN VÄLILLÄ UUDESSA RIKOSPROSESSISSA

1. Tavoite ja tehtävät

Puitepäätösehdotuksen alkuperäisenä tavoitteena oli saavuttaa rikosoikeudellisten päätösten vasta-
vuoroisen tunnustamisen periaatteen täytäntöönpanemiseksi joulukuussa 2000 laaditun toimenpide-
ohjelman (EYVL C 12, 15.1.2001, s. 10) toimenpiteessä nro 2 asetetut tavoitteet ja määrittää edelly-
tykset, joiden täytyessä toisessa jäsenvaltiossa annettu tuomio otetaan huomioon uudessa eri to-
siseikkojen perusteella käynnistetyssä oikeudenkäynnissä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

9675/07 COPEN 67

U 25/2005 vp, E 17/2005 vp

LaVL 17/2005 vp ja 18/2006 vp

3. Keskeinen sisältö

Puitepäätöksen mukaan jäsenvaltioiden tehtävänä on toimia niin, että muiden jäsenvaltioiden anta-
mat tuomiot voidaan rinnastaa kansallisiin tuomioihin ja liittää niihin samat vaikutukset kuin koti-
maisiin tuomioihin. Aiemmin annettujen tuomioiden vaikutuksia ei jäsenvaltioiden välillä yhden-
mukaisteta, vaan vaikutukset kuuluvat edelleen kansallisen lainsäädännön soveltamisalaan. Huomi-
oon ottaminen tapahtuu kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

4. Organisointi

Valmistelija

Kanerva, Janne, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7723

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7705

5. Taustatietoja

Puitepäätösehdotus on jatkoa komission 25 päivänä tammikuuta 2005 antamalle valkoiselle kirjalle
rikostuomioita koskevasta tietojenvaihdosta ja tuomioiden vaikutuksesta Euroopan unionin alueella
(KOM(2005) 10 lopullinen).

6. Aikataulu

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat lainsäädäntötoimenpiteet viimeistään 15.8.2010.

7. Vaikutukset

Puitepäätöksellä edistetään rikoksesta uudelleen tuomittavien henkilöiden yhdenvertaista kohtelua
rangaistuksen määräämisessä Euroopan unionin alueella. Tekijän rikoshistoria otetaan paremmin
huomioon rangaistuksen määräämisessä. Suomen lainsäädännöstä poistetaan kiellot ottaa huomioon
ulkomaisia tuomioita yhteisen rangaistuksen määräämisessä.

8. Muut tiedot

OM 18/481/2005

13.9 KESKINÄISTÄ OIKEUSAPUA RIKOSASIOISSA KOSKEVAN EUROOPPALAISEN YLEISSOPIMUKSEN TOINEN LISÄPÖYTÄKIRJA

1. Tavoite ja tehtävät

Euroopan neuvostossa on 8 päivänä marraskuuta 2001 hyväksytty eurooppalaisen rikosoikeusapu-sopimuksen toinen lisäpöytäkirja. Suomi allekirjoitti pöytäkirjan EN:n oikeusministerikokouksessa 9.10.2003.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

3. Keskeinen sisältö

Pöytäkirja sisältää määräyksiä muun muassa oikeudenkäyntiasiakirjojen tiedoksiannosta postitse, todistajien kuulemisesta video- tai puhelinkokouksen avulla sekä rajat ylittävistä tutkintamenetelmistä kuten rajan yli tapahtuvasta tarkkailusta ja peitetoiminnasta.

4. Organisointi

Valmistelija

Mikkola, Sanna, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7709

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Hallituksen esityksen valmistumisen aikataulusta ei vielä ole päätetty.

7. Vaikutukset

Voimaansaattettava pöytäkirja tehostaa sen osapuolina olevien valtioiden välistä yhteistyötä kansainvälisessä rikosoikeusavussa.

8. Muut tiedot

OM 9/84/2005

13.10 POHJOISMAIDEN VÄLINEN SOPIMUS RIKOKSEN JOHDOSTA TAPAHTUVASTA LUOVUTTAMISESTA (POHJOISMAINEN PIDÄTYSMÄÄRÄYS)

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on saattaa Pohjoismaiden 15 päivänä joulukuuta 2005 Kööpenhaminassa tekemä sopimus rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Pohjoismaiden välillä (Pohjoismainen pidätysmääräys) voimaan.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Pohjoismainen luovuttamistyöryhmän mietintö 24.1.2007 (oikeusministeriö, työryhmämietintö 2006:22)

Lausuntotiivistelmä 20.4.2007 (oikeusministeriö, lausuntoja ja selvityksiä 2007:8)

HE 51/2007 vp

LaVM 8/2007

3. Keskeinen sisältö

4. Organisointi

Valmistelija

Rautio, Jaakko, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7678

5. Taustatietoja

Uusi pohjoismaiseen sopimukseen perustuva rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskeva kansallinen lainsäädäntö on tullut voimaan 1 päivänä tammikuuta 2008 (L 1383-1387/2007). Sopimuksen voimaansaattamislaki (1382/2007) saatetaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella samana ajankohtana kuin pohjoismainen sopimus tulee voimaan. Tämä edellyttää, että kaikki Pohjoismaat ovat hyväksyneet sopimuksen.

6. Aikataulu

Sopimus tulee voimaan kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun kaikki Pohjoismaat ovat sitoutuneet sopimukseen. Tanska on hyväksynyt sopimuksen vuonna 2007. Islannin, Norjan tai Ruotsin hyväksymisaikataulusta ei ole tarkempaa tietoa.

7. Vaikutukset

Voimaansaattettava sopimus tehostaa Suomen ja muiden Pohjoismaiden välistä yhteistyötä rikoksen johdosta tapahtuvassa luovuttamisessa. Koska jatkossa pohjoismaiden välillä sovellettaisiin yksinomaan pohjoismaisen sopimuksen mukaista menettelyä, sen voimaantulo selkiyttää yhteistyötä niiden Pohjoismaiden välillä, jotka ovat myös EU:n jäsenvaltioita.

8. Muut tiedot

OM 25/83/2005

OM 10/41/2006

13.11 SOPIMUKSET EU:N JA USA:N VÄLILLÄ RIKOKSEN JOHDOSTA TAPAHTUVASTA LUOVUTTAMISESTA JA KESKINÄISESTÄ OIKEUSAVUSTA RIKOSASIOISSA

1. Tavoite ja tehtävät

EU:n ja USA:n välillä kesäkuussa 2003 allekirjoitettujen rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta ja keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa koskevien sopimusten sekä niihin liittyvien Suomen ja USA:n välillä tehtyjen kahdenvälisten sopimusten hyväksyminen ja voimaansaattaminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

HE 86/2005

EUVL L181, 19.7.2003

E 30/2002 vp

HE 86/2005 vp

EV 126/2007 vp

3. Keskeinen sisältö

Sopimusten tarkoituksena on tehostaa rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista sekä keskinäistä oikeusapua rikosasioissa koskevaa yhteistyötä EU:n jäsenvaltioiden ja USA:n välillä. EU-USA -sopimusten EU-oikeudellinen oikeusperusta on unionisopimuksen (SEU) 24 artikla. Suomi on teh-

nyt SEU 24 artiklan 5 kohdassa tarkoitetun ilmoituksen, jonka mukaan sopimukset eivät sido sitä, ennen kuin se on saattanut loppuun valtiosääntönsä edellyttämät menettelyt.

4. Organisointi

Valmistelija

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7705

5. Taustatietoja

Huhtikuussa 2002 EU:n neuvosto valtuutti SEU 24 ja 38 artiklan nojalla puheenjohtajavaltion käymään neuvotteluja EU:n ja USA:n välillä tehtävistä luovuttamis- ja oikeusapusopimuksista. Sopimukset allekirjoitettiin 25.6.2003. Allekirjoittamisen jälkeen kunkin jäsenvaltion ja USA:n kanssa tullaan vielä neuvottelemaan kahdenväliset asiakirjat sopimusten soveltamisesta. Suomen osalta kahdenväliset neuvottelut on saatettu loppuun ja sopimukset allekirjoitettu joulukuussa 2004.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys sopimusten hyväksymisestä ja voimaansaattamisesta on annettu eduskunnalle kesäkuussa 2005. Eduskunta on hyväksynyt sopimukset ja voimaansaattamislait (EV 126/2007) ja ne on vahvistettu 11.1.2008.

Sopimusten voimaantulo edellyttää, että jäsenvaltiot ovat saattaneet päätökseen kahdenvälisiä sopimuksia koskevat neuvottelut USA:n kanssa ja ilmoittaneet saattaneensa päätökseen valtion sisäiset menettelyt sopimusten hyväksymiseksi. Tämä prosessi on vielä eräissä jäsenvaltioissa kesken. Neuvosto päättää sopimusten lopullisesta hyväksymisestä erikseen annettavalla säädöksellä. Siitä informoidaan eduskuntaa U-kirjelmällä perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla (PeVL 5/2007 vp)

7. Vaikutukset

Sopimukset helpottavat rikosoikeudellista yhteistyötä EU:n jäsenvaltioiden ja USA:n välillä.

8. Muut tiedot

OM 23/41/2003

OM024:00/2003

13.12 SUOMEN JA HONGKONGIN VÄLILLÄ TOUKOKUUN 5 PÄIVÄNÄ 2005 ALLEKIRJOITETTU RIKOKSEN JOHDOSTA TAPAHTUVAA LUOVUTTAMISTA KOSKEVA SOPIMUS SEKÄ LOKAKUUN 4 PÄIVÄNÄ 2007 ALLEKIRJOITETTU KANSAINVÄLISTÄ RIKOSOIKEUSAPUA KOSKEVA SOPIMUS

1. Tavoite ja tehtävät

Suomen tasavallan hallitus ja Kiinan kansantasavallan Hongkongin erityishallintoalueen hallitus ovat allekirjoittaneet toukokuun 20 päivänä 2005 sopimuksen, joka koskee rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista sekä lokakuun 4 päivänä 2007 sopimuksen, joka koskee kansainvälistä rikosoikeusapua.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

20.5.2005 allekirjoitettu sopimus

4.10.2007 allekirjoitettu sopimus

3. Keskeinen sisältö

Luovuttamissopimus velvoittaa luovuttamaan rikoksesta, josta molempien sopimusosapuolten lainsäädännön mukaan saattaa seurata vähintään yhden vuoden vankeusrangaistus ja joka sisältyy sopimuksessa olevaan rikostyyppiluetteloon. Luovuttamisesta kieltäytymisen perusteena on muun ohella se, että luovutettavaksi pyydetään pyynnön vastaanottaneen valtion kansalaista. Luovuttaa ei myöskään saa, jos pyynnössä tarkoitettua rikoksesta on säädetty seuraamukseksi kuolemanrangaistus. Sopimus sisältää myös muita kieltäytymisperusteita, luovuttamismenettelyä ja erityissääntöä sekä edelleen luovuttamista koskevia määräyksiä.

Kansainvälistä rikosoikeusapua koskeva sopimus sisältää valtioiden välistä oikeusapua helpottavia määräyksiä.

4. Organisointi

Valmistelija

Korhonen, Juhani, hallitussihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7586

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Hallituksen esitysten aikataulusta ei vielä ole päätetty.

7. Vaikutukset

Voimaansaattettavat sopimukset tehostavat Suomen ja Hongkongin välistä yhteistyötä rikoksen johdosta tapahtuvassa luovuttamisessa sekä kansainvälisessä rikosoikeusavussa.

8. Muut tiedot

OM 1/814/2004

13.13 EHDOTUS EU:N PUITEPÄÄTÖKSEKSI EUROOPPALAISESTA TODISTEIDEN LUOVUTTAMISMÄÄRÄYKSESTÄ ESINEIDEN, ASIAKIRJOJEN JA TIETOJEN HANKKIMISEKSI RIKOSOIKEUDENKÄYNTEJÄ VARTEN

1. Tavoite ja tehtävät

Euroopan yhteisöjen komissio on 14 päivänä marraskuuta 2003 tehnyt Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 31 artiklan sekä 34 artiklan 2 kohdan b alakohdan nojalla ehdotuksen puitepäätöksen tekemiseksi eurooppalaisesta todisteiden luovuttamismääräyksestä esineiden, asiakirjojen ja tietojen hankkimiseksi rikosoikeudenkäyntejä varten.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Komission ehdotus neuvoston puitepäätökseksi eurooppalaisesta todisteiden luovuttamismääräyksestä esineiden, asiakirjojen ja tietojen hankkimiseksi rikosoikeudenkäyntejä varten KOM(2003)

688 lopullinen

U 4/2004 vp

LaVL 8/2004 vp

13076/2/07 REV 2 COPEN 132

3. Keskeinen sisältö

Neuvoston puitepäätöstä sovelletaan vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta eurooppalaiseen todisteiden luovuttamismääräykseen esineiden, asiakirjojen ja tietojen hankkimiseksi rikosoikeuden-

käyntejä varten. Tarkoituksena on nopeuttaa ja tehostaa todisteiden hankkimiseen liittyvää oikeudellista yhteistyötä rikosasioissa.

4. Organisointi

Valmistelijat

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7705

Mikkola, Sanna, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7709

5. Taustatietoja

Hanke on osa Tampereen Eurooppa-neuvoston päätelmiin pohjautuvan vastavuoroisen tunnustamisen toimenpideohjelman. Puitepäätös mainitaan myös marraskuussa 2004 hyväksytyssä Haagin ohjelmassa vapauden, turvallisuuden ja oikeuden lujittamiseksi Euroopan unionissa.

6. Aikataulu

Puitepäätösehdotuksen käsittely neuvoston työryhmässä alkoi kesäkuussa 2004. Puitepäätöksestä saavutettiin poliittinen yhteisymmärrys oikeus- ja sisäasiainneuvostossa 1. - 2.6.2006. Puitepäätöksen johdanto-osasta ("resitaalit") ja siihen liitettävästä lomakkeesta on päästy yhteisymmärrykseen. Puitepäätöksen lopullinen hyväksyminen odottaa vielä parlamenttivaraumien poistamista.

7. Vaikutukset

Puitepäätös voi nopeuttaa rikosasioita käsittelevien oikeusviranomaisten yhteistyötä todisteiden hankkimiseksi ja siten tehostaa rikosvastuun toteuttamista. Puitepäätös edellyttää, että Suomesta lähetettäviin oikeusapupyyntöihin hankitaan syyttäjän vahvistus. Vahvistus on hankittava aina, kun pyynnön täyttäminen edellyttää pakkokeinon käyttämistä ja asianomaisen valtion sitä edellyttäessä, myös muulloin.

8. Muut tiedot

OM 12/481/2005

EU/2003/1363

13.14 RIKOSREKISTERITIE TOJEN SÄHKÖINEN SÄILYTYS- JA VAIHTOJÄRJESTELMÄ EU:SSA

1. Tavoite ja tehtävät

Puitepäätöksen tarkoituksena on helpottaa rikosrekisteritietojen vaihtamista ja perustaa EU:n jäsenvaltioiden rikosrekisteritietojen säilyttämistä ja vaihtamista koskeva sähköinen järjestelmä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2005) 690 lopullinen

U 27/2006 vp

LaVL 17/2006 vp, LaVL 6/2007 vp

5968/08 COPEN 21

3. Keskeinen sisältö

Tiedot eri jäsenvaltioissa annetuista rikostuomioista koottaisiin sen jäsenvaltion rikosrekisterinpitäjälle, jonka kansalainen tuomittu on. Tuomitun kansalaisuusjäsenvaltion olisi säilytettävä sen kansalaiselle toisessa jäsenvaltiossa annetun tämän toisen jäsenvaltion rikosrekisteriin merkittävän rikostuomion tiedot ja vastattava tuomitun rikosrekisteritietoja koskeviin tiedusteluihin toisista jäsenvaltioista. Tuomitun kansalaisuusjäsenvaltion olisi säilytettävä tietojen vaihtoa varten toisessa jäsen-

valtiossa annetun tuomion tiedot, vaikka niitä ei merkittäisi kansalliseen rikosrekisteriin. Tarkoituksena on myös luoda sähköinen rikosrekisteritietojen vaihtojärjestelmä.

4. Organisointi

Valmistelija

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7705

5. Taustatietoja

Hanke on osa Haagin toimenpideohjelmasta vuodelta 2004. Puitepäättös on yhdessä tuomioiden huomioon ottamista jäsenvaltioiden välillä koskevan puitepäättöksen (KOM(2005)91 lopullinen) kanssa jatkoa komission 25 päivänä tammikuuta 2005 antamalle valkoiselle kirjalle rikostuomioita koskevasta tietojenvaihdosta ja tuomioiden vaikutuksesta Euroopan unionin alueella (KOM(2005)10 lopullinen).

6. Aikataulu

Puitepäättöksen sisällöstä hyväksyttiin yleinen lähestymistapa ("general approach"). kesäkuussa 2007. Osalla jäsenvaltioita on vielä parlamentaarinen tarkasteluvarauma puitepäättökseen. Puitepäättös on pantava täytäntöön kolmen vuoden kuluessa voimaantulopäivästä.

7. Vaikutukset

Tietojenvaihtoon EU-valtioiden välillä tähtäävistä, uusista rekisteröintivelvoitteista sekä sähköisen tietojenvaihtojärjestelmän perustamisesta tulee aiheutumaan taloudellisia vaikutuksia. Suomessa kansallisen rikosrekisterin yhteyteen tulotaisiin perustamaan erillinen rekisteri puitepäättöksen tarkoituksia varten. Tässä vaiheessa ei kuitenkaan voida tarkemmin arvioida kustannusten määrää tai niiden jakautumista Suomen valtion ja komission välillä.

Tehostamalla rikosrekisteritietojen vaihtoa EU:n jäsenvaltioiden välillä puitepäättös parantaisi edellytyksiä ottaa muissa EU-valtioissa annetut tuomiot huomioon rikosoikeudenkäynnissä. Sitä kautta rikosvastuu voisi toteutua nykyistä yhtenäisemmin EU:n alueella, koska uudessa oikeudenkäynnissä syytetyn henkilön rikostausta olisi selvitettävä riippumatta siitä, missä jäsenvaltiossa henkilö on aikaisemmin syyllistynyt rikoksiin.

8. Muut tiedot

OM 4/481/2006

13.15 EHDOTUS EU:N PUITEPÄÄTÖKSEKSI TUOMITTUJEN SIIRTÄMISESTÄ EU:N JÄSENVALTIOIDEN VÄLILLÄ

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on tehostaa rikostuomioiden täytäntöönpanoon liittyvää yhteistyötä siten, että yhdessä EU:n jäsenvaltiossa vankeusrangaistukseen tuomittu henkilö voitaisiin nykyistä helpommin siirtää suorittamaan rangaistus siihen valtioon, jonka kansalainen hän on ja jossa hän asuu.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

E 142/2004 vp

U 10 /2005 vp

LaVL 8/2005

Ehdotus neuvoston puitepäättökseksi eurooppalaisesta täytäntöönpanomääräyksestä ja tuomittujen siirtämisestä EU:n jäsenvaltioiden välillä 5597/05 COPEN 13

15831/05 COPEN 198
5602/08 COPEN 12

3. Keskeinen sisältö

Puitepäättösluonnos sisältää määräykset siitä, millä edellytyksin yhdessä jäsenvaltiossa tuomittu vankeusrangaistus voidaan siirtää täytäntöönpantavaksi siihen jäsenvaltioon, jonka kansalainen tuomittu on ja jossa hän asuu (täytäntöönpanovaltio). Pääsääntöisesti siirtäminen ei edellytä tuomittun suostumusta. Täytäntöönpanovaltiolla on velvollisuus suostua siirtoon, jollei tapaukseen voida soveltaa jotakin puitepäättösluonnoksessa luetelluista kieltäytymisperusteista. Puitepäättösluonnoksessa on myös määräjat siirtämiselle.

4. Organisointi

Valmistelijat

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7705

Mikkola, Sanna, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7709

5. Taustatietoja

Tampereen Eurooppa-neuvoston päätelmien mukaan vastavuoroisen tunnustamisen periaatteesta olisi tultava unionin oikeudellisen yhteistyön kulmakivi sekä yksityis- että rikosoikeudellisissa asioissa. Vastavuoroisen periaatteen ulottaminen vankeusrangaistuksiin mainitaan marraskuussa 2004 hyväksytyssä Haagin ohjelmassa vapauden, turvallisuuden ja oikeuden lujittamiseksi Euroopan unionissa.

Puitepäättösehdotus sisältyy osana Haagin ohjelmassa lueteltuihin toimenpiteisiin. Ehdotuksen on valmistellut Itävalta. Ruotsi ja Suomi ovat liittyneet ehdotukseen aloitteentekijöinä.

6. Aikataulu

Ehdotuksen käsittely aloitettiin neuvoston työryhmässä kesäkuussa 2005. Puitepäätöksestä saavutettiin yleinen lähestymistapa ("general approach") helmikuussa 2007 pidetyssä oikeus- ja sisäasiain neuvostossa. Puitepäätöksen johdanto-osasto ("resitaalit") ja siihen liitettävästä lomakkeesta on päästy yhteisymmärrykseen. Puitepäätöksen lopullinen hyväksyminen odottaa vielä parlamenttiva-
raumien poistamista.

7. Vaikutukset

Puitepäättös helpottaa ja nopeuttaa mahdollisuutta siirtää vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoa tuomitun kansalaisuus- ja asuinvaltioon. Sitä kautta edistetään tuomitun henkilön mahdollisuuksia sopeutua yhteiskuntaan vapautumisensa jälkeen.

8. Muut tiedot

OM 15/481/2005

13.16 RIKOSPERUSTEISTEN, TAHDOSTA RIIPPUMATTOMIEN HOITOSEURAAMUSTEN KANSAINVÄLISTÄ TÄYTÄNTÖÖNPANOA KOSKEVA LAINSÄÄDÄNTÖ

1. Tavoite ja tehtävät

Työryhmän tehtävänä oli laatia ehdotus hallituksen esitykseksi rikosperusteisten, tahdosta riippumattomien hoitoseuraamusten kansainvälistä täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 29.1.2007

Työryhmämietintö 2007:13

HE 95/2008 vp

3. Keskeinen sisältö

Työryhmän tehtävänä oli luoda lainsäädännölliset puitteet laaja-alaiselle kansainväliselle yhteistyölle rikosperusteisten hoitoseuraamusten täytäntöönpanemiseksi siten, että yhteistyö olisi mahdollista Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä sekä myös suhteessa muihin EU-maihin ja EU:n ulkopuolisiin valtioihin.

Työryhmän tuli laatia ehdotukset lainsäädännöksi sekä niitä tilanteita varten, joissa vieraassa valtiossa määrättyä hoitoseuraamusta pyydetään täytäntöönpantavaksi Suomessa että niitä tapauksia varten, joissa Suomessa määrätyn hoitoseuraamuksen täytäntöönpanoa esitettäisiin siirrettäväksi vieraaseen valtioon. Aineellisten säännösten lisäksi työryhmän oli pohdittava sitä, miten oikeusviranomaisten ja terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen roolit menettelyllisesti yhteensovitetaan sekä silloin, kun Suomeen toimitetaan pyyntö täytäntöönpanna vieraassa valtiossa määrätty hoitoseuraamus että silloin kun Suomesta lähetetään täytäntöönpanopyyntö vieraaseen valtioon.

4. Organisointi

Valmistelijat

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto, puh. 1606 7705

Mikkola, Sanna, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto, puh. 1606 7709

5. Taustatietoja

Suomessa ei tällä hetkellä ole voimassa olevaa kansallista lainsäädäntöä, joka mahdollistaisi rikosperusteisten hoitoseuraamusten täytäntöönpanoon liittyvän kansainvälisen yhteistyön.

6. Aikataulu

Työryhmän määräaika oli 31.10.2007. Lausuntokierros päättyi 21.12.2007. Hallituksen esitys (HE 95/2008 vp) annettiin eduskunnalle kesäkuussa 2008 ja uudistettujen säännösten on tarkoitus tulla voimaan mahdollisimman pian.

7. Vaikutukset

Lainsäädännöllä voitaisiin helpottaa kansainvälistä yhteistyötä sen edistämiseksi, että psyykkisesti sairaat rikoksentekijät saisivat asianmukaista hoitoa kotivaltiossaan.

8. Muut tiedot

4/41/2007

OM012:00/2007

13.17 EUROOPPALAINEN VALVONTAMÄÄRÄYS JÄSENVALTIOIDEN VÄLISISSÄ ESITUTKINTAMENETTELYISSÄ

1. Tavoite ja tehtävät

Komissio on 29 päivänä elokuuta 2006 tehnyt Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 31 artiklan 1 kohdan a ja c alakohtien ja 34 artiklan 2 kohdan b alakohtien nojalla ehdotuksen neuvoston puitepäätökseksi eurooppalaisesta valvontamääräyksestä Euroopan unionin jäsenvaltioiden välisissä esitutkintamenettelyissä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Ehdotus puitepäätökseksi, KOM(2006) 468 lopullinen

U 70/2006 vp

LaVL 25/2006 vp

16494/07 COPEN 181

3. Keskeinen sisältö

Puitepäätösehdotuksen tavoitteena on mahdollistaa tutkintavankeuden vaihtoehtona olevien valvontatoimien täytäntöönpano jäsenvaltioiden välillä.

4. Organisointi

Valmistelijat

Mikkola Sanna, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7709

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7705

5. Taustatietoja

Ehdotus perustuu mm. Tampereella 15 ja 16 päivänä lokakuuta 1999 pidetyn Eurooppa-neuvoston päätelmiin, rikosoikeudellisten päätösten vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen täytäntöönpanemista koskevaan toimenpideohjelmaan (EYVL C, 15.1.2001, s. 10), sekä neuvoston ja komission toimintasuunnitelmaan vapauden, turvallisuuden ja oikeuden lujittamiseen EU:ssa tähtäävän Haagin ohjelman toteuttamiseksi (EUVL C 198, 12.8.2005, s. 1).

6. Aikataulu

Ehdotuksen käsittely on alkanut neuvoston työryhmässä tammikuussa 2007.

7. Vaikutukset

Ehdotuksen mukainen menettely lisääisi EU:n jäsenvaltioiden kansalaisten yhdenvertaisuutta rikosasian tutkintavaiheessa, sillä ehdotuksella pyritään vähentämään niitä tilanteita joissa henkilö joutuisi tutkintavankeuteen vain sen vuoksi, että hänellä ei ole asuinpaikkaa asian käsittelyvaltiossa.

8. Muut tiedot

EU/2006/1311

2/481/2008

13.18 EHDOTUS EHDOLLISTEN RANGAISTUSTEN JA VAIHTOEHTOISTEN SEURAAMUSTEN TUNNUSTAMISTA JA TÄYTÄNTÖÖNPANOJA KOSKEVAKSI PUITEPÄÄTÖKSEKSI

1. Tavoite ja tehtävät

Ranska ja Saksa tekivät tammikuussa 2007 ehdotuksen puitepäätökseksi, jonka tavoitteena on luoda säännökset ehdollisten rangaistusten ja vaihtoehtoisten seuraamusten täytäntöönpanon siirtämiseksi siihen EU:n jäsenvaltioon, jossa tuomittu henkilö vakinaisesti asuu.

Puitepäätös täydentää vankeusrangaistusten ja muiden vapaudenmenetyksen käsittävien seuraamusten vastavuoroista tunnustamista koskevaa puitepäätöstä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

6836/1/08 REV 1 COPEN 35

U 2/2007 vp
LaVL 3/2007 vp
lakivaliokunnan pöytäkirja 47/2007 vp

3. Keskeinen sisältö

Puitepäättösehdotus sisältää säännökset siitä, millä edellytyksin ehdolliseen rangaistukseen tuomitun tai ehdonalaisesti vapautetun henkilön valvonta voitaisiin siirtää täytäntöönpantavaksi siihen EU:n jäsenvaltioon, jossa henkilö vakinaisesti asuu. Puitepäättösehdotus sisältää myös säännöksiä vaihtoehtoisten seuraamusten, kuten yhdyskuntapalvelun täytäntöönpanosta tuomitun asuinvaltiossa.

4. Organisointi

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 16067705

5. Taustatietoja

Puitepäättösehdotus on osa vastavuoroisen tunnustamisen hankkeita, jotka sisältyvät Tampereen Eurooppa-neuvoston päätelmiin sekä Haagin toimenpideohjelmaan.

6. Aikataulu

Puitepäättöksestä on saavutettu yleinen yhteisymmärrys ("general approach") joulukuussa 2007. Eräillä jäsenvaltioilla on vielä parlamenttivarauksia puitepäättökseen. Puitepäättös on pantava täytäntöön kolmen vuoden kuluessa voimaantulopäivästä.

7. Vaikutukset

Puitepäättösehdotus voisi osaltaan edistää rikoksesta tuomitun henkilön mahdollisuuksia sopeutua yhteiskuntaan, koska ehdolliseen seuraamukseen tai ehdonlaiseen vapauteen liittyvä valvonta voitaisiin järjestää henkilön asuinvaltiossa. Voidaan arvioida, että sovellettavien tapausten määrä kuitenkin Suomen osalta tulisi olemaan melko vähäinen. Yhteistyö ehdollisesti tuomittujen ja ehdonalaisesti vapautettujen henkilöiden valvonnan siirtämisessä on ollut mahdollista pohjoismaiden välillä 1960-luvulta lähtien.

8. Muut tiedot

3/481/2008

13.19 EHDOTUS NEUVOSTON PUITEPÄÄTTÖKSEKSI TERRORISMIN TORJUMISESTA TEHDYN PUITEPÄÄTTÖKSEN MUUTTAMISESTA

1. Tavoite ja tehtävät

Puitepäättösehdotuksen tarkoituksena oli yhdenmukaistaa Euroopan unionin jäsenvaltioiden terrorismia koskevaa rikoslainsäädäntöä täydentämällä vuoden 2002 puitepäättöstä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2007) 650 lopullinen

U 46/2007 vp

8807/08 DROIPEN 40

3. Keskeinen sisältö

Puitepäättösehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden tulisi säätää rangaistaviksi julkinen yllytys terrorismirikokseen, värväys terrorismiin ja koulutus terrorismiin.

4. Organisointi

Valmistelija

Kanerva, Janne, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7723

5. Taustatietoja

Puitepäättöksen muuttamista koskevaa ehdotusta perusteltiin sillä, että uudella tieto- ja viestintäteknologialla (esimerkiksi internet) on suuri merkitys terrorismiuhan leviämisessä. Uudet rangaistus-säännökset mahdollistaisivat puuttumisen nimenomaan tähän ilmiöön. Pitkälti vastaavat kriminalisointivelvoitteet sisältyvät vuonna 2005 hyväksytyyn Euroopan neuvoston terrorismin ennaltaehkäisyä koskevaan yleissopimukseen. Komission ehdotuksen perusteella puitepäättös katsotaan tehokkaaksi keinoksi saattaa yleissopimuksen mukaiset kriminalisointivelvoitteet voimaan Euroopan unionin alueella, mikä edistää myös yhteistyötä jäsenvaltioiden kesken. Ehdotus liittyy lukuihin muihin unionin terrorismin vastaisiin hankkeisiin.

6. Aikataulu

Komission ehdotus on tehty 6.11.2007. Puitepäättöksestä hyväksyttiin oikeus- ja sisäasioiden neuvoston yleisnäkemys 18.4.2008.

7. Vaikutukset

Puitepäättöksellä yhdenmukaistettaisiin Euroopan unionin jäsenvaltioiden terrorismia koskevaa rikoslainsäädäntöä. Tällainen yhtenäistäminen voi olla omiaan myös edistämään jäsenvaltioiden yhteistyötä terrorismin torjunnassa. Ehdotus ei toteutuessaan juurikaan vaikuttaisi Suomen lainsäädäntöön, koska pitkälti vastaavat kriminalisointivelvoitteet tulevat toteutetuksi jo Euroopan neuvoston yleissopimuksen kansallisen voimaansaattamisen yhteydessä alkuvuodesta 2008.

8. Muut tiedot

1/481/2008

13.20 EUROOPPALAISESTA MAKSAMISMÄÄRÄYSMENETTELYSTÄ JA VÄHÄISISTÄ VAATIMUKSISTA ANNETTujen ASETUSTEN VOIMAANTULO

1. Tavoite ja tehtävät

Tehtävänä on laatia ehdotus hallituksen esitykseksi, jolla annettaisiin täydentävät kansalliset säännökset eurooppalaisen maksamismääräysmenettelyn käyttöönotosta annettuun asetukseen (EY) N:o 1896/2006 sekä eurooppalaisesta vähäisiin vaatimuksiin sovellettavasta menettelystä annettuun asetukseen (EY) N:o 861/2007.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 17.12.2007

EUVL L 399, 30.12.2006, s.1

EUVL L 199, 31.7.2007, s. 1

Työryhmän mietintö (oikeusministeriö, työryhmämietintö 2008:2)

Lausuntopyyntö 22.5.2008

3. Keskeinen sisältö

Työryhmä ehdottaa säädettäväksi lait eurooppalaisesta vähäisiin vaatimuksiin sovellettavasta menettelystä ja eurooppalaisesta maksamismääräysmenettelystä. Molempiin lakeihin ehdotetaan otettavaksi tuomioistuimen toimivaltaa koskeva säännös, jonka mukaan yksinomaan Helsingin kärjäoikeus olisi toimivaltainen tutkimaan asetuksissa säädetyissä menettelyissä esitettyjä vaatimuksia.

Lakiin eurooppalaisesta maksamismääräysmenettelystä ehdotetaan otettavaksi säännös menettelyssä tuomittavista oikeudenkäyntikuluista. Ehdotuksen mukaan yksipuolisia tuomioita koskeva oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 8 c §:n kulusäännöstä sovellettaisiin myös eurooppalaisiin maksamismääräyksiin.

4. Organisointi

Valmistelija

Leppänen, Maarit, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7704

5. Taustatietoja

Euroopan unionin neuvosto on hyväksynyt 12 päivänä joulukuuta 2006 asetuksen eurooppalaisesta maksamismääräysmenettelystä sekä 11 päivänä heinäkuuta 2007 asetuksen vähäisistä vaatimuksista. Asetusten soveltaminen edellyttää niitä täydentävää kansallista sääntelyä, koska asetuksissa on jätetty eräitä kysymyksiä kansallisesti ratkaistaviksi.

6. Aikataulu

Työryhmä on luovuttanut mietintönsä ministeriölle 29.4.2008. Mietintö on ollut lausuntokierroksella. Hallituksen esitys annetaan lokakuussa 2008.

Eurooppalaisesta maksamismääräysmenettelystä annetun asetuksen soveltaminen aloitetaan 12.12.2008 ja vähäisistä vaatimuksista annettua asetuksen soveltaminen aloitetaan 1.1.2009.

7. Vaikutukset

Asetusten tavoitteena on rajat ylittävissä tilanteissa parantaa mahdollisuuksia periä riidattomia saatavia sekä oikeuden saatavuutta määrältään vähäisissä asioissa.

8. Muut tiedot

OM 31/41/2007

OM045:00/2007

13.21 EUROOPAN UNIONIN SEKÄ ISLANNIN JA NORJAN VÄLISTÄ LUOVUTTAMISMENETTELYÄ KOSKEVAN SOPIMUKSEN VOIMAANSAATTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tehtävänä on laatia luonnos hallituksen esitykseksi Euroopan unionin sekä Islannin ja Norjan välistä luovuttamismenettelyä koskevan sopimuksen kansallisesta voimaansaattamisesta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

EUVL L 292/2, 21.10.2006, s. 1

3. Keskeinen sisältö

Sopimuksen tarkoituksena on helpottaa ja tehostaa EU:n jäsenvaltioiden sekä Islannin ja Norjan välistä yhteistyötä rikoksen johdosta tapahtuvassa luovuttamisessa.

4. Organisointi

Valmistelija

Tallqvist, Janina, EU-lainsäädäntösihteeri, puh. 1606 7585

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Valmistelun aikataulua ei ole vielä päätetty.

7. Vaikutukset

Suomen sekä Islannin ja Norjan välillä tultaisiin sopimuksen voimaantulosta huolimatta sovelta-
maan 21.12.2007 voimaantullutta lakia rikoksen johdosta tapahtuvassa luovuttamisessa Suomen ja
muiden Pohjoismaiden välillä (1383/2007).

8. Muut tiedot

3/891/2008